

Näringsliv

24

Förslag till statsbudget för 2003

Näringsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	11
2	Näringsliv	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Skatteavvikelser	13
3	Näringspolitik.....	17
3.1	Omfattning.....	17
3.2	Utgiftsutveckling.....	18
3.3	Mål.....	19
3.4	Politikens inriktning	19
3.5	Kapitalförsörjning	27
3.5.1	Insatser.....	27
3.5.2	Resultatbedömning	28
3.6	Information, rådgivning och kompetensutveckling.....	29
3.6.1	Insatser.....	29
3.6.2	Resultatbedömning	31
3.7	Regler, tillstånd och tillsyn	34
3.7.1	Insatser.....	34
3.7.2	Resultatbedömning	36
3.8	Forskning och utveckling	41
3.8.1	Insatser.....	41
3.8.2	Resultatbedömning	43
3.9	Statistik, uppföljning och utvärdering	46
3.9.1	Insatser.....	46
3.9.2	Resultatbedömning	46
3.10	Regional näringspolitik	47
3.10.1	Insatser.....	47
3.10.2	Resultatbedömning	47
3.11	Statliga insatser utanför politikområdet.....	49
3.12	Revisionens iakttagelser	50
3.13	Budgetförslag.....	51
3.13.1	38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	51
3.13.2	38:2 Näringslivsutveckling m.m.	51
3.13.3	38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader...	52
3.13.4	38:4 Turistfrämjande	53

3.13.5	38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	53
3.13.6	38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning m.m.	54
3.13.7	38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	55
3.13.8	38:8 Patentbesvärslagen.....	55
3.13.9	38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)	56
3.13.10	38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	56
3.13.11	38:11 Elsäkerhetsverket	57
3.13.12	38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	57
3.13.13	38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader.....	58
3.13.14	38:14 Rymdverksamhet	58
3.13.15	38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	59
3.13.16	38:16 Konkurrensverket	60
3.13.17	38:17 Konkurrensforskning	60
3.13.18	38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	61
3.13.19	38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	61
3.13.20	38:20 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.....	61
3.13.21	38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	62
3.14	Övrig statlig verksamhet	63
3.14.1	Patent- och registreringsverket.....	63
3.14.2	Revisorsnämnden.....	63
4	Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	65
4.1	Omfattning.....	65
4.2	Utgiftsutveckling	66
4.3	Mål	66
4.4	Politikens inriktning.....	66
4.5	Insatser	69
4.5.1	Insatser inom politikområdet.....	69
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	72
4.6	Resultatbedömning.....	72
4.6.1	Resultat	72
4.6.2	Analys och slutsatser	75
4.7	Revisionens iakttagelser.....	76
4.8	Budgetförslag	77
4.8.1	39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	77
4.8.2	39:2 Kommerskollegium	78
4.8.3	39:3 Exportfrämjande verksamhet	78
4.8.4	39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	79
4.8.5	39:5 Investeringsfrämjande	80
4.8.6	39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen.....	81
4.8.7	39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer	81
4.8.8	Exportkreditnämnden	82

5	Konsumentpolitik.....	85
5.1	Omfattning.....	85
5.2	Utgiftsutveckling.....	85
5.3	Politikens inriktning	86
5.3.1	Mål, villkor och resultatindikatorer.....	86
5.3.2	Mål som resultatbedömningen bygger på.....	86
5.3.3	Politikens inriktning	86
5.4	Insatser.....	88
5.4.1	Insatser inom politikområdet	88
5.4.2	Insatser utanför politikområdet	89
5.5	Resultatbedömning	90
5.5.1	Resultat	90
5.5.2	Analys och slutsatser.....	92
5.6	Revisionens iakttagelser	93
5.7	Budgetförslag.....	93
5.7.1	40:1 Marknadsdomstolen.....	93
5.7.2	40:2 Konsumentverket	93
5.7.3	40:3 Allmänna reklamationsnämnden.....	94
5.7.4	40:4 Fastighetsmäklarnämnden	95
5.7.5	40:5 Åtgärder på konsumentområdet	95
5.7.6	40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	96
6	Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	97
6.1	Budgetförslag.....	97
6.1.1	26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	97
6.1.2	26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	97

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	12
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	13
2.2 Härledning av ramnivå 2003-2004, Utgiftsområde 24 Näringsliv	13
2.3 Skatteavvikelse netto	14
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	18
3.2 ALMI:s utlåning	28
3.3 Sådofinansiering	28
3.4 Startlinjen 1999-2001	31
3.5 Nya ansökningar/belopp inom det geovetenskapliga forskningsanslaget 2001-1999	44
3.6 Anslagsutveckling	51
3.7 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	51
3.8 Anslagsutveckling	51
3.9 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:2 Näringslivsutveckling m.m.	51
3.10 Anslagsutveckling	52
3.11 Uppdragsverksamhet	52
3.12 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	52
3.13 Anslagsutveckling	53
3.14 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:4 Turistfrämjande	53
3.15 Anslagsutveckling	53
3.16 Offentligrättslig verksamhet	54
3.17 Uppdragsverksamhet	54
3.18 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	54
3.19 Anslagsutveckling	54
3.20 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning m.m.	55
3.21 Anslagsutveckling	55
3.22 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	55
3.23 Anslagsutveckling	55
3.24 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:8 Patentbesvärslagen	56
3.25 Anslagsutveckling	56
3.26 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)	56
3.27 Anslagsutveckling	56
3.28 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	56
3.29 Anslagsutveckling	57
3.30 Offentligrättslig verksamhet	57

3.31	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:11 Elsäkerhetsverket	57
3.32	Anslagsutveckling	57
3.33	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.....	58
3.34	Anslagsutveckling	58
3.35	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader.....	58
3.36	Anslagsutveckling	58
3.37	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	59
3.38	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:14 Rymdverksamhet.....	59
3.39	Anslagsutveckling	59
3.40	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien.....	60
3.41	Anslagsutveckling	60
3.42	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:16 Konkurrensverket	60
3.43	Anslagsutveckling	60
3.44	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:17 Konkurrensforskning.....	60
3.45	Anslagsutveckling	61
3.46	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	61
3.47	Anslagsutveckling	61
3.48	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	61
3.49	Anslagsutveckling	61
3.50	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:20 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	62
3.51	Anslagsutveckling	62
3.52	Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	62
3.53	Offentlighetsrättslig verksamhet	63
3.54	Uppdragsverksamhet	63
4.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande.....	66
4.2	Anslagsutveckling	77
4.3	Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Ackreditering	77
4.4	Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	78
4.5	Anslagsutveckling	78
4.6	Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:2 Kommerskollegium.....	78
4.7	Anslagsutveckling	78
4.8	Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:3 Exportfrämjande verksamhet	79
4.9	Anslagsutveckling	79
4.10	Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	80
4.11	Anslagsutveckling	80
4.12	Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:5 Investeringsfrämjande.....	80
4.13	Anslagsutveckling	81
4.14	Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	81
4.15	Anslagsutveckling	81

4.16 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer	82
4.17 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	82
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	85
5.2 Anslagsutveckling.....	93
5.3 Härledning av anslagsnivån 2003-2004, för 40:1 Marknadsdomstolen	93
5.4 Anslagsutveckling.....	93
5.5 Råd & Röns utveckling	94
5.6 Varuprovning på uppdrag	94
5.7 Härledning av anslagsnivån 2003-2004, för 40:2 Konsumentverket.....	94
5.8 Anslagsutveckling.....	94
5.9 Härledning av anslagsnivån 2003-2004, för 40:3 Allmänna reklamationsnämnden	95
5.10 Anslagsutveckling.....	95
5.11 Intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter från fastighetsmäklare.....	95
5.12 Härledning av anslagsnivån 2003-2004, för 40:4 Fastighetsmäklarnämnden	95
5.13 Anslagsutveckling.....	95
5.14 Härledning av anslagsnivån 2003-2004, för 40:5 Åtgärder på konsumentområdet	96
5.15 Anslagsutveckling.....	96
5.16 Härledning av anslagsnivån 2003-2004, för 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	96
6.1 Anslagsutveckling.....	97
6.1 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	97
6.2 Anslagsutveckling.....	97
6.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	98
6.1 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	98

Diagramförteckning

3.1 Antal nystartade företag 1993-2001 fördelade på näringsgren.....	20
3.2 Antalet och ytan av beviljade undersökningstillstånd 1981-2001.....	38

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2003 för ramanslaget 38:14 *Rymdverksamhet* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 400 000 000 kronor efter 2003 (avsnitt 3.13.14),
2. bemyndigar regeringen att bilda ett av staten helt ägt aktiebolag för viss exportkreditgivning i syfte att ge svenska exportföretag likartade förutsättningar som andra länders exportföretag (avsnitt 4.8.4),
3. bemyndigar regeringen att under 2003 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp av 200 000 000 000 kronor för exportkreditgarantier (avsnitt 4.8.8),
4. bemyndigar regeringen att för 2003 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp av 10 000 000 000 kronor för investeringsgarantier (avsnitt 4.8.8),
5. bemyndigar regeringen att för 2003 besluta att Exportkreditnämnden får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalning (avsnitt 4.8.8),
6. bemyndigar regeringen att ändra reglerna för de investeringsgarantier som Exportkreditnämnden utfärdar till att omfatta trepartslån, merfinansiering, utfärdande av garantier i utländsk valuta och täckande av kommersiella risker vid trepartslån (avsnitt 4.8.8),
7. bemyndigar regeringen att under 2003 för ramanslaget 26:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 900 000 000 kronor under 2004 – 2008 (avsnitt 6.1.2),
8. för budgetåret 2003 anvisar anslagen under utgiftsområde 24 *Näringsliv* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	ramanslag	110 171
26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	ramanslag	1 035 541
38:1 Verket för näringslivsutveckling Förvaltningskostnader	ramanslag	207 719
38:2 Näringslivsutveckling m.m.	ramanslag	219 562
38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	ramanslag	72 460
38:4 Turistfrämjande	ramanslag	91 066
38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersöknings- verksamhet m.m.	ramanslag	166 792
38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	ramanslag	9 228
38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelag- ringsanläggningar m.m.	ramanslag	27 000
38:8 Patentbesvärsträtten	ramanslag	14 575
38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verk- samhet (likvidatorer)	ramanslag	8 000
38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	ramanslag	26 786
38:11 Elsäkerhetsverket	ramanslag	40 211
38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	ramanslag	70 363
38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	ramanslag	21 344
38:14 Rymdverksamhet	ramanslag	512 855
38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	obetecknat anslag	5 359
38:16 Konkurrensverket	ramanslag	79 922
38:17 Konkurrensforskning	ramanslag	6 479
38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	ramanslag	2 000
38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av ka- nalen	obetecknat anslag	15 000
38:20 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	ramanslag	25 000
38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	ramanslag	6 519
39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighets- verksamhet	ramanslag	19 207
39:2 Kommerskollegium	ramanslag	63 159
39:3 Exportfrämjande verksamhet	ramanslag	233 956
39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	ramanslag	141
39:5 Investeringsfrämjande	ramanslag	70 734
39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	ramanslag	200 000
39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer	ramanslag	15 510
40:1 Marknadsdomstolen	ramanslag	8 539
40:2 Konsumentverket	ramanslag	107 743
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	ramanslag	20 268
40:4 Fastighetsmäklarnämnden	ramanslag	9 041
40:5 Åtgärder på konsumentområdet	ramanslag	16 025
40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	obetecknat anslag	4 400
Summa		3 542 675

2 Näringsliv

2.1 Omfattning

I utgiftsområde 24 Näringsliv ingår politikområdena Näringspolitik (N), Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande (UD) och Konsumentpolitik (Fi). Inom utgiftsområdet ingår även delar av politikområdet Forskningspolitik.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Utgifts- prognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
Forskningspolitik ²	1 105	1 032	1 051	1 146	1 141
Näringspolitik	1 678	1 583	1 777	1 628	1 682
Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	428	582	539	603	466
Konsumentpolitik	137	179	180	166	159
Totalt för utgiftsområde 24 Näringsliv	3 348	3 376	3 548	3 543	3 448

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2003.

² Politikområdet hör till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivå 2003-2004, Utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	3 410	3 410
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning	76	137
Beslut	51	154
Övriga makroekonomiska förutsättningar		
Volym		
Överföring till/från andra utgiftsområden	12	10
Övrigt	-6	-263
Ny ramnivå	3 543	3 448

2.2 Skatteavvikelser

Förutom de stöd till ett visst utgiftsområde som redovisas via anslag på statsbudgetens utgiftssida förekommer även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av olika särregler i skattelagstiftningen. Dessa stöd brukar kallas saldpåverkande skatteavvikelser. Det handlar om avvikelser från en enhetlig beskattning, t.ex. att en viss grupp omfattas av skattelättnad i förhållande till en enhetlig norm, vilket kan uppfattas som en skatteförmån. I det följande redovisas skatteavvikelser som hänför sig till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Tabell 2.3 Skatteavvikelser netto

Miljarder kronor

	2002	2003
Löneunderlag aktiva delägare i fåmansaktiebolag	0,38	0,38
Kvittning av underskott i aktiv näringsverksamhet	0,02	0,02
Nedskrivning av lager och pågående arbete	0,81	0,87
Skadeförsäkringsföretag	0,58	0,61
Överavskrivningar avseende inventarier	2,08	2,11
Periodiseringsfonder	3,94	4,32
Nedsättning inriktning mindre företag	6,25	6,47
Rumsuthyrning	0,83	0,88
Bränsleförbrukning inom industrin, energiskatt	1,71	1,78
Elförbrukning inom industrin	10,91	11,29
Nedsättning av koldioxidskatt som utgår på bränslen inom energiintensiv industri	0,19	0,19
Summa	27,70	28,92

Löneunderlag aktiva delägare i fåmansaktiebolag

Genom reglerna i 3§ 12 mom. SIL för beskattning av aktiva delägare i fåmansaktiebolag och närstående till dessa, beskattas viss avkastning på arbetskraft i inkomstslaget kapital. Avkastning på arbete är lön, som bör beskattas i inkomstslaget tjänst. Avvikelsen består i skillnaden mellan tjänste- och kapitalinkomstbeskattningen.

Kvittning av underskott i aktiv näringsverksamhet

Underskott av aktiv näringsverksamhet får kvittas mot tjänsteinkomster under de fem första verksamhetsåren. Avdragsrätten är belagd med olika restriktioner för att förhindra handel med avdragsrätt och att avdragsrätt för samma näringsverksamhet kan uppkomma för flera femårsperioder.

Nedskrivning av lager och pågående arbete

Enligt en alternativregel kan lager (gäller ej fastigheter och värdepapper) tas upp till 97 procent av det sammanlagda anskaffningsvärdet. Olika bestämmelser finns för pågående arbeten som utförs på löpande räkning och arbeten som utförs till fast pris. För arbeten på löpande räkning kan samma alternativregel som ovan användas. Skatteavvikelsen utgörs av ränteeffekten på den

skattelättnad som lagernedskrivningen medför. Eftersom räntan på krediten inte är förmånsgrundande skall den utgöra underlag för särskild löneskatt.

Skadeförsäkringsföretag

I vissa fall har skadeförsäkringsföretag möjlighet att göra extra avsättningar till säkerhetsreserven. Skatteavvikelsen utgörs av ränteeffekten på skillnaden i skatt som det extra avdraget medför.

Överavskrivningar avseende inventarier

Den bokföringsmässiga avskrivningstiden bestäms av tillgångens livstid i bolaget, medan den skattemässiga avskrivningstiden bestäms enligt lag. Detta innebär att bokföringsmässiga och skattemässiga avskrivningar endast undantagsvis överensstämmer. Skatteregeln medger att en tillgång skrivs av snabbare än vad som är ekonomiskt motiverat. Skatteavvikelsen avser ränteeffekten på skattekrediten. Eftersom denna inte är förmånsgrundande skall den ligga till grund för beräkning av särskild löneskatt.

Periodiseringsfonder

Periodiseringsfond är en vinstanknuten reserveringsmöjlighet där näringsidkaren/bolaget kan reservera medel under högst 6 år (före inkomståret 1999 var tiden 5 år). Inkomståret 1996 medgavs avsättning med högst 25 procent. Avsättningstaket sänktes till 20 procent inkomståret 1997. Avsättningstaket för enskilda näringsidkare och för fysiska personer som är delägare i HB återställdes inkomståret 1998. Fr.o.m. inkomståret 2001 är avsättningstaket 25 procent för aktiebolag och övriga juridiska personer och 30 procent för enskild näringsidkare och fysiska personer som är delägare i HB. Reserveringsmöjligheten innebär en skattecredit på det reserverade beloppet.

Nedsättning inriktning mindre företag

Vid beräkning av arbetsgivaravgifter får en arbetsgivare göra ett avdrag med 5 procent av lönesumman upp till ett visst tak. Den maximala

lönesumman som medgav nedsättning uppgick år 1997 till 600 000 kr per år. Fr.o.m. år 1998 har den maximala lönesumman som medger nedsättning höjts till 852 000 kr. Till denna avvikelse har även förts motsvarande avdrag för egenavgifter för enskilda näringsidkare.

Rumsuthyrning

Skattesatsen är 12 procent.

Bränsleförbrukning inom industrin, energiskatt

Industrisektorn är skattebefriad för all användning av fossila bränslen. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

Elförbrukning inom industrin

Industrisektorn är skattebefriad för all användning av elektrisk kraft. Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

Nedsättning av koldioxidskatt som utgår på bränslen inom energiintensiv industri

Fr.o.m. den 1 juli 1997 får den energiintensiva sektorn en nedsättning till 12 procent av den koldioxidskatt som överstiger 0,8 procent av det enskilda företagens omsättning. Företag inom cement-, kalk-, glas- och stenindustri är dock skattebefriade för koldioxidskatten på kol och naturgas över 1,2 procent av omsättningen.

3 Näringspolitik

3.1 Omfattning

Politikområdet Näringspolitik omfattar verksamhetsområdena:

- Kapitalförsörjning,
- Information, rådgivning och kompetensutveckling,
- Regler, tillstånd och tillsyn,
- Forskning och utveckling,
- Statistik, uppföljning och utvärdering samt
- Regional näringspolitik.

Verksamhetsområdet Regional näringspolitik har fr.o.m. 2002 slagits samman med politikområdet Regionalpolitik inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling och bildat ett nytt politikområde: Regional utvecklingspolitik inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling.

Avsnittet 3.4 Politikens inriktning är uppdelat enligt förslag till ny indelning av verksamheten.

Inom politikområdet ryms fr.o.m. 2002 företagsutveckling, innovationsutveckling, regelförändring, konkurrensfrämjande arbete, turistfrämjande samt immaterial- och associationsrättsliga frågor. Vidare ingår undersökning av och information om landets geologi och

mineralhantering, tillstånd och tillsyn enligt minerallagen samt miljösäkring. Därutöver ingår bidrag till forskning och utveckling inom bl.a. metrologi samt bidrag till rymdverksamhet. Ytterligare områden är ansvar för teknisk provning och kontroll, legal mätteknik och ädelmetallkontroll, bidrag till riksmätplatserna, ansvar för säkerhetsfrågor inom elområdet samt bidrag till svenska standardiseringsorganisationen.

Inom politikområdet verkar myndigheterna Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Turistdelegationen, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Bergsstaten, Patentbesvärshöjningen (PBR), Patent- och registreringsverket (PRV), Konkurrensverket, Elsäkerhetsverket, Rymdstyrelsen, Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) och Revisorsnämnden.

Andra statliga aktörer inom politikområdet är ALMI Företagspartner AB (ALMI), Sveriges Rese- och Turistråd AB, AB Göta kanalbolag, Sveriges provnings- och forskningsinstitut AB (SP), Sveriges Standardiseringsråd (SSR), Stiftelsen Industrifonden, Stiftelsen Innovationscentrum (SIC), Stiftelsen fonden för svensk-norsk industriellt samarbete, Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID) samt Teknikbrostiftelserna.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Utgifts- prognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
<i>Anslag inom politikområde Näringspolitik</i>					
38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	215,8	232,5	208,8	207,7	210,3
38:2 Näringslivsutveckling	169,8	153,1	240,8	219,6	229,6
38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	62,8	67,2	68,2	72,5	74,1
38:4 Turistfrämjande	82,2	91,3	90,5	91,1	93,2
38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	153,7	170,7	168,8	166,8	170,5
38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	5,3	9,1	12,5	9,2	5,3
38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelager m.m.	47,3	41,0	58,4	27,0	27,0
38:8 Patentbesvärstribunalen	14,8	14,2	15,4	14,6	14,9
38:9 Patent- och registreringsverket (likvidatorer)	7,8	10,0	8,4	8,0	8,0
38:10 Upprätthållande av nationell metrologi	18,6	25,1	26,2	26,8	26,8
38:11 Elsäkerhetsverket	36,3	39,5	42,2	40,2	41,1
38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	79,4	73,8	72,8	70,4	72,0
38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	19,0	21,0	20,8	21,3	21,8
38:14 Rymdverksamhet	541,3	518,2	563,5	512,9	545,3
38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
38:16 Konkurrensverket	76,3	75,8	78,9	79,9	81,7
38:17 Konkurrensforskning	8,4	6,4	7,1	6,5	6,6
38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning m.m.	2,7	2,0	2,2	2,0	2,0
38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
38:20 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda bolag	44,1	5,0	24,7	25,0	25,0
38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	6,7	6,5	7,0	6,5	6,5
Fortsatt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt (äldre anslag)	65,1	0,0	39,8	0,0	0,0
Summa²	1 677,7	1 582,7	1 777,3	1 628,2	1 682,0

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2003.

² Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

3.3 Mål

Målet för politikområdet Näringspolitik är att främja en hållbar ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning genom fler och växande företag.

3.4 Politikens inriktning

Regeringens ambition är att det under perioden 2003 – 2006 startas minst 150 000 nya företag och att minst 380 000 personer är företagare i slutet av perioden.¹ För att uppnå ett sådant resultat för nyföretagande krävs det i genomsnitt 37 500 företagsstarter om året under den närmaste fyraårsperioden. År 2001 startades 35 570 företag och 358 000 personer var företagare. Om målet uppfylls beräknas andelen företagare i arbetskraften öka från 8,1 procent 2001 till cirka 8,5 procent 2006. De här redovisade indikatorerna för nya företag och andelen företagare är viktiga i ett tillväxt- och sysselsättningsperspektiv och har därför särskilt lyfts fram. Det skall dock framhållas att även andra indikatorer såsom tillväxt i befintliga företag, utveckling av förädlingsvärde i näringslivet m.m. är väsentliga i sammanhanget.

Ökat företagande är av stor betydelse för den svenska tillväxten och sysselsättningen. Tyngdpunkten i näringspolitiken är att skapa goda förutsättningar och incitament för att starta företag och för tillväxt och lönsamhet i etablerade företag. Långsiktig tillväxt kräver utvecklingskraft och förnyelse, såväl i näringslivet som i den offentliga sektorn. En effektiv kompetensförsörjning är av stor betydelse för en väl fungerande arbetsmarknad som kan tillgodose efterfrågan av arbetskraft inom både privat och offentlig sektor och ge ökad ekonomisk tillväxt.

Regeringen lägger i sin politik stor vikt vid att utveckla gynnsamma förutsättningar för företagandet, både för att öka nyföretagandet och för att få redan etablerade företag att växa. En stor del av tillväxten förväntas ske inom tjänstesektorn. Samtidigt är det viktigt att det sker fortsatt hög tillväxt genom ökad förädling och nya innovationer inom andra näringar inklusive traditionell basindustri. Statens roll är att verka för att

det finns ett väl fungerande ramverk för företagande. Insatser som särskilt kommer att prioriteras inom näringspolitiken är entreprenörskapsfrågor, skatter, kapitalförsörjning, väl fungerande marknader, enkla/ändamålsenliga regler och utveckling av en innovationsstrategi.

Näringspolitiken skall bidra till uppfyllandet av den regionala utvecklingspolitikens mål. Företrädare inom Näringspolitiken skall inom ramen för de kommande tillväxtprogrammen bidra till att målet uppnås.

Kunskapsutveckling och innovativ verksamhet i kombination med entreprenörskap är av avgörande betydelse i ansträngningarna att säkra Sveriges framtida konkurrenskraft. Staten har en viktig roll när det gäller att uppmuntra och befrämja sådan verksamhet. Riksdagen har tagit ställning till förslagen i propositionerna FoU och samverkan i innovationssystemet (prop. 2001/02:2, bet. 2001/02:NU5, rskr. 2001/02:64) och En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4, bet. 2001/04:NU4, rskr. 2001/02:118). Propositionerna innehåller bl.a. förslag till åtgärder för att utveckla innovationssystem och kluster.

Regeringen har också tagit initiativ till en process med näringsliv, arbetsmarknadens parter och universitet/högskola för att diskutera och formulera en offensiv innovationsstrategi. Det huvudsakliga syftet med en sådan strategi är att ny kunskap från universitet och högskola, näringsliv samt offentlig sektor i högre utsträckning omsätts i nyföretagande och hållbar tillväxt och därigenom social välfärd.

Regeringen ser det som angeläget att antalet kommersialiserade innovationer ökar i Sverige. Regeringens ambition är att andelen kunskapsintensiva företag och företag som är baserade på immaterialrättsliga tillgångar, främst patent, ökar under perioden 2003–2006. Därför avser regeringen att arbeta med att ta fram mål och mätmetoder avseende kunskapsbaserat företagande och kommersialiserade, hållbara innovationer under år 2003.

Företagens utveckling i Sverige

Svenska företag växer snabbare än genomsnittet i Europa

Den europeiska företagarorganisationen Growth Plus har sammanställt en lista över de 500 europeiska företag som skapat flest arbetstillfällen de

¹ Exklusive näringsgrenarna jordbruk, skog och fiske.

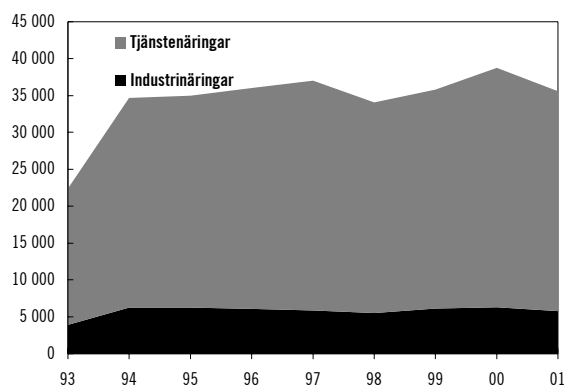
senaste fem åren. Tjugosex svenska företag finns med på listan och har tillsammans skapat 16 879 nya arbetstillfällen mellan åren 1996 till 2001. Dessa företag har tillsammans under femårsperioden fyrdubblat antalet anställda. Jämförbar samlad siffra för de övriga europeiska företagen på listan är en tredubbling av nya arbetstillfällen.

Cirka 70 procent av de snabbast växande svenska företagen hade färre än 100 anställda 1996. Tjänsteföretagen dominerar såväl i Sverige som i övriga Europa.

Nedgång i nyföretagandet under 2001

Antalet nystartade företag 2001 uppgick till 35 570 företag, vilket motsvarar en minskning med 8 procent jämfört med 2000 då antalet nya företag uppgick till 38 745. Senast nyföretagandet minskade var mellan 1997 och 1998. Även då uppgick nedgången till 8 procent.²

Diagram 3.1 Antal nystartade företag 1993-2001 fördelade på näringsgren

Även 2001 startades det fler nya företag i tjänsektorn jämfört med industrisektorn, 84 respektive 16 procent. Antalet nya företag ökade inte i någon bransch.

Stockholm fortsätter att vara det län där det startas flest företag per 1 000 invånare i åldern 16–64 år. Var tredje nytt företag 2001 startades i Stockholms län. Även Skåne och Uppsala län hade en etableringsfrekvens som översteg riksgenomsnittet. I endast två län, Jämtlands och Gävleborgs, ökade nyföretagandet mellan 2000 och 2001.

De nya företagen 2001 sysselsatte tillsammans 60 331 personer, vilket är en minskning med 23 procent jämfört med 2000. Trots 2001 års nedgång har antalet sysselsatta i nystartade företag ökat med cirka 37 procent sedan 1993.

Män dominerar nyföretagandet. Av de nystartade företagen 2001 leddes 62 procent av enbart män och 28 procent av enbart kvinnor, vilket är ungefär samma andel som 1999 och 2000. Andelen nystartade företag med kvinnlig ledning har dock ökat sedan början av 1990-talen då den låg runt 20 procent. Genomsnittsåldern på en företagare 2001 var knappt 39 år. Cirka 20 procent av nyföretagen startades av en person med utländsk härkomst.

Konkurser 2001

Under 2001 fattade tingsrätterna beslut om 7 883 konkurser varav 7 433 avsåg företag och 450 avsåg privatpersoner. Det var en ökning med 10 procent för företagskonkurser jämfört med år 2000, men en minskning med 4 procent för privatpersoner. I genomsnitt gick 30 företag i konkurs per arbetsdag. Motsvarande antal för rekordåret 1992 var 85 stycken per arbetsdag. Antalet anställda som berördes av dessa företagskonkurser under 2001 uppgick till 24 060, vilket är en ökning med 41 procent jämfört med 2000. Inte sedan 1994 har lika höga siffror uppmätts. Stockholm var det län där antalet anställda i konkursföretag var flest. I Blekinge och Norrbottens län uppmättes de kraftigaste ökningarna vad gäller antalet anställda i företag i konkurs.

Stockholms och Norrbottens län hade högst andel konkurser av det totala antalet företag i länen, 1,3 respektive 1 procent.

Några av de värst drabbade branscherna var *detaljhandel* och *parti- och agenturhandel* (ej motorfordon) samt *byggindustri*. Flest antal anställda som berördes av konkurser fanns inom branschen *Datakonsulter och dataservicebyråer*. Antalet drabbade inom denna bransch fyrdubblades jämfört med 2000.

Drygt hälften av 1997 års nystartade företag var fortfarande verksamma tre år efter start

Av de företag som startades 1997 var 56 procent fortfarande verksamma tre år senare. På regional nivå var överlevnadsgraden högst i Stockholms län och Kalmar län där tre av fem företag fortfarande var verksamma tre år efter start. I vart tredje län hade företagen, oavsett bransch, en överlevnadsgrad som var lägre än genomsnittet

² ITPS rapport Nyföretagandet i Sverige 2000 och 2001 S2002:008. Med nyföretagande avses företag där verksamheten är helt nystartad eller har återupptagits efter ha varit vilande i minst två år. Statistiken omfattar inte företag som nyregistrerats eller nyaktiverats på grund av ägarbyte, ändring av företagsform eller annan företagsombildning.

för landet (Uppföljning av 1997 års nystartade företag, ITPS, S2002:003).

Av de företag med kvinnlig ledning som startades 1997 var knappt hälften fortfarande verk samma tre år senare. Detta kan jämföras med företag med manlig ledning där överlevnadsgraden var 60 procent. Högst överlevnadsgrad hade dock företag med gemensam ledning. Dessa företag hade en överlevnadsgrad på 66 procent.

Tjänsteföretagen hade en lägre överlevnadsgrad jämfört med företagen inom industrisektorn (55 procent jämfört med 66 procent). Högst överlevnadsgrad, drygt 70 procent, uppvisades inom byggbranschen, medan lägst överlevnadsgrad noterades inom varuhandel, hotell- och restaurangverksamhet. Av dessa var hälften fortfarande verk samma tre år efter start.

Sammanfattande kommentar

De snabbast växande företagen i Sverige hade mellan åren 1996 – 2001 en högre tillväxttakt än övriga europeiska företag, som ingår i listan över 500 snabbast växande. Sysselsättningsökningen i de svenska företagen skedde främst inom företag med färre än 100 anställda 1996.

Antalet nystartade företag sjönk 2001 jämfört med toppåret 2000 samtidigt som antalet konkurser steg.

Flest företag startades i Stockholm samt de övriga storstadsregionerna. Företag inom tjänstesektorn var 2001 liksom tidigare år klart dominerande bland de nystartade företagen.

Förutsättningarna för att starta och driva företag påverkas av flera politikområden såsom bl.a. skatte-, arbetsmarknads-, utbildnings-, regional utvecklings- och forskningspolitik. Näringspolitiken syftar i huvudsak till att underlätta företagandet i praktiken.

Inriktning inom respektive delområde

Redovisningen i detta avsnitt följer förslag till ny indelning av verksamheten inom politikområdet Näringspolitik. Redovisningen av insatser och resultat längre fram i kapitlet struktureras dock enligt de verksamhetsområden som gäller t.o.m. 2002.

Förslag på ny indelning av verksamheten är:

- Kapitalförsörjning
- Entreprenörskap, information, rådgivning och kompetensutveckling

- Enkla och ändamålsenliga regler, tillstånd och tillsyn
- Väl fungerande marknader
- Forskning och utveckling
- Omvärldsanalys, utvärdering och statistik

Framöver avser regeringen att utforma mål för respektive delområde samt i möjligaste mån identifiera relevanta resultatindikatorer.

Kapitalförsörjning

En effektivt fungerande kapitalmarknad är en grundförutsättning för skapandet av nya företag och tillväxt i befintliga företag. Kapitalmarknaden är ett område inom vilket huvudsakligen privata aktörer står för verksamheten. Det finns dock brister i marknadens utbud av kapital och stora geografiska skillnader. Bristerna kan bl.a. bero på svårigheter med riskbedömningen i samband med lån till nya och små företag eller bristande lönsamhet för lån av ringa storlek. Svårvärderade realsäkerheter i vissa regioner och branscher kan vara andra anledningar liksom bristande erfarenheter i samband med hanteringen av lån till vissa grupper. För att motverka dessa brister, och i vissa skeden också bidra till att utveckla marknaden, bör staten ha ett antal instrument för att komplettera marknaden. Staten kan påverka småföretagens kapitalförsörjning genom främst riskkapital, lånekapital och bidrag. Även skattelagstiftningen har betydelse för företagens kapitalförsörjning.

För att öka utbudet av kapital till nya, tillväxtinriktade företag som grundar sin verksamhet på ny teknik har staten sedan en längre tid erbjudit så kallad såddfinansiering (vanligtvis villkorlån). NUTEK, som tidigare i huvudsak hanterade dessa ärenden, och ALMI Företagspartner AB (ALMI) träffade under året en överenskommelse med den statliga Stiftelsen Industrifonden om samverkan kring denna form av finansiering. Samarbetet innebär att stödet får en stabil och kraftfull finansiering samtidigt som statens utbud av kapital till företag i tidig utvecklingsfas samordnas. Regeringen följer noga det samarbete som inletts och avser att skapa goda förutsättningar för att samarbetet skall kunna fortsätta och utvecklas. Regeringen anser att den statliga kapitalförsörjningen i större utsträckning bör fokuseras till dessa tidiga utvecklingsfaser.

Den statliga Stiftelsen Innovationscentrum (SIC) beviljar ekonomiskt stöd till innovationer i tidiga utvecklingsstadiet i huvudsak till enskilda uppfinnare. Verksamheten upphör 2004. För att säkerställa att motsvarande verksamhet finns kvar även i framtiden, påbörjade ALMI och SIC under året ett arbete med att samordna SIC:s verksamhet med ALMI:s rådgivnings- och finansieringsverksamhet. På sikt bör innovationsverksamheten fullt ut integreras med övrig statlig rådgivning och finansiering och ses i ljuset av att en ny innovationsstrategi utformas.

Bland nystartade företag är majoriteten s.k. levebrödsföretag med en lokal marknad. Företagen har i de flesta fall relativt små finansieringsbehov men kan ändå ha svårt att få nödvändig finansiering på kapitalmarknaden. Svårigheterna med anskaffning av små krediter har tidigare bedömts vara ett problem för huvudsakligen kvinnor, invandrare och ungdomar. Efterfrågan har av ALMI och andra aktörer dock bedömts vara hög i hela gruppen nyföretagare och småföretagare. Därför inför regeringen under hösten 2002 ett system med generella företagarlån som administreras av ALMI. Det är dock angeläget att de tidigare prioriterade grupperna, kvinnor och ungdomar ges fortsatt prioritet, eftersom företaget bland dessa grupper är lågt.

Statliga lånegarantier är ett alternativ till direkta statliga lån och har ibland hävdats vara ett mer effektivt sätt att förbättra kreditförsölet till småföretag. Ett garantisystem bygger på att staten garanterar banklån, och delar risktagandet med banken eller något annat privat låneinstitut. En fördel med ett sådant system kan t.ex. vara att utbudet av privata aktörer som erbjuder lånefinansiering till företag ökar genom banksektorns engagemang. Eventuellt skulle ett utvecklat lånegarantisystem kunna ersätta några av statens kapitalförsörjningsinsatser. Regeringskansliet bereder för närvarande ett förslag att ALMI skall administrera ett utvecklat lånegarantisystem fr.o.m. 2003.

Regionala kreditgarantiföreningar är en ny form av organisation för finansieringslösningar i Sverige. I framför allt södra Europa har kreditgarantiföreningar funnits sedan länge. En kreditgarantiförening ställer garantier för lån och andra krediter som småföretagare har behov av för sin rörelse. Verksamheten är tänkt att bygga på privat finansiering från lokala företagare. Regeringen anser att det är viktigt att främja framväxten av lokala initiativ inom detta område.

Särskilda medel anslås inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling under perioden 2002–2004 till information om kreditgarantiföreningar.

Den 1 januari 2001 påbörjades en integration mellan NUTEK och ALMI. Regeringens avsikt är att integrationen skall fullföljas. Därigenom möjliggörs en samordning av insatser och resurser för företagsutveckling på central nivå. Behovet av samordning och effektivisering av de insatser och organisationer som verkar för företagsutveckling på regional nivå är dock fortsatt mycket stort. Regeringen har därför tillsatt en utredare som skall lämna förslag till inriktning, effektivisering och organisering av statens insatser för företagsutveckling på regional nivå (Insatser för tillväxt och företagsutveckling på regional nivå, dir 2001:103).

Utredaren skall lämna sitt betänkande till regeringen senast den 1 november 2002. I avvaktan på ställningstaganden har avtalen mellan ALMI Företagspartner AB och de regionala delägarna förlängts ett år.

Entreprenörskap, information, rådgivning och kompetensutveckling

Ökat entreprenörskap

Ett mått på den entreprenöriella nivån i ett land är andelen i arbetskraften som driver ett företag. Enligt SCB består 8,1 procent av den svenska arbetskraften av företagare. Denna andel har ökat sedan börjat av 1990-talet, men ligger idag på ungefär samma nivå som 1995. År 1990 var andelen 6,86 procent och 1995 var andelen 8,28 procent.³

Sverige placerar sig i mitten vid en jämförelse med 11 andra EU-länder. Enbart 26 procent av företagarna i Sverige är kvinnor. Av de 11 länder som ingår i jämförelsen, är det bara Irland, Danmark och Grekland som har en lägre andel kvinnliga företagare. Detta kan jämföras med USA och Kanada där ca 40 procent av företagarna är kvinnor (Benchmarking av näringspolitiken 2002, Ds 2002:20).

³ Till företagare räknas de som i Arbetskraftsundersökningen uppger att de är företagare. Även anställda i eget aktiebolag som uppger att de är företagare ingår.

Med tanke på den höga andelen kvinnor i den svenska arbetskraften är den låga andelen kvinnliga företagare anmärkningsvärd. För att förbättra möjligheterna för kvinnor och invandrare att starta och driva företag avsätts 42 miljoner kronor under åren 2002–2004 till åtgärder som främjar kvinnors och invandrares företagande. Regeringen ökar också stödet till kooperativ företagande med 30 miljoner kronor under samma period.

Utöver dessa särskilda satsningar krävs ytterligare åtgärder som allmänt främjar företagandet i Sverige. Det är regeringens uppfattning att intresset för att starta och driva företag i hög utsträckning handlar om människors inställning till företagande. Det handlar om att individen skall kunna se företagande som alternativ till anställning och om att samhället skall ha en positiv attityd till företagande och entreprenörskap. Regeringen avser att under hösten 2002 fatta beslut om ett nationellt entreprenörskapsprogram med särskild inriktning mot ungdomar. Programmet skall bedrivas under perioden 2002–2004.

För att ytterligare stimulera ungdomars intresse för teknik och företagande påbörjades 2002 en försöksverksamhet med kommunala entreprenörskaps- och teknikskolor. Intresset från kommunerna har varit mycket stort och några kommuner har redan påbörjat en uppbyggnad av verksamheten.

Tillgängligare information till företagare

Den första oktober 2001 lanserades Företagarguiden. Företagarguiden är en s.k. Internetportal där relevant information till etablerade och blivande företagare är samlad. Ett tjugotal myndigheter ingår i samarbetet som leds av NUTEK. Regeringen kommer även 2003 att ge särskilt stöd för att utveckla samt marknadsföra guiden. Utvecklingen av portalen är ett viktigt medel i regeringens strävan att underlätta för företagarna att inhämta företagsrelevant myndighetsinformation.

Kompetensutveckling inom design- och miljöområdet

Design av varor och tjänster får allt större betydelse för företagets tillväxt. Inom näringspolitiken har designbegreppet därför vidgats från industriell formgivning till att också omfatta design av tjänster och hela miljöer. Medveten design stärker näringslivets och det offentliga kvaliteter och utvecklingskraft. Därför föreslår regeringen att ytterligare medel avsätts för att

stärka design som ett medel för näringslivsutveckling.

Regeringen har uppdragit åt Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID) att i samarbete med Föreningen Svensk Form utarbeta ett förslag till nationellt designprogram för utvecklingskraft inom näringsliv och offentlig verksamhet. Programmet tar sin utgångspunkt i begreppet ”Sverige ger omtanken form”. Nyttänkande utifrån omtanke har varit centralt för exportsuccéer som Volvo och IKEA. Genom att bygga vidare på denna svenska tradition avses programmet att fokusera på ett antal symbolområden som knyter an till vårt samhälles tradition av innovativ omtanke. Visionen är att Sverige redan år 2006 skall vara världsledande på design. Det skall visa sig i varor, tjänster, miljöer och kommunikation som möter människors behov av nytta, hälsa, lust och en god miljö. Programmet skall bygga på samverkan mellan näringslivet och det offentliga och insatserna kommer att koordineras med andra initiativ, främst inom närings-, regionala utvecklings-, kultur-, utbildnings- och miljöpolitiken.

Hänsyn till miljön har alltmer blivit ett konkurrensmedel för företagen. För att kunna bibehålla sin konkurrensförmåga gentemot de större företagen samt för att kunna konkurrera om uppdrag som underleverantörer till de stora företagen måste även de mindre företagen i ökad grad integrera miljöhänsyn i sin verksamhet. Under 2003 fullföljer NUTEK sitt program för miljödriven affärsutveckling som inleddes 2001. Programmet syftar till att företagen till fullo skall kunna utnyttja marknadsmöjligheterna som ett miljöanpassat arbete ger bl.a. genom att arbeta med en livscykelbaserad ansats redan vid utformning av varan eller tjänsten. Andra aktörer – Exportrådet, VINNOVA och SVID bedriver också projekt inom området hållbar utveckling. En kraftsamling på området bör åstadkommas genom en förbättrad samordning mellan dessa insatser.

Stärkt turistnäring

Ett viktigt område för att öka tillväxten i Sverige är turismen. I december 1999 kom regeringen och Rese- och Turistindustrin i Sverige, RTS, överens om att initiera en process som via konkreta åtgärder skall öka Sveriges attraktionskraft som turistland och stärka tillväxten i svensk rese- och turistindustri. Arbetet förutsattes utmyнна i en nationell strategi för den svenska turistnä-

ringen. En särskild grupp, den s.k. Framtidsgruppen, etablerades med representation från såväl staten som turistnäringen.

I juni 2001 överlämnade Framtidsgruppen sin slutrapport "Framtidsprogrammet – strategier för tillväxt i den svenska rese- och turistindustrin". Tillsammans tar staten och näringen ett ansvar för att successivt implementera Framtidsgruppens strategi och förslag på åtgärder utifrån en uppjord ansvars- och rollfördelning. Denna process bedöms pågå under minst en treårsperiod och skall kontinuerligt följas upp och utvärderas. Arbetet bör koordineras med de regionala tillväxtavtalen där turism ingår som en viktig del i flertalet regioner och även med de kommande regionala tillväxtprogrammen.

Det är viktigt att sträva efter att villkoren för företagen i den svenska rese- och turistindustrin så långt möjligt jämföras med vad som gäller i viktiga konkurrentländer. Likaså är det viktigt att villkoren är sådana att turistföretagen inte missgynnas jämfört med företag i andra branscher. Särskilt viktigt är detta när tjänstesektorn växer.

Geologisk undersökning

Ett annat område som har betydelse för utveckling och kvalitetssäkring av vissa verksamheter är kunskap och information om landets geologiska beskaffenhet. Regeringen anser att det är angeläget att samhället, via Sveriges geologiska undersökning (SGU), tillhandahåller geologiskt underlagsmaterial så att företag, myndigheter, kommuner och andra organisationer får tillgång till material om vårt lands geologi. Eftersom geologin är en av de grundläggande förutsättningarna för det ekologiska systemet är sådan kunskap också en viktig del i ett effektivt arbete för hållbar utveckling.

Enkla och ändamålsenliga regler, tillstånd och tillsyn

Enklare att starta och driva företag

I en enkätstudie från 2001, initierad av Europeiska kommissionen, fick företag inom EU ange det huvudsakliga hindret för företagande. Nästan en fjärdedel av de undersökta svenska företagen uppgav brist på kvalificerad arbetskraft som det största hindret, vilket är något högre än EU-genomsnittet. Sju procent ansåg att den administrativa bördan var det huvud-

sakliga hindret, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet på 10 procent. I en rangordning efter andel företag som anger att det inte finns några hinder för företagande placeras Sverige på en fjärde plats av EU-länderna.

ITPS har av regeringen fått i uppdrag att utveckla en metod som gör det möjligt att kvantitativt mäta och samla in statistik över den administrativa bördan som uppstår i företagen till följd av olika regelverk. Mätmetoden kommer att tas fram i samarbete med näringslivet. Regeringen avser att redovisa mål och mätmetoder avseende detta under 2003. Samtidigt kommer ett handlingsprogram att tas fram med sikte på att nå det uppsatta målet. För att uppnå målet med regel-förenklaringsarbetet kommer granskningen inom Regeringskansliet av lagar och förordningar att fortsätta vara en prioriterad uppgift. Detsamma gäller utbildningsinsatser gentemot Regeringskansli, myndigheter och utredningsväsende. De områden som kommer att prioriteras är skatte-, miljö- och arbetsrättslagstiftningen.

Ett hinder mot att starta företag är den tid som den administrativa processen tar. Europeiska kommissionen har gjort en studie som redovisar tidsåtgången för myndigheternas handläggningstider samt obligatoriska aktiviteter innan registeransökan kan lämnas in. Enligt denna studie har Sverige jämfört med många andra EU-länder en lång förberedelse- samt handläggningstid för att registrera företag (Europeiska Kommissionen, Benchmarking the Administration of Start-ups).

För att underlätta registreringen av företag arbetar Patent- och registreringsverket (PRV) tillsammans med Riksskatteverket (RSV) sedan februari 1999 med ett IT-projekt (Kontakt N), som skall resultera i att den blivande företagaren endast skall behöva vända sig mot en gemensam kontaktyta. Handläggningsrutinerna hos de två myndigheterna skall dessutom samordnas så att samtliga registreringar kan genomföras utan onödiga ledtider. Myndigheterna arbetar även med att så långt som möjligt samordna berörda myndigheters uppgiftskrav samt verka för en standardisering av företagens uppgiftslämnande. En första version av Kontakt N driftsattes den 1 mars 2001. PRV och RSV arbetar nu med att åstadkomma en helt igenom elektronisk ansökningsprocess.

Regeringen anser att det är mycket viktigt att det inom en snar framtid kommer förändringar till stånd som underlättar registrering av företag

och att de möjligheter som den nya tekniken innebär tillvaratas. För att möjliggöra elektronisk ingivning av företagsuppgifter anser regeringen emellertid att en noggrann analys måste göras av de olika formkraven i befintliga författningar och syftena med dessa för att kontrollera om dessa syften lika väl kan tillgodoses med elektroniska rutiner.

Regeringen kommer att möjliggöra för enskilda näringsidkare att ansöka om registrering elektroniskt redan under hösten 2002. För detta krävs endast begränsade författningsändringar.

En promemoria med förslag om elektroniskt kungörande av företagsuppgifter bereds för närvarande i Regeringskansliet och kommer att remitteras under hösten 2002.

Utredningen som sett över PRV:s organisation redovisade sitt förslag i juni 2002. Utredaren föreslår att PRV delas i ett Patentverk respektive ett Bolagsverk. Förslaget har varit föremål för remissmöte i september 2002 och bereds vidare inom Regeringskansliet.

Förbättrad service från myndigheter

Myndigheternas attityder, kvalitet och kompetens i frågor som rör småföretag har stor betydelse för hur företagarna upplever landets företagsklimat. Regeringen har därför i två undersökningar, genomförda 1999 och 2002, frågat ett tiotal myndigheters företagskunder hur de uppfattar myndigheternas information, service och tillgänglighet. Undersökningen är ett stöd i myndigheternas kvalitetsarbete och i statens styrning av dessa vad gäller förenklingar och förbättringar för småföretag. Undersökningen kan också användas av myndigheterna för att göra jämförelser med och lära av varandra. Regeringens ambition är att sätta upp ett konkret mål som tar sikte på att successivt förbättra myndigheternas service till företag.

Minerallagen och miljösäkring

Beslut om tillstånd enligt minerallagen (1991:45) medverkar till att landets geologiska förutsättningar undersöks och tillvaratas så att fler gruvor kan etableras. Regeringen avser att senare återkomma till riksdagen med en proposition om ändring i minerallagen. Syftet är att lagen i högre grad skall bidra till en förbättrad balans mellan gruvnäringens behov, markägarnas intresse och hänsyn till miljön.

SGU:s uppdrag att avveckla och miljösäkra det statliga gruvfältet i Adak och de anläggningar för oljelagring som staten hållit av beredskaps-

skäl för industrins behov genomförs enligt plan. Detta är statens ansvar enligt principen att verksamhetsutövaren svarar för återställning.

Väl fungerande marknader

Effektiv konkurrens

En effektiv konkurrens bidrar till högre tillväxt genom effektiv resursanvändning och dynamiska marknader. En effektiv konkurrens innebär att konsumenterna får möjlighet att välja mellan flera producenter och produkter till lägre priser. En väl fungerande konkurrens skapar också förutsättningar för bättre service och kvalitet.

Både OECD och Eurostat publicerar regelbundet statistik över prisnivåer i olika länder. Sverige brukar i sådana sammanställningar tillhöra de länder som har hög prisnivå. Enligt OECD:s statistik låg prisnivån i Sverige 11 procent över EU-genomsnittet år 2001. I en annan prisjämförelsestudie som genomfördes av Konkurrensverket 2000 konstaterades att den svenska prisnivån i genomsnitt låg 30 procent över OECD genomsnittet. Verket bedömde att knappt hälften av denna prisskillnad till betydande del berodde på bristande konkurrens (Varför är de svenska priserna så höga? Konkurrensverkets rapportserie 2000:2).

Den höga svenska prisnivån på dagligvaror har uppmärksammats i flera studier. Matkostnaderna utgör en stor utgift för konsumenterna. Regeringen har därför gett Konkurrensverket i uppdrag att kartlägga och analysera strukturella problem inom dagligvaruhandeln samt att ytterligare analysera förekomsten av och orsaker till en hög prisnivå på den svenska marknaden. Uppdraget kommer att slutredovisas i december 2002.

En mätning av SIFO som Konkurrensverket låtit genomföra 2001 visar att cirka 80 procent av småföretagen och 50 procent av de större företagen tror att kartellbildningar förekommer i svenskt näringsliv. För att effektivisera arbetet med att bekämpa karteller presenterade regeringen ett lagförslag i proposition *Ändringar i konkurrenslagen för effektivare kartellbekämpning* (2001/2002: 167). Förslagen innebär bl.a. att konkurrensskadeavgiften kan efterges eller reduceras för den som avslöjar en kartell och underlättar Konkurrensverkets utredning. Vidare stärks sekretesskyddet för den som lämnar uppgifter om olagliga samarbeten. Lagförslagen har

antagits av riksdagen och de nya reglerna har trätt i kraft (bet. 2001/02:NU16, rskr. 2001/02:318).

En annan fråga som regeringen uppmärksammar är konkurrenssituationen mellan offentliga och privata aktörer. Skälet är att en rad problem uppkommer då offentliga aktörer bedriver konkurrensutsatt verksamhet. Det är särskilt små företag som drabbas eftersom de ofta bedriver verksamhet inom de sektorer där offentliga aktörer också agerar. Frågan om att införa en konfliktslösningsregel i konkurrenslagen bereds inom Regeringskansliet. Inriktningen i arbetet är att ett förslag till lagregel som har uppslutning både från offentlig och privat sektor skall kunna presenteras före utgången av 2002.

Forskning och utveckling

Forskning och utveckling är en tillväxtfaktor av strategisk betydelse för näringslivet. En effektiv kompetensförsörjning och ett väl fungerande samarbete mellan forskningsinstitut, företag, universitet och högskolor är viktiga för en gynnsam utveckling. Näringspolitikens insatser inom forskning och utveckling är nära kopplade till de insatser som görs inom politikområdet Forskningspolitik.

Under det kommande året avser regeringen att arbeta med innovationsfrågorna och ta fram en innovationsstrategi. Innovationspolitiken skall främja nyskapande och nyttiggörande av kunskap. Den skall leda till aktiviteter och produkter som kan ge ett hållbart mervärde som bidrar till att uppfylla regeringens mål om tillväxt, välfärd och en god miljö. Frågor med koppling till forskning kommer att inta en viktig roll i denna strategi. För att forskningsresultat skall bidra till tillväxten måste de omsättas i innovationer, dvs. nya eller förbättrade processer, produkter och tjänster.

Regeringen bedömer att möjligheterna att kommersialisera forskningsresultat behöver förbättras. Därför har Verket för innovationssystem (VINNOVA) fått i uppdrag att bl.a. se över de strukturer som finns idag, särskilt teknikbrotstiftelser, holdingbolag och teknikparker.

En viktig del vid kommersialisering av forskningsresultat är högteknologiskt nyföretagande. För att möjliggöra för forskare och entreprenörer vid universitet och högskolor att starta små högteknologiska företag behövs bl.a. särskilda

miljöer som kan understödja sådan verksamhet, s.k. inkubatorer. Många länder med stark ekonomisk tillväxt baserad på högteknologi, t.ex. Israel, Irland och Finland, har byggt upp inkubatorer. VINNOVA föreslås för 2003 tilldelas medel för att, utifrån befintliga strukturer, starta upp ett nationellt program för inkubatorer.

Huvuddelen av den svenska rymdverksamheten bedrivs inom ramen för European Space Agency (ESA) men även inom bilaterala samarbeten främst med Frankrike. Sverige har under lång tid varit en aktiv part i ESA-samarbetet och deltagande svenska företag har hävdat sig väl i den europeiska konkurrensen. Industrin har byggt upp kompetens och kapacitet som också inneburit att man har hävdat sig bra på kommersiella marknader utanför Europa. Under senare år har resurserna för rymdverksamhet dock successivt minskat, vilket medfört att deltagandet i ESA-program reducerats.

Omvärldsanalys, utvärdering och statistik

Tillväxtpolitiken präglas av ett samspel och ömsesidigt beroende mellan insatser inom många olika politikområden. Det innebär att faktorer från olika sektorer och politikområden måste övervägas samtidigt inför många beslut. Det ställer omfattande krav på kunskap och på tvärspektoriella och övergripande analyser. Sverige blir också allt mer integrerat i och beroende av förhållanden utanför landets gränser. Det är därför viktigt att identifiera nya trender i den globala ekonomin.

För en framsynt och framgångsrik näringspolitik och regional utvecklingspolitik behövs ett gott och heltäckande kunskapsunderlag. Utvärderings- och analysarbete samt omvärldsbevakning är viktiga redskap för detta. För att säkerställa att gjorda erfarenheter inom politiken återspeglas i framtida åtgärder krävs även ett kontinuerligt arbete för att förbättra användarnas beställar- och mottagarkompetens samt ett utvecklat arbete med målstyrning. Mot denna bakgrund inrättades den 1 januari 2001 Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS.

ITPS skall bl.a. förse det politiska beslutsystemet med omvärldsanalyser som avser den internationella utvecklingen. Därför skall ITPS bedriva en utlandsbaserad omvärldsbevakning. Den omvärldsbevakning som tidigare bedrevs av stiftelsen Sveriges Tekniska Attachéer (STATT)

har integrerats i ITPS verksamhet. För närvarande har ITPS kontor vid UD:s utlandsmyndigheter i Washington, Los Angeles och Tokyo. Regeringen har tillkallat en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa frågor när det gäller ITPS utlandsverksamhet (dir. 2002:74). Utredaren skall lämna förslag på hur ITPS skall kunna öppna nya kontor och bankkonton i utlandet samt ta på sig samtliga förpliktelser och befogenheter som följer av att vara arbetsgivare för lokalanställd personal i utlandet.

Flera företag och växande företag är viktiga faktorer för att skapa goda förutsättningar för ökad tillväxt och sysselsättning. I dagsläget råder brist på relevant statistik av god kvalitet över enskilda företags ekonomiska och sysselsättningsmässiga utveckling. Regeringen har därför givit ITPS i uppdrag att utveckla statistik som beskriver och analyserar företagens demografi samt att förbättra statistiken över företagare.

3.5 Kapitalförsörjning

3.5.1 Insatser

Statliga insatser inom politikområdet

Företagutveckling

En effektivt fungerande kapitalmarknad är en grundförutsättning för skapandet av nya företag och tillväxt i befintliga företag. Mindre företag har ofta sämre möjligheter att attrahera externt riskkapital. Staten underlättar småföretagens kapitalförsörjning bl.a via ALMI Företagspartner AB (ALMI), som finns representerat i varje län. ALMI skall komplettera bankerna och ta större risk men bara investera i företag/projekt som bedöms ge företagsekonomisk lönsamhet. Vidare skall dess finansiering bidra till tillväxt i små och medelstora företag. ALMI medverkar till att små företag får ökad tillgång till marknadens samlade kapitalutbud. När banker inte kan finansiera fullt ut på grund av bristande säkerheter, kan ALMI gå in och finansiera topplån. I normalfallet svarar andra finansörer, vanligtvis företagsägaren tillsammans med bank, för den största delen av finansieringen och ALMI svarar för övrig del.

NUTEK har ansvar för den så kallade såddfinansieringen (finansiering av teknikutvecklingsprojekt i tidiga skeden). Därigenom bidrar

NUTEK till att nya, tillväxtinriktade företag, som grundar sin verksamhet på FoU-resultat och andra tekniska framsteg, etableras. Programmet erbjuder marknadskompletterande, behovsanpassad finansiering och vänder sig till små och medelstora företag som driver teknikutvecklingsprojekt med potential att växa och till entreprenörer och innovatörer som skall starta nya teknikföretag. Sedan 2002 har NUTEK inte längre ett anslag för detta. I stället finansierar Industrifonden såddlånen inom ramen för ett samarbete mellan NUTEK och Industrifonden.

Via NUTEK stödjer staten Industriella utvecklingscentra (IUC) som skall stimulera till utveckling och nya jobb i mindre och medelstora företag. Varje IUC-bolag är ett fristående privat aktiebolag. Det lokala/regionala näringslivet är majoritetsägare. Även kommuner, fackliga organisationer samt andra regionala intressenter kan ingå i bolaget. Staten lämnar stöd till tre aktiviteter vid IUC. Dessa är: uppsökande verksamhet, produktutveckling och förstudier för avknoppning. IUC skall utforma avtal med företagen så att de får del av de intäkter som uppstår i företagen som en följd av produktutvecklings- och avknoppningsprojekten.

Stiftelsen innovationscentrum (SIC) är en statlig aktör som kompletterar marknadens utbud av kapital. Dess ändamål är att ge ekonomiskt stöd till innovationer i tidiga utvecklingsfaser som antas kunna kommersialiseras samt på andra sätt verka för främjandet av innovationer. Stödet kan ges som villkorslån eller bidrag och skall i första hand gå till enskilda personer eller nystartade företag. SIC:s kapital skall, tillsammans med avkastningen, användas under de 10 år som SIC verkar. NUTEK/ALMI har träffat en överenskommelse med SIC om en stegvis samordning av verksamheten med de regionala ALMI-bolagen och skall ses i ljuset av att en ny innovationsstrategi utformas.

Den statliga stiftelsen Industrifonden verkar för tillväxt i det svenska näringslivet. Det sker främst genom finansiering via olika typer av lån eller ägarkapital till små och medelstora företag. Det finansiella engagemanget kombineras med rådgivning och stöd. Industrifonden har tillgångar på drygt 4 miljarder kronor.

Stiftelsen fonden för svensk-norskt industriellt samarbete (SNI) bildades 1981 och har som mål att stärka samarbetet mellan svensk och norsk industri genom finansiering av industriella utvecklingsprojekt. SNI har under 2001 fastlagt

en ny strategi för sin framtida verksamhet inom ramen för ändamålsstadgarna. Denna innebär att SNI vill avveckla den nuvarande verksamheten med finansiering av industriella samarbetsprojekt och direktinvesteringar i företag. Fonden skall dock i viss utsträckning finansiera existerande engagemang genom att bidra till strukturlösningar eller förbättra avvecklingsmöjligheterna. SNI hade vid årsskifte 2001/2002 ett egenkapital på 130 miljoner kronor huvudsakligen i form av ägar- och låneengagemang. Stiftelsen avser att så långt som möjligt genom avveckling av engagemangen överföra dem till likvida tillgångar.

3.5.2 Resultatbedömning

Resultat

Företagsutveckling

En resultatbedömning görs för NUTEK:s såddfinansiering samt ALMI:s utlåningsverksamhet då dessa verksamheter helt eller delvis är anslagsfinansierade.

ALMI:s totala nyutlåning 2001 minskade något jämfört med året innan. Drygt 2 000 små och medelstora företag beviljades lån med totalt 825 miljoner kronor, varav 769 miljoner kronor utbetalades. Huvuddelen av nyutlåningen 2001 avsåg investeringar i växande företag. Sammanlagt gick ca 657 miljoner kronor till 1 143 företag. Utlåningen till nyföretagande uppgick till 120 miljoner kronor och omfattade 556 företag. De särskilda lånen till kvinnor uppgick till 27 miljoner kronor och omfattade 324 företag. ALMI beviljade även kreditgarantier till banker som finansierar eller ställer garantier till växande företag på totalt 21 miljoner kronor.

Tabell 3.2 ALMI:s utlåning

År	Beviljade lån, mkr	Antal företag
1999	776	2 292
2000	831	2 384
2001	825	2 023

ALMI har för sjätte året i rad genomfört en kundundersökning som omfattar både konsult- och finansieringskunder. Sedan den första undersökningen 1996 har ALMI:s kundvärde förbättras varje år och låg 2001 på 4,0, vilket får anses vara ett mycket högt värde (högst betyg 5,0). Finansieringskunderna är främst nöjda med att

ALMI är ett bra komplement till bankfinansiering och att personalen är pålitlig. Kunderna är minst nöjda med ALMI:s förmåga att förmedla kontakter, där endast strax över hälften av de tillfrågade var nöjda.

Under 2001 har NUTEK beviljat lån och bidrag avseende såddfinansiering med 76,6 miljoner kronor. Det är en ökning med ca 11 miljoner kronor jämfört med 2000. Nedan redovisas en sammanställning över det antal ansökningar som NUTEK mottagit och behandlat under perioden 1998 till 2002 samt medelstillelningen.

Tabell 3.3 Såddfinansiering

År	1998	1999	2000	2001
Antal ansökningar	152	187	185	180
Antal beviljade ansökningar	91	118	114	95
Totalt belopp mkr	60,5	90,3	65,6	76,5

Såddfinansieringen sker i mycket tidiga skeden vilket innebär att risken är mycket hög. Stödet utgår vanligtvis som lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. För de projekt som resulterat i marknadsintroduktion och kommersiell lönsamhet återbetalas stödet inklusive ränta. NUTEK bedömer att återbetalningsnivån ligger på ca 30 procent. I de fall projektet ekonomiskt misslyckas kan återbetalningsskyldigheten efterges. Antalet eftergifter uppgick 2001 till 59 stycken. Det är en minskning med 63 procent jämfört med 2000.

Samarbetet kring såddfinansiering mellan Industrifonden och NUTEK som inleddes 2002 innebär att Industrifonden finansierar lånen. En fördjupad utvärdering av samarbetet kommer att ske i slutet av 2002.

Analys och slutsats

Företagsutveckling

Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) fick 2001 i uppdrag av regeringen att utvärdera tillväxteffekterna av och den samhällsekonomiska lönsamheten hos ALMI:s finansieringsverksamhet. Utvärderingen genomfördes av Handelns utredningsinstitut och gällde perioden 1996-2000. Bl.a. gjordes en analys av sysselsätt-

nings- och omsättningseffekter av ALMI:s utlåningsverksamhet. Analysen visar att de etablerade ALMI-företagen, det vill säga företag som sedan ett par år har en fungerande verksamhet när de får ett ALMI-lån, inte har en bättre utveckling än kontrollgruppen under perioden efter insatsåret. Däremot hade nystartade företag eller företag som startats något år innan insatsåret en bättre utveckling än motsvarande kontrollgruppsföretag. Utvärderarna konstaterar således att ALMI:s insatser ger vissa positiva direkta effekter på sysselsättning och omsättning i nystartade företag. En annan viktig slutsats som lyfts fram i utvärderingen är att varken ALMI- eller kontrollgruppsföretagen utvecklades i någon större utsträckning under den studerade perioden. Sysselsättningsutvecklingen för de flesta företag förändrades endast marginellt.

Varje år följer ALMI, tillsammans med Statistiska Centralbyrån (SCB), upp hur kundföretagen har utvecklats sedan de fick hjälp av ALMI. Slutsatsen av dessa uppföljningar är att ALMI:s kundföretag har ökat sin omsättning med över 71 procent och antalet anställda med 66 procent under perioden 1996 till 1999. Kontrollgruppen ökade under samma period sin omsättning med 26 procent och antalet anställda med 15 procent. Överlevnadsgraden hos ALMI:s kundföretag som startade 1996 var tre år senare 75 procent. Kontrollgruppens överlevnadsandel var 71 procent.

ALMI:s och ITPS undersökningar visar delvis olika resultat, vilket bl.a. kan bero på att man har olika starttidpunkter för när man börjar mäta utvecklingen i företagen.

Statens långivning till företag skall komplettera marknadens utbud av lån och riskkapital. Regeringen anser att ALMI kompletterar marknaden i den meningen att motsvarande verksamhet inte finns på den privata marknaden. Ett område som är särskilt viktigt är ALMI:s samarbete med SIC och Industrifonden i tidiga utvecklingsfaser. ALMI är inget riskkapitalbolag och ALMI:s utlåning liknar inte bankernas, då ALMI i högre grad kombinerar lånefinansiering med rådgivning och ställer lägre krav på säkerhet och därmed tar högre risk än bankerna. Detta avspeglas bland annat i större kreditförluster för ALMI jämfört med bankerna, men ALMI kompenseras också för detta genom högre räntenivåer. Företagen är beredda att acceptera en högre ränta i utbyte mot att få tillgång till ALMI:s rådgivning eller flexibla räntebetalnings- och amor-

teringsvillkor. Jämfört med riskkapital – i huvudsak venture capital – innebär lånefinansiering från ALMI att företaget inte behöver ge upp ägarinflytande, vilket också i många fall ses som en stor fördel från företagets sida.

NUTEK har via såddfinansieringen fångat upp tidiga utvecklingsprojekt och bidragit till förädlingen av dessa fram till att andra finansiärer kunnat ta vid. I mars 2002 genomförde SCB en utvärdering som visade på effekter av insatser i företag med såddfinansiering. Utvärderingen visar att omsättningen för företag som erhöll såddfinansiering 1996 ökade fram till 2000 med cirka 175 procent och att antalet anställda ökade med knappt 150 procent under samma period. Överlevnadsgraden bland företagen var 90 procent efter fem år. Då såddfinansiering oftast går till projekt i mycket tidig utvecklingsfas, exempelvis utveckling av en prototyp, tar det några år innan försäljning av produkten kan komma till stånd. Detta särskilda förhållande gör att omsättningsutvecklingen inte bör jämföras med utvecklingen i redan befintliga företag eller nyetablerade företag.

Generellt sett har utvecklingen av omsättningen och antalet anställda varit god hos de företag som erhållit såddfinansiering 1995 och framåt oavsett insatsår. Detta får givetvis ses som ett mycket bra resultat av det statliga stödet till tidiga affärsutvecklingsprojekt.

3.6 Information, rådgivning och kompetensutveckling

3.6.1 Insatser

Statliga insatser inom politikområdet

Företagsutveckling

Företagare har behov av lättillgänglig och begriplig information om exempelvis regler som styr företagandet, olika finansieringsmöjligheter samt villkoren inom EU:s inre marknad. Behoven är särskilt stora hos små företag med resursbrist i form av tid, kontakter, kunskap och pengar. NUTEK driver och/eller finansierar ett antal informations-, rådgivnings- och nätverksprojekt.

NUTEK ansvarar för utvecklingen av Företagsguiden, som är en Internetportal där företagsrelevant myndighetsinformation finns samlad.

Ett tjugotal myndigheter ingår i projektet. Portalen förenklar för företagare att hitta information från myndigheter och andra offentliga organisationer. I en fråga-svar funktion slussas frågor från företagare till rätt myndighet. Företagarna får svar inom två dagar.

Finansierings- och riskkapitaldatabasen är en Internettjänst som vänder sig till företag och entreprenörer som söker finansiering för sin verksamhet. Databasen innehåller information om svensk och nordisk offentlig finansiering och vissa EU-stöd riktad till företag. Riskkapitaldatabasen innehåller information om riskkapitalaktörer.

NUTEK har även ett antal andra verksamheter som ger information till ny- och småföretagare. Ett exempel är Startlinjen där myndigheten via telefon och Internet ger information i samband med starten av företag.

Den så kallade teknopolverksamheten vid de åtta största tekniska högskolorna innehåller kvalificerad projektvärdering och rådgivning till studenter och forskare som vill starta företag. Verksamheten har under ett antal år delfinansierats av NUTEK.

Via myndigheten stödjer staten även andra informations och rådgivningsinsatser bland annat Jobs and Society NyföretagarCentrum. Organisationen har ett hundratal kontor, vilka ger rådgivning till personer som vill starta företag. Staten stödjer även Ung företagsamhet, som under gymnasiet ger ungdomar möjlighet att pröva på att starta och driva ett företag. Via NUTEK betalar staten dessutom ut bidrag till Stiftelsen svensk Industridesign (SVID), som arbetar med att främja och förmedla kunskap inom industriell design.

Inom ramen för sitt sektorsansvar för en hållbar utveckling genomför NUTEK insatser omfattande information och kompetensöverföring för att främja de små och medelstora företagens miljö- och utvecklingsarbete. NUTEK har i sin ordinarie verksamhet det operativa ansvaret för Baltic 21 Näringsliv. Där är Sverige tillsammans med den Ryska Federationen huvudansvarig för näringslivssektorn inom Baltic 21 – en Agenda 21 för Östersjöregionen.

Inom området kvinnors och invandras företagande prioriteras kunskapsutveckling och kunskapsspridning.

Stöd utgår till information och rådgivning om den kooperativa företagsformen. Stödet fördelas

i huvudsak till 24 lokala kooperativa utvecklingscentra.

Euro Info Centre (EIC) erbjuder små företag information och rådgivning i EU-relaterade frågor samt om den europeiska marknaden. För närvarande finns sju Euro Info Centre kontor i Sverige.

EU-kommissionen har sedan tidigare initierat program som syftar till att skapa affärskontakter mellan företag genom att mötesplatser arrangeras. NUTEK har under 2001 arbetat med de tre koncepten Partenariat, Interprise och IBEX. Detta är kontaktdagar där företag från ett antal olika länder inbjuds att delta i syfte att etablera affärskontakter och därigenom stärka sin konkurrenskraft.

ALMI erbjuder kostnadsfri, kortare rådgivning och information till småföretagare. De flesta företag som får kostnadsfri rådgivning hos ALMI är företag med som är yngre än fem år, eller personer som planerar att starta eget. I genomsnitt har företaget tre anställda. Fördjupade insatser som t.ex. tillväxtanalyser och kompetensutvecklingsprogram är alltid avgiftsbelagda för deltagarna. ALMI:s olika affärsutvecklingstjänster riktar sig framför allt till företag som vill utveckla sitt ledarskap, eller som vill utöka, alternativt förändra, sin marknad på något sätt.

Turism

Turistdelegationen arbetar med att öka samverkan mellan turistnäringen och berörda myndigheter. Vidare arbetar delegationen med att identifiera nya marknadsmöjligheter för näringen. Turistdelegationen publicerar utredningar och strategiska rapporter, vilka distribueras till lokala och regionala turistorganisationer, kommuner, länsstyrelser, företagsorganisationer, myndigheter och skolor. Myndighetens arbete har också visats vid rese- och turismässan TUR 2001. Turistdelegationen har under året fått regeringens uppdrag att genomföra ett program för ökad innovationskraft inom turistnäringen och för att främja turismforskning. Sammanlagt har 40,5 miljoner kronor beviljats inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling för perioden 2002–2004 för genomförande av programmet.

Sveriges Rese- och Turistråd AB har under året beviljats 20 miljoner kronor inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling för perioden 2002–2004 för att utveckla och marknadsföra varumärket Fjällvärlden, som syf-

tar till att stärka den långsiktiga attraktionskraften och lönsamheten i fjällområdet.

Både Turistdelegationen och Sveriges Rese- och Turistråd AB deltar i arbetet med de regionala tillväxtavtalen samt i arbetet med att genomföra Framtidsprogrammet. Under året har Framtidsprogrammet presenterats i ett stort antal regioner.

Geologisk undersökningsverksamhet

Sveriges geologiska undersökning (SGU) arbetar mot långtidsplanen att myndigheten 2008 skall tillhandahålla rikstäckande, behovsanpassad och kvalitetssäkrad geologisk information. För befolkningstäta och s.k. malmpotentiella områden skall det finnas mer detaljerad information än för övriga delar av landet. Den geologiska informationen används bl.a. av företag, kommuner och statliga myndigheter.

Teknisk informationsförsörjning

En förutsättning för att svenskan skall vara ett komplett och samhällsbärande språk är att det finns användbar svensk terminologi inom alla fackområden. Särskilt tydligt syns behovet kanske inom fält där den tekniska och vetenskapliga utvecklingen går snabbt. Terminologifrågornas betydelse ökar i dag i och med den allt större användningen av engelska. Terminologiarbete är också viktigt för att främja IT-utvecklingen.

För att tillgodose behovet av övergripande terminologiarbete och ett väl fungerande nationellt språk inom samhällets alla områden lämnas bidrag till AB Terminologicentrum (TNC). TNC producerar ordlistor m.m. inom skilda fält och förvaltar stora ordbankar. I TNC:s uppgifter ingår även att stödja myndigheter, organisationer och företag som bedriver eget terminologiarbete. TNC utarbetar också regler och anvisningar för utformning av teknisk text, samlar, inordnar och dokumenterar material av terminologisk betydelse samt håller föreläsningar och kurser om terminologi och skrivande. Vissa delar av terminologiarbetet finansieras på affärsmässiga grunder.

Statligt bidrag utgår även till Svensk förening för informationsspecialister (TIS) som är en ideell yrkesförening för verksamma inom området informationsförsörjning. Föreningen verkar för att höja kompetensen hos sina medlemmar främst inom det informationstekniska området. TIS bedriver utbildning genom kurser och seminarier, publicering av tidskrifter, anordnande

av konferenser samt regionalt, branschvis, nordiskt och internationellt samarbete.

3.6.2 Resultatbedömning

Resultat

Företagsutveckling

NUTEK:s verksamhet, Startlinjen, har haft drygt 116 000 besökare på sin hemsida. Det är en ökning med cirka 18 000 jämfört med 2000. Andelen nöjda kunder har ökat från 78 procent 2000 till 81 procent 2001.

Tabell 3.4 Startlinjen 1999-2001

År	1999	2000	2001
Antal kontakter	17 300	11 800	9 600
Antal besökare på webbplatsen	90 200	98 600	116 666
Andel nöjda med startlinjen %	79	78	81

Under året har ett fördjupat samarbete inletts med ALMI:s regionala bolag.

Finansierings- och riskkapitaldatabaserna har under året haft ca 47 500 besökare på webbplatsen. Det är en minskning med ungefär 1 500 jämfört med föregående år, men en fördubbling jämfört med 1999.

Den 1 oktober 2001 lanserades Företagarguiden på Internet. Från starten och fram till och med 15 augusti 2002 hade 77 882 besökare utnyttjat Företagarguiden. Antalet sidor på Internet som innehåller länkar till eller på annat sätt refererar till Företagarguiden har ökat från tidpunkten för lanseringen vara cirka 200 till att i augusti 2002 vara mer än 1 000. I en enkät som genomfördes om guiden svarade 52 procent att den är lätt att använda och 59 procent att informationen är användbar och lätt att förstå.

Under 2001 har EIC NUTEK besvarat cirka 1 200 förfrågningar. Cirka 60 procent av frågorna ställdes av företagare. Övriga frågor kom från andra EIC-kontor, myndigheter eller privatpersoner. Antalet förfrågningar har minskat jämfört med föregående år samtidigt som antalet besökare på webbplatsen har ökat från ca 55 000 till ca 72 700. En uppföljning av frågeverksam-

heten visar att ca 90 procent är mycket nöjda med EIC NUTEK:s service.

Open för Business (OFB) är ett treårigt försöksprojekt som startades 2000. Syftet är att pröva ett koncept som främjar ungt entreprenörskap. OFB finns på fem orter i Sverige. Ca 3 000 ungdomar har registrerats sig hos OFB. 22 företag har startats och 133 var i startfas under 2001.

De 24 lokala kooperativa utvecklingscentrumen (LKU) har, via NUTEK erhållit 18 miljoner kronor i statligt stöd. LKU:na klarade under 2001 den stipulerade medfinansieringen om 50 procent av statsbidraget. 224 företag startades efter att ha fått rådgivning från LKU, vilket är något lägre än år 2000. Dessa 224 företag har tillsammans cirka 4 500 medlemmar och ca 1 100 anställda.

NUTEK har erhållit 2,5 miljoner kronor för en särskild satsning för att öka sysselsättningen bland personer med invandrabakgrund. NUTEK:s insatser har varit inriktade på att öka kunskapen om invandrares företagande. En av de insatser som redovisats är en utvärdering av pågående rådgivningsinsatser riktade till företagare med invandrabakgrund.

NUTEK har fått i uppdrag att under åren 2001–2003 driva ett program för samordning och genomförande av kompetensutvecklande åtgärder riktade till globalt konkurrensutsatta underleverantörsföretag. NUTEK:s bedömning är att ca 300 företag deltar eller kommer att delta i de projekt som beslutats. Av de företagen är ca 85 verksamma inom nationella stödområden och EG:s strukturfondsområden.

NUTEK har också fått i uppdrag att under 2001 och 2002 genomföra ett nationellt program för att höja IT-kompetensen i småföretag. Till sammans med Företagarnas Riksorganisation skall myndigheten verka för att medvetandegöra den strategiska nyttan av IT. Till och med september 2002 har 80 projekt beviljats där NUTEK är medfinansiär. Spridningen av geografisk lokalisering, bransch och inriktning är bred. Antalet småföretag som berörs är ca 10 000.

Regeringen har 2001 tilldelat NUTEK 30 miljoner kronor för medfinansiering av näringslivsinsatser inom området hållbar utveckling med inriktning på Östersjöregionen. Medlen utgör en viktig del i medfinansieringen av Östersjöorienterade insatser i de regionala tillväxtavtalen. Medel har anvisats från Östersjömiljard 2

och avser främst insatser inom Baltic 21 Näringsliv.

Under året har programmet Metodik för miljöanpassad produktutveckling i små och medelstora företag (MPU-programmet) avslutats. Syftet med programmet var att utveckla olika verktyg såsom checklistor eller handböcker med branschfakta och metodtips. Enligt den utvärdering som gjordes av programmet är det tveksamt om de verktyg som togs fram inom MPU-programmet uppfyller kravet på enkel hantering och kan användas av en företagare med låga kunskaper inom området. (Metodik för miljöanpassad produktutveckling i små och medelstora företag, NUTEK R 2002:1.)

Ett annat mål med programmet var att dokumentera minst femton goda exempel på miljöanpassningar av produkter. Några goda produktexempel togs fram av vilka en del är kommersialiserade.

Inom ramen för det svenska ordförandeskapet våren 2001 hölls en konferens på temat Entreprenörskap för framtiden. SVID var med och arrangerade en workshop om design, som fick stort gensvar och bidrog till att profilera Sverige som en föregångare när det gäller att se design ur ett tillväxtperspektiv. Goda exempel från flera EU-länder lyftes fram och bekräftade synen på design som ett viktigt konkurrensmedel för europeiska företag.

Ett samverkansprojekt mellan SVID och LO på temat "Sverige i god form" resulterade under året i studiematerial för utbildning i företag. Pilotprojekt genomfördes i två företag under utvecklingsarbetet.

Under 2001 genomförde ALMI fördjupade utvecklingsinsatser i cirka 15 500 företag. Efterfrågan på lednings- och marknadsutvecklingsprogram var störst med 4 500 deltagare. Marknadsutvecklingsprogram med fokus på företagens internationalisering genomfördes i ytterligare 3 720 företag. Dessutom genomfördes innovations-, produkt- och teknikutvecklingsinsatser i 1 660 företag. Vidare svarade ALMI-bolagen för drygt 60 000 förfrågningar och kortare rådgivningsinsatser under året.

Av ALMI:s kundundersökning för 2001 framgår att 80 procent som helhet är nöjda med konsulttjänsterna. Högst betyg får personalens service (88 procent). Övriga påståenden som får höga betyg är: att personalen håller vad de lovat, är lätta att nå och är kvalificerade rådgivare.

Sämst betyg får ALMI för sin förmåga att förmedla kontakter (64 procent).

Turism

Svensk turism genererar ca 2,7 procent av BNP enligt satellitkonto i nationalräkenskaperna 2001, omsätter drygt 148 miljarder kronor och motsvarar en sysselsättning av drygt 127 000 helårsarbeten.

Under 2001 gjordes det drygt 41 miljoner övernattningar på kommersiella anläggningar i Sverige. Jämfört med 2000 är det en ökning med 3,5 procent. Antalet utländska övernattningar uppgick 2001 till 9,1 miljoner, vilket är en ökning med 5,5 procent jämfört med 2000. Första halvåret 2002 gjordes det 12,7 miljoner övernattningar på kommersiella anläggningar i Sverige, vilket är en ökning med 1,7 procent jämfört med samma period i fjol då Sverige hade ordförandeskapet i EU.

För den svenska turistnäringen är effekterna av terrordåden den 11 september 2001 totalt sett begränsade. Flygbranschen har dock påverkats särskilt. Inkvarteringsstatistiken visar på ett ökat resande från närregionerna och ett minskat interkontinentalt resande.

Geologisk undersökningsverksamhet

Den geologiska karteringsverksamheten pågår enligt fastlagd långtidsplan för perioden 2000-2008. De inom SGU uppsatta årsmålen för 2001 har uppnåtts för geokemi, grundvatten och markgeofysik. För övriga discipliner finns mindre avvikelser.

Teknisk informationsförsörjning

Verksamheten vid TNC har präglats av konsolidering och återuppbyggnad efter en rekonstruktion hösten 2000. TNC har sedan dess arbetat vidare med att skapa en lämplig terminologi för svenska förhållanden. Under 2001 omsatte verksamheten nästan sex miljoner kronor och gav ett mindre överskott som användes till avbetalning av lån som togs för att upprätthålla driften under rekonstruktionstiden. Uppdrag har utförts för ett flertal beställare med olika inriktning. Den breda ägarsammansättningen och en stor intressentförening borgar för att TNC kan fortsätta sin verksamhet med hög kvalitet.

Det finns ett starkt intresse hos medlemmarna i TLS för de kurser och konferenser som föreningen anordnar. Utbildningsverksamheten slog nya rekord 2001 vad gäller antalet deltagare och arrangemangen får goda utvärderingsresultat.

Analys och slutsats

Företagsutvecklingsinsatser

Det är viktigt att staten underlättar för företagare att få information om utbudet av företagsfrämjande insatser samt om regler som styr företagande. Behovet av företagsrelevant information är stort vilket styrks av antalet besökare på NUTEK:s olika webbplatser samt antalet övriga kontakter och förfrågningar som myndigheten och övriga organisationer svarar för. År 2001 genomförde NUTEK en attitydundersökning bland beslutsfattare, samarbetspartners inom offentlig förvaltning och näringsliv samt företagare. Av denna framgick att 64 procent ansåg att NUTEK hade haft en roll som näringspolitisk expert och rådgivare, 73 procent ansåg att NUTEK ställde upp när man behöver hjälp eller information.

Regeringen anser att staten bör tillhandahålla affärsrådgivande insatser endast om motsvarande insatser inte finns på den privata marknaden. Avseende djupgående rådgivning, som syftar till affärsutveckling, kompetens- och organisationsutveckling etc., bedömer regeringen att det redan finnas en existerande och i huvudsak fungerande marknad. Regeringen bedömer därför att staten i minskad omfattning behöver tillhandahålla eller finansiera denna typ av tjänster.

De regionala skillnaderna inom detta område är dock avsevärda och utbudet inom vissa affärsutvecklingsområden kan vara begränsade. Huvudinriktningen skall vara att insatserna inom detta område skall vara ett komplement till den privata marknaden och endast göras när särskilda skäl. Sådana skäl kan vara brist på jämställdhet och problem för invandrarentreprenörer att erhålla relevant rådgivning.

Det finns idag en mängd organisationer som tillhandahåller information och rådgivning till företag. För den enskilde företagaren kan det vara komplicerat att finna rätt rådgivare. ALMI och NUTEK har en viktig roll att lotsa företagen till rätt organisation och komplettera utbudet av rådgivningsinsatser. Det är dock viktigt att förbättra samordningen av de insatser som riktar sig till företagarna. Utredningen *Insatser för tillväxt och företagsutveckling på regional nivå* (dir. 2001:03) kommer under november 2002 att lägga fram förslag om den framtida strukturen på regional nivå.

Turism

Turistnäringen är en utpräglad småföretagsbransch med stor betydelse för sysselsättningen i många regioner.

Både aktiviteterna i Sveriges Rese- och Turistråd AB och i Turistdelegationen kännetecknas av att effekterna av insatserna uppnås först på längre sikt. Utvecklingen av turismen påverkas inte bara av de statliga insatserna på området utan också av bl.a. väderlek, prisnivå och olika idrotts- och kultursatsningar. Den ökade marknadsföringen från Sveriges Rese- och Turistråd AB 1997, av kandidaturen till olympiska sommarspel i Stockholm 2004 och för Stockholm som kulturhuvudstad 1998 samt vårt ordförandeskap i EU första halvåret 2001 bedöms ha påverkat utvecklingen positivt.

Turistdelegationen har genom sitt arbete med det samlade förslag till åtgärder och nationell strategi för den svenska turistnäringen som den s.k. Framtidsgruppen presenterat på grundval av bl.a. det av Turistdelegationen utarbetade handlingsprogrammet från 1996 bidragit till att öka den samverkan som är nödvändig för turismens utveckling.

Geologisk undersökningsverksamhet

Behovsidentifierad och kvalitetssäkrad geologisk information är nödvändig för att tillgodose samhällets behov inom områdena miljö och hälsa, fysisk planering, hushållning och försörjning med naturresurser, jord- och skogsbruk samt totalförsvar. Brister inom detta område kan bl.a. leda till att färre gruvor etableras och att t.ex. infrastruktursatsningar både på statlig och kommunal nivå grundas på ett bristfälligt beslutsunderlag. Många små och medelstora företag inom konsult- och entreprenadverksamhet och prospektering använder sig av SGU:s basinformation för vidare bearbetning och tillämpning.

SGU arbetar med en långtidsplan för kartering t.o.m. 2008. Det är viktigt för användarna av geologisk information att databaserna innehåller kvalitetssäkrad och uppdaterad information. SGU har uppfyllt de åiterrapporteringskrav som ställts i regleringsbrevet. Regeringens bedömning är att SGU i allt väsentligt uppfyllt sitt åtagande för år 2001.

Teknisk informationsförsörjning

Internationaliseringen och utvecklingen av informationssamhället innebär att behoven av terminologiskt arbete kan förväntas öka i framtiden.

Utbudet av nätbaserade tjänster ökar och förändras i snabb takt. Även antal människor som i sin yrkesverksamhet är beroende av tillgång till kvalificerad information blir fler. TNC kommer att spela en viktig roll, framför allt när det gäller utvecklingen av och tillgången till fackspråk.

Det höga antalet deltagare i TLS kurser och konferenser samt de goda utvärderingsresultaten tyder på att verksamheten fungerar väl och är efterfrågad. Det statliga stödet till TLS bidrar till att förstärka kompetensen hos en yrkeskår med avgörande betydelse för kvalificerad hantering av information inom näringsliv, universitet, högskolor, statliga myndigheter samt kommuner och landsting.

3.7 Regler, tillstånd och tillsyn**3.7.1 Insatser****Statliga insatser inom politikområdet***Förenkling av regelverk*

SimpLex, som är en verksamhet inom Regeringskansliet, kvalitetsgranskar alla förslag på nya eller ändrade lagar och förordningar ur ett småföretagsperspektiv. Granskningen syftar till att säkerställa att en särskild konsekvensanalys av regelförslagets effekter på småföretag görs i ett tidigt skede. Förutom granskningen så ger SimpLex råd och stöd i regelförenklaringsarbetet. Denna uppgift riktar sig till såväl tjänstemän i Regeringskansliet som inom relevanta myndigheter och utrednings- och kommittéväsendet. Slutligen har SimpLex i uppgift att identifiera befintliga regelverk i behov av förenkling.

Konkurrensområdet

Ett av regeringens viktigaste styrmedel för att verka för en effektiv konkurrens är Konkurrensverkets tillämpning av konkurrenslagen. Konkurrenslagen är baserad på EG:s konkurrensregler. Den innehåller förbud mot konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning. Lagen innehåller också regler för kontroll av företagskoncentrationer. Förvärv och andra företagskoncentrationer över vissa tröskelvärden skall alltid anmälas till Konkurrensverket för prövning.

Konkurrensverket har även till uppgift att ge förslag på regeländringar och andra åtgärder för att undanröja hinder mot en effektiv konkurrens. Konkurrensverket skall ge marknadens aktörer vägledning och spelregler för en effektiv konkurrens samt i övrigt främja ett konkurrensinriktat synsätt.

Även länsstyrelserna har till uppgift att främja en effektiv konkurrens och skall bl.a. beakta konkurrensaspekterna vid tillståndsprovning och stödgivning.

Patenträttsliga frågor m.m.

Patent- och registreringsverket (PRV) finns på tre orter i Sverige. I Stockholm finns verksledningen och patentavdelningen. I Söderhamn finns varumärkesavdelningen med enheterna för varumärken, design, periodisk skrift och personnamn. I Sundsvall finns bolagsavdelningen.

Patentbesvärsrätten (PBR) är en förvaltningsdomstol som har till uppgift att pröva överklaganden av beslut meddelade av PRV. PBR ställer också inom ramen för sina resurser patenträttslig och teknisk sakkunskap till de allmänna domstolarnas förfogande.

Myndigheters service

Regeringen har i två undersökningar frågat ett tiotal myndigheters företagskunder hur de uppfattar myndigheternas information, service och tillgänglighet. Den första undersökningen som genomfördes hösten 1999 visade bl.a. att företagen uppfattar att personalen vid myndigheterna är kunniga om sitt eget regelverk men att myndigheterna inte helt förstår den värld företagarna befinner sig i. Den andra undersökningen som genomfördes våren 2002 visade att myndigheterna förbättrat sin tillgänglighet, kompetens och samverkan men att företagen fortfarande efterlyser bättre förståelse för sina villkor. I undersökningen framkom också att det är svårt att generalisera vilka åtgärder som bör vidtas för att företagen skall uppleva att tillgänglighet, information och service blir bättre eftersom myndigheterna både har olika målgrupper och uppdrag.

Sveriges geologiska undersökning och Bergsstaten

SGU ansvarar för samordning, uppföljning och rapportering i fråga om miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet. Vidare ingår också, inom ramen för arbetet med de av riksdagens beslutade miljö kvalitetsmålen, att verka för skydd av grundvattnet samt för en långsiktig hushållning med naturgrus.

De beredskapslager för petroleumprodukter som tidigare hållits för den civila beredskapens behov avvecklas sedan mitten av 1990-talet och återförs successivt till naturen genom miljösäkring. Två anläggningar, varav en under året avyttrats till annan verksamhetsutövare, hålls i s.k. malpåse av beredskapsskal i samråd med Energimyndigheten. Efterbehandlingen av det statliga gruvfältet i Adak är i det närmaste avslutad.

Bergsstaten är en självständig förvaltningsmyndighet för frågor om landets mineralhantering. SGU är chefsmyndighet för Bergsstaten och medel fördelas via SGU:s anslag. Bergsstaten har till uppgift att genom tillämpning av minerallagen pröva ansökningar om tillstånd för undersökning och bearbetning av mineralfyndigheter samt utöva viss tillsyn.

Elsäkerhet

Elsäkerhetsverksamheten bedrivs för att förebygga skada på person och egendom, orsakad av elektricitet, samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC).

Statliga insatser bedrivs för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Föreskrifter utarbetats som är nödvändiga för att elsäkerheten skall upprätthållas utan att de utgör hinder för den tekniska utvecklingen eller för handeln med andra länder. Föreskrifterna på elmaterielområdet baseras till stor del på EU-direktiv.

Elsäkerhetsverket deltar i standardiseringsarbetet på internationell nivå inom International Electrical Commission (IEC) och på europeisk nivå inom den europeiska standardiseringsorganisationen European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC) via Svenska Elektriska Kommissionen (SEK).

Vid tillsynen av elanläggningar inriktas arbetet mot att motivera och bidra till att säkerställa att ägare och användare av elektriska anläggningar och elektrisk materiel iakttar elsäkerhetsföreskrifterna samt att elinstallationer utförs enligt gällande säkerhetsföreskrifter. En annan del av verksamheten med stor betydelse för elsäkerheten är behörighetssystemet för elinstallationsarbete.

Tillsynen på elmaterielområdet utgörs till största delen av marknadskontroller som ser till

att föreskrifter om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmateriel följs. Dessutom övervakas marknadsföringen i olika former. Elsäkerhetsverket har 2001 genomfört marknadskontrollen på fältet i egen regi. För kontrollprovningen och kontrollmätning har tjänster köpts av externa provningsorgan.

Tillsyn av revisorer

Revisorsnämnden har till uppgift att handlägga frågor om godkännande och auktorisation av revisorer samt registrering av revisionsbolag, att utöva tillsyn över revisorers och revisionsbolags verksamhet, att pröva frågor om disciplinära åtgärder samt att ansvara för att god revisorssed utvecklas på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden skall också följa den internationella utvecklingen inom revisionsområdet.

Revisorsnämndens verksamhet skall bidra till att olika aktörer och intressenter skall ha tillgång till trovärdig ekonomisk information avseende företagens redovisning och förvaltning, att samhällets behov av kvalificerade och oberoende externa revisorer och revisionsbolag tillgodoses samt att den revisionsverksamhet som dessa bedriver är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

Genom sin verksamhet skall Revisorsnämnden också upprätthålla förtroendet för revisorers verksamhet och för auktorisationssystemet. Det är viktigt att nämnden uppmärksammar om någon revisor systematiskt arbetar grovt felaktigt eller av andra skäl är direkt olämplig att utöva yrket och att en sådan revisor fråntas sitt godkännande eller sin auktorisation.

Vid utförandet av tillsynsuppgiften skall nämnden lägga stor vikt vid egna initiativ. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt den systematiska uppsökande tillsynen.

Från och med den 1 januari 2002 gäller en ny revisorslag (2001:883). Lagen innehåller bl.a. nya bestämmelser om revisorers opartiskhet och självständighet. Enligt lagen skall Revisorsnämnden kunna ingripa mot en revisor som förfar oredligt. Revisorsnämnden har vidare möjlighet att vidta disciplinåtgärder mot revisorer som har åsidosatt sina skyldigheter som revisorer eller som företrädare för revisionsföretag.

Efter granskning av Revisorsnämnden föreslog Riksdagens revisorer (1999/2000:RR11) bl.a. att regeringen bör överväga nämndens sammansättning med avseende på ledamöternas

kompetens. Med hänvisning till att regeringen i propositionen Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet (prop. 2000/01:146) angav goda skäl för den lösning som valdes vid nämndens bildande och till att nämndens sammansättning bereddes inom Regeringskansliet avtog riksdagen förslaget från Riksdagens revisorer. Efter regeringens översyn har nämndens ledamöter nu erfarenhet från domstolsväsendet, Finansinspektionen, revisorsorganisationerna, Svenskt näringsliv, Landsorganisationen, Riksskatteverket och den akademiska världen.

Nämndens ordförande har tidigare varit chef för myndigheten. Genom en ändring av nämndens instruktion (SFS 2002:700) är numera en av regeringen utsedd direktör chef för myndigheten.

3.7.2 Resultatbedömning

Resultat

Förenkling av regelverk

I genomsnitt granskar SimpLex dagligen 1- 2 förslag på nya eller förändrade lagar, förordningar och kommittédirektiv. Från 2001 till augusti 2002 har 78 konsekvensanalyser genomförts och därigenom har förslagets effekter på små företag uppmärksammas. Som ett resultat av detta har ett tjugotal förslag dragits tillbaka eller ändrats. I SimpLex uppgifter ingår även att ge stöd och råd till myndigheterna i deras arbete med konsekvensanalyser. SimpLex påbörjade under 2001 ett utbildningsprogram som riktar sig till handläggare inom kommittéväsendet, Regeringskansliet och myndigheterna. Utbildningarna är ett led i det långsiktiga attitydförändringsarbete som regeringen driver när det gäller synen på små företag. Utbildningarna sker i samarbete med Näringslivets nämnd för regelgranskning (NNR) och genomförs normalt under en halvdag. Totalt har 24 utbildningar genomförts med Regeringskansliet, myndigheter och kommittéväsendet. På detta sätt har utbildningsinsatserna nått cirka 300 tjänstemän i nyckelpositioner.

Under 2001 lämnade regeringen uppdrag till sex myndigheter att inkomma med förslag på regelförenklingar inom myndigheternas egna områden. Samtliga myndigheter har redovisat sina

uppdrag under 2002 och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Flera förenklingsförslag, som initierats av den arbetsgrupp för regelförenkling som utsågs av regeringen i februari 2002, bereds inom Regeringskansliet. Ett av förslagen innebär att nystartade företag skall få börja betala sin preliminärskatt tre månader senare än idag. Ett förslag till en sådan ändring i Skattebetalningslagen (1997:483) överlämnades till lagrådet den 16 september 2002.

Regeringen redovisar årligen det pågående regelförenklingsarbetet i en särskild skrivelse till riksdagen. I skrivelsen för 2001 års verksamhet (2002/03:8 Regeringens redogörelse för regelförenklingsarbetet med särskild inriktning på små företag) finns en mer utförlig redovisning av förenklingsarbetet i Regeringskansliet, övriga myndigheter samt i kommittéväsendet.

Konkurrensområdet

Konkurrensverket har 2001 bl.a. gjort oanmälda undersökningar hos företag inom ventilations- respektive asfaltbranschen för misstänkta karteller. Verket har också fortsatt processen mot de fem bensinbolagen och fått en kartell mellan plaströrsföretag inom byggsektorn fälld i Stockholms Tingsrätt. Ett av de inblandade plaströrsföretagen har överklagat Tingsrättens beslut till Marknadsdomstolen.

En viktig del av Konkurrensverkets arbete är egna initiativ. Verket tar egna initiativ både avseende prövning av misstänkta överträdelser av konkurrenslagen och föreslår regeländringar eller andra konkurrensfrämjande åtgärder. Tips och klagomål från företag och privatpersoner utgör en viktig källa till information som används i Konkurrensverkets arbete med att identifiera konkurrensproblem inom olika sektorer. Flera av Konkurrensverkets större initiativ har initierats genom tips från företag och konsumenter. Andra vanligt förekommande tips och klagomål rör offentliga aktörer som bedriver näringsverksamhet i konkurrens med privata företag och agerandet från tidigare monopolföretag på omreglerade marknader.

Verket har under året bl.a. prioriterat områdena bygg, dagligvaror, energi, telekommunikationer, finansiella tjänster och transporter. Således områden som har betydelse både för hushållen och för samhällsekonomin.

Några exempel på verkets beslut ges nedan:

Efter preliminärt ställningstagande om missbruk av dominerande ställning från Konkurrensverket ändrade Telia AB de rabatter som de erbjudit Göteborgs stad. Konkurrensverket har prövat samarbeten om UMTS-nät enligt bestämmelserna i konkurrenslagen. Efter att Telia och Tele2 i ett tilläggsavtal ändrat samarbetet gjorde verket bedömningen att förutsättningar förelåg att bevilja undantag för samarbete. Även Apoteket AB förändrade sina planer på att bygga upp partihandel med läkemedel efter kontakt med Konkurrensverket, som efter ändringen inte längre ansåg att det fanns skäl att vidta åtgärder med stöd av konkurrenslagen.

En uppmärksammas förvärvsprövning rörde Svenska Girotts förvärv av Postgirot Bank. Konkurrensverket ansökte hos Stockholms tingsrätt att förvärvet skulle förbjudas då det skulle leda till att konkurrensen på betalningsmarknaden kraftigt skulle försämrats. Svenska Girot valde kort därefter att avstå från att genomföra förvärvet.

Konkurrensverket har också under året tagit fram flera rapporter, föreslagit regeländringar samt yttrat sig över förslag i betänkanden och utredningar. I rapporten "Kan kommunerna pressa priserna" föreslår verket att Plan- och bygglagen skall ses över. Denna rapport är ett led i de prisjämförelser som verket under några år genomfört.

Patenträttsliga frågor m.m.

En viss konjunkturberoende avmattning har märkts när det gäller efterfrågan inom flera av PRV:s verksamhetsområden. För att kompensera för detta har en minskning av personalen inom bolagsområdet skett. I övrigt har den något lägre efterfrågan inneburit en möjlighet att arbeta av balanser.

En minskning av antalet nyregistrerade bolag och färre varumärkesansökningar har skett under 2001. Detta har påverkat verkets intäkter och också neutraliserat besparingar som gjorts för att enligt tidigare planer betala den skuld som uppkommit på grund av Bolit-projektet (IT-projekt på bolagsavdelningen). Detta trots att personalminskningar genomförts till följd av minskningen av inkommande ärenden. Verkets ekonomi har också påverkats negativt av de personalaktioner som under året förekommit i den Europeiska patentorganisationen EPO. Verksamhetsresultatet enligt resultaträkningen är -18,7 miljoner kronor.

Regeringen anvisade för år 2001 helt nya verksamhetsmål för PRV. Detta som ett resultat av den konsultöversyn som gjordes under 2000. De uppsatta målen har i stort sett kunnat hållas. På vissa områden har PRV emellertid ännu inte helt lyckats, men förbättringar har skett.

När det gäller PBR har medelbehandlingstiderna legat något över den nivå på ett år som utgör målsättningen för patentmålen del. PBR räknar dock med att personresurserna på ledamotssidan kommer att kunna utnyttjas effektivare i målarbetet under innevarande år och gör bedömningen att medelbehandlingstiden kommer att kunna minska till en lägre nivå vid slutet av året. För de övriga målen, d.v.s. målen om varumärken, mönster, släktnamn och utgivningsbevis, ligger den faktiska medelbehandlingstiden klart under det uppställda målet på ett år.

Sveriges geologiska undersökning och Bergsstaten

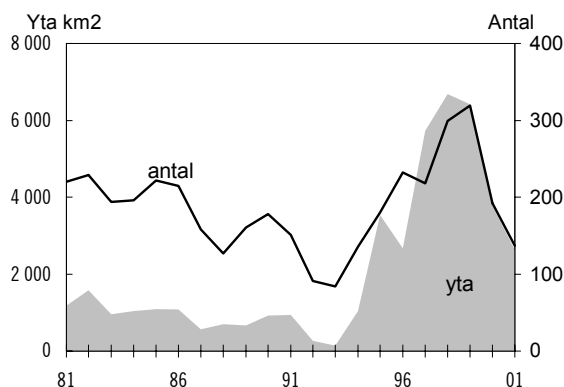
Den för SGU nya miljömålsverksamheten är, efter inledande personalrekryteringar och planering, nu fullt operativ. Under 2001 har dock nyanställd personal inte hunnit påbörja anställning i den omfattning som varit önskvärt, vilket medfört att vissa budgeterade projektkostnader kommer att belasta kommande budgetår. Fyra oljelagringsanläggningar har helt miljösäkrats under året. Under innevarande år har två anläggningar avyttrats. Avtal om överlåtelse av en anläggning till ny ägare träffades 2001. Avtalet är beroende av att köparen erhåller nödvändiga miljötillstånd. Om avtalet träder i kraft har totalt nio anläggningar sålts varav en är beredskapsanläggning. Samtliga anläggningar bortsett från beredskapsanläggningar bedöms i huvudsak kunna vara avvecklade vid utgången av 2004.

Efterbehandlingen av det statliga gruvfältet i Adak har nu avslutats. Fortfarande visar kontrollprogrammet generellt att metallbelastningen på recipienterna har en avtagande trend.

Bergsstatens korta handläggningstider, vilket innebär en hög servicenivå gentemot företagen, har kunnat bibehållas under året. Antalet ansökningar för nya undersökningstillstånd har minskat kraftigt. Minskningen berör nästan helt Svealand och Götaland. Ingen ny bearbetningskoncession har beviljats under året, däremot har tre gruvor beviljats bearbetningskoncession för utökad brytning. Antalet överklagade beslut är mindre än en procent. Inspektion har skett vid samtliga igångvarande gruvor. Det nya mineralrättsregistret används nu i full utsträckning vid

beredning av ärenden om undersökningstillstånd.

Diagram 3.2 Antalet och ytan av beviljade undersökningstillstånd 1981-2001

Elsäkerhet

Inom elsäkerhetsområdet har revision av högspänningsföreskrifterna, behörighetsföreskrifterna och järnvägsföreskrifterna pågått under året där underlag för revisionerna har varit nya internationella eller europeiska standarder. Då produkterna tillverkats i enlighet med dessa standarder förutsätts de uppfylla de allmänna säkerhetskraven. Detta skapar goda förutsättningar för en fri marknad för elmateriel i Europa.

Vad beträffar standardiseringsverksamheten har resursmässigt insatserna koncentrerats till sådana tekniska kommittéer som utarbetar standarder av stor betydelse för elinstallationer.

Elsäkerhetsverkets ansvar för elanläggnings-tillsynen omfattar ca 5,2 miljoner elanläggningar, varav ca 900 000 arbetsställen och ca 4,3 miljoner bostäder. Det är till de områden där risken för olyckor och elbränder bedöms som högst och där tillsynen kan förväntas ge störst effekt som verkets insatser har prioriterats. Under året har verkets tillsynsroll blivit tydligare och insatser effektiviserats vilket resulterat i att fler anläggningar kunnat förbättrats från elsäkerhetssynpunkt.

Tillsynen på elmaterielområdet genom marknads kontroll har resulterat i att ca 116 produkter med allvarliga elsäkerhets- eller EMC-brister har fått försäljningsförbud. Antalet produkter av respektive typ, som genom försäljningsförbuden förhindras att komma till användning varierar från något tiotal till åtskilliga tusental.

Verkets marknads kontroll har till största delen inriktats mot elsäkerhet och där koncentrerats mot konsumentproduktområdet och elin-

stallationsmateriel. Resultatet under året visar att det finns ett betydande antal produkter med el-säkerhets- eller EMC-brister på marknaden.

Under året har arbete med informationsverksamhet pågått. Verksamheten syftar till att sprida kunskap om föreskrifter och elsäkerhet genom framför allt informationsskrifter, myndighetens hemsidor, mediekontakter samt seminarier för att därigenom minska antalet olyckor och el-bränder. Ett flerårigt informationsprojekt har pågått i syfte att öka kunskapen om elsäkerhet hos allmänheten. Under året har vidare särskilda informationsprojekt riktats till elyrkesmän och innehavare av anläggningar.

Tillsyn av revisorer

Under 2001 anordnade Revisorsnämnden prov för både revisorsexamen och för högre revisorsexamen. Kostnaderna för att anordna examinationsproven är höga medan intäkterna är låga då det är få som avlägger proven. Enligt övergångsbestämmelserna till revisorslagen (2001:883) kan godkännande och auktorisation erhållas utan att prov avläggs, vilket väljs av det stora flertalet. Från och med år 2003 beräknas intäkterna för verksamheten att öka då det blir obligatoriskt att genomgå proven för att erhålla godkännande och auktorisation.

Verksamhetsmålet, att beslut om *godkännande, auktorisation och registrering* skall meddelas inom högst två månader från det att en fullständig ansökan inkommit till nämnden, uppnåddes. Förstagångsansökningarna fortsätter att öka, från 190 till 205 stycken.

Målet, att beslut i ärenden gällande ansökan om *fortsatt godkännande, auktorisation och registrering* normalt skall meddelas senast en månad innan pågående period löper ut, uppnåddes i mer än 95 procent av ansökningarna. Anledningen till att några beslut inte höll sig inom tidsgränsen var sent inkomna ansökningar eller att kompletteringar i flera omgångar erfordrats. Samtliga inkomna ansökningar (699 stycken) beviljades.

Tillsynsverksamheten består av tre olika delar; systematisk och uppsökande tillsyn (SUT), disciplinärenden samt förhandsbesked om förtroenderubbande verksamhet.

Den *systematiska och uppsökande tillsynen* är det viktigaste instrumentet för att planmässigt finna och utesluta revisorer som arbetar grovt felaktigt. Uppdagas i ett SUT-ärende allvarligare brister i en revisors verksamhet överförs ärendet till ett disciplinärende. 67 SUT-ärenden påbörja-

des under året. Antalet ärenden som avslutades var 62 varav 26 överfördes till disciplinärende.

Minst hälften av alla *disciplinärenden* som väcks skall vara avgjorda inom 18 månader från öppningsdagen. Detta mål uppnåddes. Inget *disciplinärende* skall ha en handläggningstid som överstiger tre år. I två av ärendena översteg dock handläggningstiden tre år. I det ena fallet berodde det på att en brottmålsdom avvaktades och i det andra fallet på att en revisor blev föremål för ytterligare anmälningar. Antalet öppnade disciplinärenden uppgick till 148 stycken vilket är en liten minskning från föregående år (160 stycken). 141 disciplinärenden avgjordes under året. I 65 fall beslutades om disciplinär åtgärd. Den mest frekventa åtgärden är varning som utdelades i drygt 60 procent av fallen.

Förhandsbesked skall avgöras inom två månader från det datum komplett ansökan inkommit till nämnden. Under året inkom 8 ansökningar om förhandsbesked, att jämföras med 13 under år 2000. Samtliga besked lämnades inom utsatt tid.

I det *internationella arbetet* har frågan om revisorers oberoende fortsatt prioriterats högt. EU:s revisionskommitté har fortsatt sitt arbete med att ta fram gemensamma minimistandarder för oberoende. Dessa antogs av EG-kommissionen i maj 2002. Revisorsnämnden var representerad vid båda de sammanträden som revisionskommittén organiserade under 2001.

Analys och slutsats

Förenkling av regelverk

Arbetet med att förenkla regler ur ett småföretagsperspektiv kommer att fortsätta utvecklas. Regeringen har därför givit Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) i uppdrag att, utifrån en definition av administrativ börda, utveckla en svensk modell för att mäta den administrativa bördan från regelverk. Arbetet bedrivs tillsammans med näringslivet. Ambitionen är att den myndighet som får ansvaret för uppgiften skall göra en första mätning 2003. Ett mått som är accepterat av såväl regering som näringsliv och tillgänglig expertis kommer att ha en styrande effekt på det fortsatta arbetet med regelförenkling.

Vad gäller granskningen av nya regler inom Regeringskansliet behöver samrådet med små företag ytterligare förbättras. Det kommer att

ställa krav på såväl Regeringskansliet som näringslivet. På myndighetsnivå ser den s.k. Verksförordningsutredningen (dir. 2001:117) över kopplingen mellan Verksförordningen och SimpLexförordningen. Översynen inkluderar behovet av en övervakningsfunktion för att åstadkomma att myndigheterna bättre följer SimpLexförordningens krav på konsekvensanalyser i tidiga skeden.

I juni 2002 presenterade EU-kommissionen sitt förslag till handlingsplan för regelförenkling. Handlingsplanen innehåller bl.a. införandet av konsekvensanalyser som ett obligatorium när EU-kommissionen lägger förslag på direktiv och förordningar. En annan viktig del ur näringspolitiskt perspektiv är ett förbättrat samråd med näringslivet innan förslag lämnas av kommissionen. Regeringen avser att noga följa utvecklingen särskilt vad gäller uppmaningen från Europeiska Rådet i Sevilla i juni 2002. Då uppmanades till en överenskommelse om interinstitutionellt samarbete mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen i syfte att förbättra kvaliteten på gemenskapslagstiftningen och det sätt på vilket den införlivas i nationell lagstiftning. Regeringen avser att fortsätta driva på utvecklingen mot enklare och mer ändamålsenliga regler på EU-nivå.

Konkurrensområdet

En fungerande konkurrens tvingar företagen att bli effektivare. För nionde året i rad har Konkurrentverket genomfört mätningar bland externa intressenter. Inställningen till konkurrens är överlag mycket positiv. Förtroendet för Konkurrentverket har enligt mätningarna ökat och andelen av de svarande som anser att Konkurrentverket aktivt motverkar skadliga konkurrensbegränsningar har ökat kraftigt.

Det har också i mätningarna framkommit att man anser att verkets arbete avhåller företag från att ingå karteller och kännedomen om konkurrenslagen är nästan fullständig bland de tillfrågade.

En redogörelse från verket visar att de lyckats förhindra missbruk av dominerande ställning, konkurrensbegränsande samarbeten och förvärv som skulle ha lett till att konkurrensen på marknaden försämrats. Resultaten uppnås dels genom de beslut som verket fattar men också genom den vägledning som ges i samband med verkets utredningar och kontakter med företag.

Cirka 50 procent av resurserna för lagtillämpning läggs på egna initiativ, vilket mer än väl uppfyller regeringens anvisade mål. Inte minst syns detta genom att verket under året bedrivit utredningar och domstolsprocesser rörande flera fall av allvarigare brott mot konkurrensreglerna. Detta ser regeringen mycket positivt på. Konkurrentverket har också föreslagit att en ännu större andel av resurserna kan läggas på egna initiativ. Detta är också ett led i regeringens fortsatta politik för att i ökad omfattning motverka de särskilt skadliga konkurrensbegränsningarna, så som kartellsamarbeten.

Inom EU pågår för närvarande ett omfattande arbete med att reformera tillämpningen av konkurrensreglerna. Förslaget kommer att innebära att fler ärenden skall handläggas av nationella konkurrensmyndigheter som då direkt skall tillämpa artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget och samarbeta i nätverk. Vidare pågår en översyn av koncentrationsförordningen som kan innebära att företagsförvärv som berör den svenska marknaden kommer att hänskjutas till verket.

Frågan rörande en eventuell sammanslagning av Konsumentverket och Konkurrentverket har under året analyserats inom Regeringskansliet. Den slutsats som har dragits är att synergierna i dagsläget inte är så stora att det motiverar en sammanslagning. Däremot, bör det samarbete som redan i dag existerar mellan myndigheterna i frågor där detta gynnar konsumentintresset, förtydligas.

Konkurrentverkets arbete har hittills visat sig vara effektivt och verket har uppfyllt de krav som regeringen ställt. Det är regeringens bestämda uppfattning att karteller är skadliga för samhällsekonomin och i synnerhet för konsumenterna. Konkurrentverket bör även fortsättningsvis lägga särskild tyngd på kartellbekämpning i sitt konkurrensfrämjande arbete.

Patenträttsliga frågor m.m.

Måluppfyllelsen vid PRV:s bolagsavdelning är tillfredsställande när det gäller nyregistreringar och ändringar. Det kvarstår dock problem när det gäller handläggningstiden för registrering av varumärken vid varumärkesavdelningen i Söderhamn. Inte heller handläggningstiderna för mönster når de angivna tiderna i regleringsbrevet.

Måluppfyllelsen för patentmålen och de övriga målen, d.v.s. målen om varumärken, möns-

ter, släktnamn och utgivningsbevis, vid Patentbesvärsrätten är tillfredsställande.

Remissmöte om Utredningen om en ny organisation för PRV (SOU 2002:57) hölls i september 2002. Ärendet bereds nu vidare inom Regeringskansliet.

Utredningen om PBR:s verksamhet har lämnat sitt förslag (SOU 2001:33) i mars 2001. Remissutfallet är mycket splittrat och beredning pågår fortfarande i Regeringskansliet.

Ett arbete pågår för närvarande inom Näringsdepartementet för att utveckla en samlad strategi för innovationspolitiken. Syftet är att lyfta fram innovationsfrågorna i näringspolitiken och utveckla samspelet mellan områden som entreprenörskap, kapitalförsörjning, immaterialrätt, design, kompetensutveckling, organisation, tekniköverföring, regionala initiativ m.m.

Centrala frågor är bl.a. statens roll när det gäller immaterialrättens (patentens) betydelse för kommersialisering av idéer och Sveriges framtida konkurrenskraft.

Sveriges geologiska undersökning och Bergsstaten
Miljömålsarbetet är det ännu för tidigt att analysera. SGU har organiserat miljömålsarbetet verksövergripande vilket bedöms ge en effektiv verksamhet.

Oljelagringsanläggningarnas avveckling går enligt plan. Kostnaderna ser ut att bli lägre än vad som ursprungligen beräknats. SGU:s uppdrag att hålla tre anläggningar i malpåse har modifierats till två anläggningar. En av dessa har avyttrats. Finansiering av merkostnader för förvaltningen av dessa anläggningar sker inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret och den civila ekonomiska planeringsramen.

Miljösäkringen av det statliga gruvfältet i Adak har nu avslutas. Kontrollprogram för verksamheten kommer dock att löpa avsevärd tid framåt.

Handläggningstiderna hos Bergsstaten är förredömligt korta. Regeringen anser att verksamheten fungerar bra.

Elsäkerhet

Verksamheten under det kommande budgetåret bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för innevarande budgetår.

Utvecklingen vad gäller elolycksfall och elbränder bör nog följande för att bl.a. möjliggöra analyser av de statliga insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling.

Tillsyn av revisorer

Det är svårt att exakt mäta och bedöma hur nämndens verksamhet har bidragit till att uppnå de övergripande målen. Regeringens bedömning är att nämndens verksamhet, framförallt tillsynsverksamheten och de disciplinära åtgärder som vidtas mot revisorer och revisionsbolag, på ett bra sätt har bidragit till att uppnå dessa mål. Verksamhetsmålen i regleringsbrevet för 2001 har i allt väsentligt uppnåtts.

3.8 Forskning och utveckling

3.8.1 Insatser

Statliga insatser inom politikområdet

Regeringens politik inriktas på att stärka det nationella innovationssystemet genom satsningar på forskning och utveckling som stärker kunskap och kompetens i näringsliv och samhälle. Huvuddelen av insatserna redovisas under politikområdet Forskningspolitik.

Rymdverksamhet

Inom rymdverksamheten ryms forskning, industriutveckling och tillämpningar i form av tjänster och produkter av både offentlig och kommersiell natur. Statens resurser till rymdverksamhet kanaliseras via Rymdstyrelsen som ansvarar för det svenska deltagandet i samarbetet inom ESA och andra internationella samarbeten.

Huvuddelen av den svenska rymdverksamheten bedrivs inom ramen för ESA. ESA-samarbetet sker inom såväl obligatoriska som frivilliga program. Inriktningen på det svenska deltagande i ESA-program bestäms i stor utsträckning av den speciella kompetens som utvecklats hos företaget och forskare. Svenska forskare deltar inom ramen för ESA i program som genomförs med utnyttjande av satelliter, sondraketer, ballonger m.m. Svensk industri konkurrerar framgångsrikt om leveranser till ESA:s olika utvecklingsprojekt.

Nationella program avser i första hand fjärranalys och teknikutveckling och är en förutsättning för det internationella samarbetet genom att det bidrar till att bygga upp nödvändig kompetens för att kunna delta i detta.

Bilateralt samarbete, i synnerhet med Frankrike, genomförs i projekt som senare fortsätter som ESA-projekt men också fristående

projekt som t.ex. Spot-programmet. Samarbetet stärker Sveriges möjligheter att positionera sig i det följande ESA-projektet.

Odin är den senaste och femte forsknings-satelliten inom ramen för det nationella satellit-programmet. Satelliten har utvecklats under svensk ledning i samarbete med Frankrike, Kanada och Finland. Odin är en tekniskt avancerad forsknings-satellit med uppdrag inom två vetenskapliga områden, atmosfärforskning och astronomi.

Konkurrensområdet

Konkurrensverket skall bidra till att forskningen på konkurrensområdet utvecklas både kvalitativt och kvantitativt. Resultatet av forskningen skall bidra till ökad kunskap hos såväl externa intressenter som den egna personalen.

Geovetenskaplig forskning m.m.

Forsknings- och utvecklingsverksamheten inom SGU har som främsta uppgift att ta fram, utveckla och införa ny kunskap och nya arbetsmetoder. Sedan början av 1990-talet stödjer SGU genom ett särskilt anslag riktad geovetenskaplig forskning. Stor vikt läggs vid tvärvetenskaplig forskning som ger nya infallsvinklar och ny metodik och därigenom bidrar till teknikspridning.

För tre år dvs. från 2001–2003 anvisas medel för att stödja de insatser som genomförs i Norrbottens och Västerbottens län för hållbar utveckling inom gruvnäringen samt kompetensutveckling med anknytning till geovetenskap.

Upprätthållande av nationell metrologi

Statens insatser på området består i att säkerställa internationell överensstämmelse för de mätstorheter som används inom landet samt i att bedriva mätteknisk forskning.

Riksmätplatser utses i Sverige av regeringen och återfinns inom Sveriges provnings- och forskningsinstitut AB (SP) och Statens strålningsinstitut (SSI).

Inom EU pågår arbete med framtagande av ett inre marknadsdirektiv för ett 20-tal mätinstrument vilka bl.a. används för att mäta mängder eller flöden som ligger till grund för betalningar och s.k. bevisinstrument. Arbetet befinner sig i en slutfas.

FoU-insatser bidrar till att upprätthålla och utveckla verksamheten på en hög nivå. På svenskt initiativ kommer Nordiska ministerrådet genom Nordtest att initiera en bättre samord-

ning av den mättekniska forskningen inom Norden, bl.a. med sikte på en effektivare användning av EU:s forskningsmedel. Arbetet kommer att påbörjas hösten 2002.

Experimentell teknik

För att stödja kompetensbasen inom experimentell teknik, underlätta forskningssamverkan och kunskapsöverföring till framför allt små och medelstora företag lämnar staten bidrag till Sveriges provnings- och forskningsinstitut AB (SP). Institutet spelar en viktig roll i det svenska innovationssystemet som brobyggare mellan universitet och högskolor och näringsliv. SP identifierar och genomför samfinansierad forskning och verkar som problemlösare och teknikspridare i konkreta forsknings- och utvecklingsuppdrag.

Standardisering

Den svenska standardiseringsorganisationen genomgick under 2001 en omfattande omorganisation. Den föranleddes av att den svenska organisationen från att tidigare ha varit ett organ för nationell svensk standardisering blivit Sveriges representant i det europeiska och internationella arbetet. Sedan några år baseras cirka 95 procent av all ny svensk standard helt eller delvis på europeisk eller internationell standard.

I den nya organisationen representeras huvudmännen för den svenska standardiseringen, staten och Svenskt Näringsliv, av ett nyinrättat organ, Sveriges Standardiseringsråd (SSR). SSR har vissa övergripande och väl definierade funktioner inom svensk standardisering, bl.a. utser SSR de organ som skall representera Sverige i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet. Vidare kanaliseras de statliga medlen för standardisering via SSR.

SSR har utsett tre organ, SIS, SEK och ITS, att vart och ett arbeta mot sina respektive europeiska och internationella organ. Dessa organ styrs av respektive intressenter.

Ingenjörsvetenskapsakademien

Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) är ett samfund av invalda ledamöter som är verksamma inom teknik, vetenskap, industriell produktion och ekonomi. IVA:s huvuduppgift är att till nytta för samhället främja tekniska och ekonomiska vetenskaper och näringslivets utveckling.

3.8.2 Resultatbedömning

Resultat

Rymdverksamhet

Under 2001 har arbete ägnats åt att förbereda det möte med ESA:s råd på ministernivå som ägde rum i november 2001. Utgångspunkt för mötet var den under 2000 gemensamt med EU antagna rymdstrategin. Resultatet av mötet generellt var att program, såväl obligatoriska som frivilliga, fick anslutning av ESA:s medlemsländer, dock på en något lägre nivå än vad som föreslagits av ESA:s generaldirektör. Bäst upplutning fick två med EU gemensamma projekt, nämligen satellitnavigeringsprojektet Galileo och det fjärranalysbaserade informationssystemet Global Monitoring for Environment and Security (GMES). Sverige deltar i dessa program. I övrigt anslöt sig Sverige till frivilliga program inom jordobservation, telekommunikationer, rymdtransporter, exploatering av den internationella rymdstationen samt forskning i mikrogravitation på en, jämfört med tidigare deltagande, lägre nivå.

Den senaste i raden av svenska forskningssatelliter, Odin, sändes upp i slutet av februari 2001 från den ryska raketbasen Svobodny. Odin har två uppdrag; atmosfärforskning och astronomi. Resultaten visar att Odin gjort unika mätningar om ozonskiktet runt jorden. Odin beräknas ha en livslängd på ca två år.

Rymdstyrelsen redovisar årligen utvecklingen inom svensk rymdindustri i form av indikatorer för lönsamhet, omsättning, teknik- och investeringsnivå samt andelen öppen internationell försäljning. Redovisningen baseras på en årlig enkät till ett 15-tal svenska företag som är leverantörer till rymdprojekt. Under 2001 har de svenska företagen fått vidkännas minskad orderingång som följd av krympande volymer på såväl den kommersiella som på den institutionella marknaden. Redovisningen för 2001 visar dock att den sammanlagda omsättningen 2001 ligger på samma nivå som den som uppnåddes för 2000.

Spridningen mellan rymdföretagen när det gäller lönsamheten är stor. Lönsamheten mätt som bruttomarginal ligger för medianföretagen inom intervallet tre till sex procent, vilket är jämförbart med 2000.

Basen för rymdföretagens verksamhet är i stor utsträckning deltagande i internationella utveck-

lingsprojekt, framför allt inom ESA. Svensk rymdindustri har idag en etablerad position inom olika delar av det europeiska rymdsamarbetet. Den teknikutveckling som sker i Sverige bidrar till att stärka Sveriges roll som attraktiv samarbetspartner i ESA och internationellt. Försäljningen på den öppna internationella marknaden har under perioden 1991–1999 haft en stigande trend och mer än fördubblats. Därefter har denna trend brutits och den öppna internationella försäljningen stannat på en nivå på drygt 40 procent.

Under 2001 erhöll svenska högteknologiföretag ESA-kontrakt till ett värde motsvarande cirka 165 miljoner kronor. Utfallet vad gäller ESA-kontrakt för ett enskilt år är beroende av när ESA placerar stora kontrakt hos europeiska huvudleverantörer och vilka underkontrakt de svenska företagen då får. Kontrakten för 2001 fördelades på 13 företag, institut och högskoleinstitutioner.

Rymdaktiviteterna har en positiv inverkan på näringsverksamheten i Kiruna-regionen. Under 2001 har Rymdbolaget tillsammans med internationella partners framgångsrikt fortsatt sondraketprogrammet, där ESA:s program för forskning under tyngdlöshet är den viktigaste kunden. Under året har ESA gjort stora investeringar i anläggningen i Salmijärvi för att förbereda för kommunikation med och nedtagning av data från miljösatelliten Envisat som sändes upp i början av 2002.

Rymdbolaget i Kiruna svarade 2001 för ett bidrag om i medeltal 155 årsarbetskrafter, varav ca 40 procent med högre utbildning. Läger man till verksamma inom forskning, rymdingenjörutbildning etc. var antalet anställda och studenter i rymdverksamheten drygt 400 personer under 2001, vilket är ett något lägre antal än för år 2000.

Samarbetet mellan ESA och EU på rymdområdet utvecklas vidare och skall konkretiseras i ett ramavtal under 2002.

Konkurrensområdet

För perioden maj 2001 till maj 2002 beviljades stöd på sammanlagt sju miljoner kronor varav 4,2 miljoner fördelades till 14 helt nya projekt. De projekt som erhållit medel spänner över ett brett område, och de flesta projekt handlar om marknadens funktionssätt.

Under året har 7 projekt om bl.a. konkurrens-effekter av företagskoncentrationer samt om tillväxt och konkurrens slutrapporterats.

Geovetenskaplig forskning m.m.

För SGU:s interna FoU-verksamhet har under budgetåret sammanlagt cirka 7 miljoner kronor använts, varav cirka 1 miljon kronor i internationellt samarbete. Resultat av ett FoU-projekt i Skelleftefältet är av betydelse både för fortsatt kartering och för förståelsen av de malmbildande processerna i området. En ny metodik har utarbetats för vattenföring i berggrundens sprickzoner. Detta kan t.ex. leda till att strukturer på Gotland som tidigare utnyttjats för produktion av olja skulle kunna användas för andra ändamål som gaslagring eller energilagring.

Med stöd från det geovetenskapliga forskningsanslaget har nio forskningsprojekt slutförts under året. För övriga projekt finns lägesrapporter. Av nya ansökningar för 2001 har 19 projekt fått medel från anslaget. Projekten omfattar olika områden som miljögeologi, berggrunds- och jordartsgeologi, geokemi, geofysik m.m. Ett projekt har studerat hur sedimentära bergarter i norra Sverige bildas. Detta är av betydelse för tolkningen av resultaten från SGU:s berggrundsgeologiska kartläggning i dessa områden.

Av nedanstående tabell framgår nya ansökningar/belopp för åren 1998–2001. Intresset är stort och överstiger anslaget tilldelning.

Tabell 3.5 Nya ansökningar/belopp inom det geovetenskapliga forskningsanslaget 2001-1999

År	Inlämnade ansökningar	Miljoner kronor
2001	54	21,1
2000	56	21,1
1999	47	15,7

Upprätthållande av nationell metrologi

Riksmätplatsverksamheten stärks av mätteknisk och metrologisk forskning. Spridning av mätteknisk och metrologisk kunskap bidrar till ökad kvalitet och utveckling av ny teknik. Inom ramen för riksmätplatsen för tid och frekvens tillhandahålls också tid över Internet i Sverige.

SSI har hand om riksmätplatsen för joniserande strålning och besitter kompetens inom ansvarsområdet dosimetri. Detta är särskilt avgörande för säkerhetskrav inom kärnkraftsindustrin, processindustrin samt inom sjukvård

och vid forskningsinstitutioner. Övriga mätstorheter upprätthålls hos SP.

Metrologirådet spelar en viktig roll som rådgivare och granskare av metrologiverksamheten hos SP. Rådet lämnar årligen ett särskilt yttrande till regeringen. Av detta framgår att SP uppfyller det övergripande målet. Under våren 2001 genomfördes även en utvärdering av SP:s totala FoU-verksamhet. Denna pekar på att avtalet med staten inom metrologiområdet och inrättandet av ett Metrologiråd medfört att uppdraget tydliggjorts och att styrningen av riksmätplatsverksamheten därmed förbättrats.

SWEDAC utför sedan 1999 systemteknisk tillsyn hos riksmätplatserna baserad på internationella standarder. Vid 2001 års tillsyn bedömdes riksmätplatserna för tid, frekvens och volym. SWEDAC:s tillsyn är kvalitetshöjande och ger tillsammans med internationella jämförelsemätningar en god bild av verksamhetens kompetens, kvalitet och effektivitet. Tillsynen visar på en operativ verksamhet som genomförs kompetent, effektivt och med tillfredsställande kvalitet. SWEDAC:s slutrapport, Systemet med referenslaboratorier för kemin, har lämnats till regeringen. Arbetet med att utveckla området kemisk metrologi fortsätter.

Experimentell teknik

SP:s FoU-verksamhet under 2001 har utgjorts av egen kompetensuppbyggnad, forskningsprojekt i samverkan med andra aktörer samt kunskapsöverföring genom bl.a. medverkan inom standardiseringsarbetet. Tvärvetenskapliga projekt utförs i stor omfattning och bidrar till näringslivets tillväxt. FoU-verksamheten bedrivs i nära samarbete med näringslivet och med koppling till universitet och högskola. Avhandlingsarbete, undervisning vid universitet och deltagande i internationellt standardiseringsarbete är exempel på verksamheter vars omfattning är beroende av den statliga grundfinansieringen.

Regeringen har genomfört en utvärdering av FoU-verksamheten under våren 2001. Utvärderingen visade bl.a. på nöjda kunder och samarbetspartners och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Standardisering

Den svenska standardiseringsorganisationen har inkommit med resultatredovisning för 2001. Av denna framgår att den nya organisationen är på plats men att effektiviseringspotentialen ännu

inte fullt ut tillvaratagits. Vissa tydliga utvecklingstendenser bekräftas av redovisningen:

- Den svenska organisationens insatser i det globala arbetet har ökat på bekostnad av insatserna i det europeiska arbetet,
- Ökade insatser i det internationella standardiseringsarbetet avseende krav på ledningssystem, t.ex. miljö- eller kvalitetsledningssystem, på bekostnad av traditionell varustandardisering,
- Minskade insatser från svenskt näringsliv i standardiseringen avseende säkerhet hos produkter p.g.a. minskad industriell bas på dessa områden,
- Ökad användning av elektroniska sammanträden.

Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA

IVA har genomfört angelägna utredningar och projekt samt lämnat värdefulla synpunkter som underlag till utformningen av regeringens politik inom området forskning och utveckling.

Analys och slutsatser

Rymdverksamhet

Rymdverksamheten är långsiktig till sin karaktär och effekterna av gjorda satsningar måste bedömas i ett längre perspektiv. Regeringen bedömer att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt

Konkurrensområdet

Forskningsprojekten bidrar till en ökad förståelse för de komplexa konkurrensfrågorna. Konkurrensverket lägger också ut mindre forskningsuppdrag rörande frågeställningar där verket har ett direkt behov av att ta till sig existerande forskning eller undersöka en avgränsande fråga.

Geovetenskaplig forskning m.m.

SGU:s forsknings- och utvecklingsverksamhet är viktig för utveckling av metoder och för teknikspridning. Det geovetenskapliga forskningsanslaget skall fokusera på för samhället viktiga geologiska problem och komplettera SGU:s egen forskning. Verksamheten bidrar till att utveckla SGU:s samarbete med universitet och högskolor. Verksamhetens prioritering av yngre forskare bidrar till kompetensutveckling.

Upprätthållande av nationell metrologi

Det nationella metrologisystemet har stärkts genom bättre samordning, uppgradering av utrustning och ökade FoU-insatser. Satsningen har varit nödvändig för att säkerställa en hög mätnoggrannhet inom landet. Metrologisk verksamhet är långsiktig och kräver långsiktiga investeringar och FoU. Det är även ett område som är generellt och har tillämpningar inom breda sektorer. Spridning av mätteknisk kunskap sker oftast i samband med kalibreringsuppdrag.

Inom givna ramar bör Sveriges deltagande i internationellt FoU-samarbete öka, liksom kunskapsspridningen till små och medelstora företag om mätteknikens betydelse. Metrologirådet skall även vara rådgivande för alla projekt inom metrologisk FoU, vilket även inkluderar mätteknisk FoU.

Experimentell teknik

Regeringen anser att det behövs en tydligare styrning av forskningsområdet experimentell teknik. För att uppnå en ökad samordning av statens resurser ges VINNOVA i uppdrag att fördela befintliga medel avsatta för forskning och utveckling inom experimentell teknik. Regeringen bedömer att detta kommer att leda till ett effektivare resursutnyttjande.

SP bör vidare, inom givna ramar, stärka sin omvärldorientering och fördjupa samarbetet med bl.a. fler institut och högre lärosäten.

Standardisering

Det är regeringens bedömning att den svenska standardiseringen i huvudsak lyckats uppfylla det övergripande målet för standardiseringsarbetet.

Riktlinjebeslutet för 2002 innehåller en nyordning för statens stöd till bl.a. konsumentorganisationers medverkan i standardiseringsarbetet. Hittills vunna erfarenheter tyder på att dessa organisationers medverkan underlättats.

Regeringen avser att närmare behandla de små och medelstora företagens möjligheter att dels medverka i standardiseringsarbetet, dels tillgodogöra sig resultatet av arbetet.

Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA

Regeringens bedömning är att IVA:s verksamhet bidrar till att stärka och utveckla Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft.

3.9 Statistik, uppföljning och utvärdering

3.9.1 Insatser

Insatser inom politikområdet

Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS, förser Regeringskansliet och andra beslutsfattare med kunskapsunderlag i frågor inom närings- och innovationspolitiken samt den regionala utvecklingspolitiken. ITPS arbetar fortlöpande med att utveckla kompetensen och metoderna för samhällsekonomiska analyser av insatser inom dessa områden, samt effekterna av andra faktorer som påverkar förutsättningarna för en hållbar tillväxt.

I enlighet med uppdrag i regleringsbrevet för 2001 har ITPS bl.a. studerat hur andra länder stödjer kapitalförsörjningen i småföretag. Ett annat uppdrag var att utvärdera tillväxteffekterna av och den samhällsekonomiska lönsamheten för ALMI Företagspartner AB:s finansieringsverksamhet. Under 2001 genomförde myndigheten även en enkätundersökning om de regionala tillväxtavtalen.

ITPS har dessutom gjort en samlad bedömning av den statistik som behövs för att beskriva och analysera den ekonomiska utvecklingen. Särskild vikt skulle enligt uppdraget läggas vid behovet av statistik på t.ex. region-, bransch-, företags- och individnivå och sambandet däremellan. Uppdraget slutredovisades till regeringen den 31 januari 2002 och utmynnade i ett antal förslag på hur omfattningen av och kvaliteten på statistiken kan förbättras.

Exempel på utvärderingar som skall genomföras under 2002 är en utvärdering av de näringspolitiska effekterna av stöd till start av näringsverksamhet samt en utvärdering av programmet för regional näringspolitik och särskilda regionalpolitiska åtgärder, som finansieras inom utgiftsområde 19. Under 2002 skall myndigheten även lägga fram ett förslag till en bred utvärdering av IT-utvecklingens och IT-politikens effekter med avseende på målet om ett informationssamhälle för alla. ITPS arbetar också med en redovisning av hur ett metodiskt lärandesystem bör utformas inom ramen för närings- och innovationspolitiken samt den regionala utvecklingspolitiken.

3.9.2 Resultatbedömning

Resultat

ITPS bildades den 1 januari 2001 och är fortfarande en ung myndighet. Sedan bildandet har ITPS slutfört ett antal uppdrag givna i regleringsbrev och andra regeringsbeslut, varav flera beskrivits i andra avsnitt. Nära hälften av verksamhetens kostnader ligger inom verksamhetsgrenen omvärldsanalys. Resterande kostnader är jämnt fördelade mellan verksamhetsgrenarna utvärdering och statistik. Enligt årsredovisningen har ITPS 2001 avslutat totalt 54 projekt. Vid årskiftet var 41 projekt pågående.

ITPS har bl.a. genomfört projektet Information and Communication Technology – Organisation skills. Studien var en del i en större EU-studie med syfte att öka kunskapen om hur IT-användningen kan utvecklas i små och medelstora företag. Ett annat projekt behandlade under- och överutbildning på 2000-talets arbetsmarknad. Det delfinansierades av VINNOVA och SACO.

ITPS redovisade i maj 2001, tillsammans med VINNOVA, NUTEK och STEM, ett förslag till en myndighetsgemensam utlandsbaserad verksamhet. Omvärldsbevakningen får dels en grundläggande basfinansiering, dels en programfinansierad verksamhet vars inriktning bestäms av förslagsställarna. Den nya organisationen gäller från 1 januari 2002.

En viktig del av utlandskontorens verksamhet första halvåret 2001 var att bistå regeringen i samband med Sveriges ordförandeskap i EU. Det innebar bl.a. att leda den samarbetsgrupp av vetenskapsråd från EU-länderna som finns i Tokyo. Washingtonkontoret anordnade fem möten med EU:s vetenskapsråd och företrädare för myndigheter och organisationer i USA. En pilotstudie av svenska bioteknikföretags utbyte med Japan har genomförts. Kontoret i Washington har medverkat i rapportering om forskningspolitiska frågor.

ITPS har haft regeringens uppdrag att slutföra de forskningsprogram som tidigare bedrivits av Statens institut för regionalforskning, SIR. Forskningsprogrammet har under 2001 integrerats i ITPS verksamhet och ett antal projekt som initierats av SIR pågår fortfarande. Bland de avslutade projekten behandlar flera regionernas förändrade förutsättningar som en följd dels av

en ökad internationalisering, dels av introduktionen av ny teknik.

Utvärderingar av närings- och regionalpolitiken är en av ITPS huvuduppgifter. Under 2001 genomfördes en sammanställning över tidigare utvärderingar av såväl närings- som regionalpolitiska insatser under senare år. ITPS har också bidragit till uppföljningen av hur Sverige hanterat EU:s sysselsättningsstrategi.

ITPS har vidare gjort en samlad bedömning av den statistik som behövs för att göra kvalificerade tillväxtpolitiska analyser, samt även påbörjat ett program för att kvalitetssäkra den statistik som myndigheten producerar. ITPS har också vidtagit åtgärder för att öka tillgängligheten till den officiella statistiken.

Under 2001 har ITPS i egen regi genomfört fyra seminarier och konferenser med 190 deltagare. ITPS har vidare medverkat vid andra arrangörers seminarier och konferenser, som har tillväxtpolitisk relevans, vid 82 tillfällen. Av dessa har 19 hållits utomlands.

Analys och slutsats

ITPS har under sitt första verksamhetsår slutfört verksamhet som inleddes inom ramen för andra myndigheter före 2001. ITPS har också genomfört eller påbörjat uppdrag och projekt, av betydelse för tillväxtpolitiken, inom omvärldsanalys, utvärdering och statistik. Regeringen bedömer att myndigheten på ett tillfredsställande sätt har uppfyllt de mål som satts upp för verksamheten.

3.10 Regional näringspolitik

3.10.1 Insatser

Insatser inom politikområdet

Våren 1998 introducerade regeringen den regionala näringspolitiken och därmed ett nytt sätt att bedriva regionalt utvecklingsarbete. Under 1998–1999 har tillväxtavtal utarbetats i alla delar av landet. Genomförandet påbörjades 2000. Avsikten är att bättre kunna ta tillvara den tillväxtpotential som finns i alla delar av landet. Regionernas prioriteringar skall kunna påverka inriktningen av verksamheter inom olika politikområden. Arbetet med tillväxtavtal sker i regio-

nala partnerskap. Partnerskapens sammansättning består av en blandning av offentliga och privata aktörer. Avtalens inriktning, utformning, deltagare och genomförare varierar.

Regeringen följer kontinuerligt arbetet med regionala tillväxtavtal. Under 2000 granskade en arbetsgrupp inom Regeringskansliet alla tillväxtavtal. Iakttagelserna presenterades i Ds 2000:7 Rapport om tillväxtavtalen. I mars 2001 sammanställdes den första nationella uppföljningen av genomförandefasen (Ds 2001:15 Rapport om tillväxtavtalen – Första året). I juli 2002 färdigställdes en motsvarande uppföljning av tillväxtavtalsarbetet 2001 (Ds 2002:34 Rapport om tillväxtavtalen – Andra året). De nationella uppföljningarna bygger på rapporter från nationella och regionala myndigheter som deltar i arbetet. Uppföljningarna kompletteras dessutom av årliga enkätundersökningar för att fånga in erfarenheter från enskilda deltagare i den regionala partnerskapen.

Regeringen har en löpande dialog med företrädare för de regionala partnerskapen. Under 2001 har regeringen i samarbete med NUTEK, VINNOVA och ITPS genomfört en dialogturné i 19 län. Under dessa besök har länens erfarenheter och synpunkter på tillväxtavtalsarbetet tagits till vara.

Erfarenheter och lärdomar från tillväxtavtalsarbetet har utgjort underlag till propositionen En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU2, rskr. 2001/02:118). Av propositionen framgår att tillväxtavtalen förlängs till och med 2003 och där efter ersätts av regionala tillväxtprogram som skall utgöra basen i det långsiktiga arbetet för en hållbar regional utveckling.

Politikområdet Regionalpolitik och verksamhetsområdet regional näringspolitik inom politikområdet Näringspolitik har slagits samman och bildat ett nytt politikområde: Regional utvecklingspolitik. Skälet till sammanslagningen är främst att det finns så starka kopplingar mellan dessa att en samlad politik blir mer effektiv.

3.10.2 Resultatbedömning

Resultat

Bedömning av arbetsformen

Deltagarna i de regionala partnerskapen är mycket positiva till grundidén med de regionala

tillväxtavtalen. Samtidigt råder det delade meningar om hur väl genomförandet av tillväxtavtalen fungerat i olika län. I vissa län har arbetsformen fått rejält fotfäste och tillväxtavtalen har där fungerat som ett viktigt verktyg för samordning och samverkan mellan sektorer och aktörer som har till uppgift att främja en hållbar tillväxt och sysselsättning. I andra län är arbetsformen än så länge svår att värdera i sin helhet.

Finansiering

Den finansiella redovisningen av tillväxtavtalen 2001 bygger på information från samtliga 21 län. Av redovisningen framgår att den totala summan beslutade medel under 2001 uppgår till 13,2 miljarder kronor. Detta motsvarar en ökning med 4,6 miljarder kronor jämfört med 2000 då beslutade medel uppgick till totalt 8,6 miljarder kronor. Statliga medel utgör den i särklass största finansieringskällan. Den statliga finansieringen av tillväxtavtalen ökade från 4,4 miljarder kronor 2000 till 5,8 miljarder kronor 2001. Främst handlar det om arbetsmarknads-, närings-, utbildnings-, och transportpolitiska medel. Arbetsmarknadspolitiska medel utgör närmare hälften av beslutade statliga medel 2001. EU-finansieringen av tillväxtavtalen under 2001 uppgår till 2,9 miljarder kronor, privata företags del av medfinansieringen motsvarar 2,8 miljarder kronor och kommuner och landsting bidrar med 1,4 miljarder kronor.

Klusterperspektiv

Arbetet med tillväxtavtalen har bidragit till ett utvecklat klusterperspektiv på lokal och regional nivå. Klusterperspektivet har i själva verket blivit den viktigaste metoden för offentliga aktörer att närma sig privata aktörer. En viktig fråga är hur offentliga aktörer från olika politikområden i samverkan med näringslivet kan synliggöra och stödja utvecklingen av innovationssystem och kluster.

Lärande process samt miljö och jämställdhetsmål

Tillväxtavtalsarbetet har bidragit till ett aktivt och medvetet lärande, och ett intresse för att öka kunskapen kring frågor om hållbar tillväxt. En majoritet av de individer som aktivt tagit del i arbetet anser att de har ökat sina kunskaper om såväl andra aktörer i regionen som kring frågor om tillväxtproblematik i allmänhet och i sin region i synnerhet.

Flera länsorgan uppger att intresset för och kunskapen om miljöfrågor har ökat. I december

2000 utsåg regeringen Dalarna, Västerbotten och Skåne till pilotlän för att utveckla arbetet med att integrera ekologisk hållbarhet i tillväxtavtalen. Resultatet av uppdraget presenterades den 1 december 2001 i form av rapporten Bredda perspektiven! – miljöintegration i tillväxtarbetet (Naturvårdsverkets rapport nr. 5163). Rapporten, som utgör en viktig källa i utvecklingen av tillväxtavtalen, har spridits till aktörer på nationell, regional och lokal nivå.

Samtidigt indikeras ett fortsatt svagt genomslag för jämställdhetsperspektivet i tillväxtavtalsarbetet. För att stimulera integrationen av ett jämställdhetsperspektiv i tillväxtavtalen utsåg regeringen 2000 Blekinge, Jämtland och Västra Götaland till pilotlän. Under hösten 2002 kommer dessa piloter presentera en strategi för jämställdhetsintegrationen i kommande regionala tillväxtprogram. Ambitionen att jämställdhet och ekologiskt hållbar utveckling skall vara inarbetade i alla regionala tillväxtavtal är inte uppnådd.

Analys och slutsats

Det finns ett starkt stöd för arbetsformen med regionala tillväxtavtal bland såväl företrädare från det offentliga som det privata. Arbetet med tillväxtavtalen har medfört en ökad samordning av befintliga regionala resurser som främjar en hållbar tillväxt och sysselsättning. Arbetsformen har medfört en ökad insikt om olika aktörers verksamhet och uppdrag. Därmed ökar möjligheterna för gemensamma överenskommelser och tydliga prioriteringar av regionala utvecklingsmedel. Den regionala mobiliseringen har även medfört ökade kontakter i tillväxtorienterade nätverk. Universitet och högskolor, kommuner, landsting och nationella myndigheter har i ökad utsträckning involverats i angelägna utvecklingsfrågor. Förtroendet och förståelsen för andra organisationers verksamhet har ökat. Detta är särskilt tydligt på regional nivå. Tillväxtavtalen har medverkat till en ökad systemsyn i frågor som berör regionernas konkurrensförmåga. Detta avspeglas inte minst av det ökade intresset att arbeta med utveckling av innovationssystem och kluster. Klusterperspektivet har i praktiken blivit det tydligaste uttrycket för detta. Syftet är att jobba mer systematiskt utifrån klusteransatsen och därmed ställa människor och företag som bidrar till en hållbar tillväxt i fokus.

Den nationella uppföljningen av tillväxtavtalen begränsas hittills till själva arbetsformen och offentliga aktörers uppfattning om denna. Regionernas egna uppföljnings- och utvärderingsarbetet utgör ett betydelsefullt underlag för att få en hög kvalitet i kommande nationella utvärderingar.

Att utveckla tillväxtarbetet mot en mer hållbar inriktning är ett långsiktigt arbete. Hittills har insatser för miljö- och jämställdhetsperspektiven gjorts separat. Den nationella uppföljningen (Ds 2002:34) visar på behovet av att nu ta steget till ett helhetsperspektiv och utarbeta en tvärsektorieell metodik för hållbar utveckling.

Regeringen bedömer att processen med tillväxtavtalen har medfört många positiva effekter. Det finns ett stort intresse hos många olika intressenter att mobilisera gemensamma krafter för den egna regionens utveckling. Uppslutningen kring tillväxtfrågorna och viljan att förstärka förutsättningarna för näringslivet utifrån ett helhetsperspektiv är stor.

Regeringen har i flera sammanhang betonat vikten av uthållighet och långsiktighet i arbetet. De regionala tillväxtavtalen och kommande regionala tillväxtprogram är en viktig hörnsten i en samlad nationell tillväxtpolitik.

3.11 Statliga insatser utanför politikområdet

Behovsmotiverad FoU

Inom politikområde Forskningspolitik har Verket för innovationssystem (VINNOVA) som uppgift att initiera och finansiera behovsmotiverad forskning och utveckling till stöd för innovationssystemen. Målet är en hållbar utveckling och tillväxt. Myndigheten främjar behovsmotiverad forskning, både på nationell och internationell nivå. Verksamheten präglas av en nära samverkan mellan forskningsutförare och avnämare och utgår från en systemsyn.

Etikkommissionen

Regeringen tillsatte i september 2002 en kommission för analys av behovet av åtgärder som säkerställer förtroendet för det svenska näringslivet, Etikkommissionen (dir. 2002:115). Kommissionens uppdrag spänner över flera politikområden, inklusive näringspolitiken. Även i de delar som uppdraget är direkt knutet till andra

politikområden, såsom finanspolitiken, kommer de frågor som behandlas att vara av stor betydelse för näringspolitiken.

Skatter

Skatteområdet är ett av de områden utanför näringspolitiken som är av störst betydelse för näringslivet. Förändringar inom skatteområdet är likvärdigt med förändringar av de grundläggande förutsättningarna för företagandet.

Under det gångna året har bl.a. två från näringslivssynpunkt mycket viktiga kommittéer avslutat sina arbeten. Förenklingsutredningen (dir. 1996:78) överlämnade i april 2002 sitt slutbetänkande Ny handelsbolagsbeskattning (SOU 2002:35) och i juni 2002 överlämnade 3:12-utredningen (dir. 1999:72) sitt betänkande Beskattning av företagare (SOU 2002:52). En fortsatt beredning av de frågor som betänkandena behandlar sker för närvarande inom Regeringskansliet. Frågan om 3:12-reglerna och reglerna om andelsbyten, som omfattas av 3:12-utredningens förslag, har emellertid också behandlats i en promemoria från Finansdepartementet (Fi 2002/1588). Regeringen har lämnat en lagrådsremiss med förslag till lösning på de problem med samtidig kapitalförlust och vinstbeskattning som dessa regler inneburit i vissa fall. Av stort intresse är också det arbete som utförts av Skattebasutredningen (dir. 2000:51). Det arbetet beräknas vara avslutat den 15 november 2002.

Bland nya initiativ kan nämnas den parlamentariska kommitté, som skall se över reglerna om fastighetsskatt på småhus m.m., förmögenhetsskatt samt arvs- och gåvoskatt. Kommittén, som har antagit namnet Egendomsskatteutredningen, skall enligt sitt uppdrag bl.a. särskilt uppmärksamma möjligheterna till förenklningar och en utformning av reglerna som främjar företagande och tillväxt.

En annan utredning av stort intresse som påbörjades 2002 är Utredningen om vissa företagskattefrågor (dir. 2002:28). Utredaren har till uppgift att se över vissa företagsskattefrågor vid omstruktureringar m.m. Uppdraget omfattar även sådana omstruktureringsfrågor som föranleds av den förestående reformen med slopad kapitalvinstbeskattning av näringsbetingade andelar som aviserades i budgetpropositionen för 2002.

Miljösanktionsavgifter

Sedan miljöbalken trädde i kraft i januari 1999 har miljösanktionsavgifterna fått mycket upp-

märksamhet. Avgifterna har framför allt beslutats i de fall administrativa överträdelse begåtts av små företag. I juni 2002 presenterade den parlamentariska miljöbalkskommittén sitt delbetänkande (Miljöbalken under utveckling, ett principbetänkande, SOU 2002:50). Betänkandet innehåller förslag om att begränsa möjligheterna för åklagare att väcka åtal när det gäller överträdelse där miljöstraffavgift kan tas ut. Vidare föreslår kommittén att den nedre gränsen för avgifterna skall sänkas.

Patenträttsliga frågor

Immaterialrätten (patent, varumärken, mönster m.m) är av mycket stor betydelse för näringslivet. Lagstiftningen på detta område ligger under Justitiedepartementet. Näringsdepartementet har dock ett stort ansvar för dessa frågor ur ett näringspolitiskt perspektiv. Förändringar inom det immaterialrättsliga området påverkar i mycket hög grad förutsättningarna för företagandet.

Betänkandet om Förslag till formskyddslag (SOU 2001:68) har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet. Lagrådsremiss och proposition planeras under våren 2003.

Varumärkeskommitténs (Ju 1997:11) förslag har varit på remiss och bereds i Regeringskansliet. Lagrådsremiss och proposition till riksdagen planeras under våren 2003.

Arbete pågår sedan augusti 2000 med syfte att skapa en ny och enhetlig immaterialrättslig skyddsform, gemenskapspatentet. Detta är mycket viktigt för svensk och europeisk industri för att skapa ett konkurrenskraftigt patent-system i Europa.

En särskild utredare (Ju dir. 2002:32) skall ta fram underlag för att bedöma om Sverige bör tillträda den reviderade versionen av den europeiska patentkonventionen (EPC). Utredaren skall även ta fram underlag för att bedöma om Sverige bör tillträda den s.k. Londonöverenskommelsen, som är en frivillig tilläggsöverenskommelse för EPC-staterna. Londonöverenskommelsen reglerar vilka språk som ett beviljat europeiskt patent måste finnas på för att bli giltigt.

Inom den europeiska patentorganisationen (EPO) pågår också sedan år 1999 ett arbete med att förbättra rättsverkan och rättssäkerheten hos europeiska patent genom att inrätta ett enhetligt domstolssystem för sådana patent. Medlemsstaterna i organisationen har enats om att man skall

ta fram ett förslag till domstolssystem, European Patent Litigation Protocol, EPLP, vilket medlemsstaterna skall kunna tillträda om de så önskar. Arbetet har drivits och drivs inom olika arbetsgrupper. Förslaget skall slutbehandlas i december 2002 och senare eventuellt antas vid en diplomatkonferens.

Arbetsrättslig lagstiftning

I juli 2000 gav regeringen Arbetslivsinstitutet i uppdrag att se över den arbetsrättsliga lagstiftningen i vissa hänseenden. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2002. Uppdraget syftar till att se över den arbetsrättsliga lagstiftningen så att den uppfyller kraven på trygghet och inflytande för de anställda inom ramen för en flexibel och effektiv arbetsmarknad. Översynen skall ta sin utgångspunkt i ett antal faktorer, däribland ett gynnsamt företagsklimat. Särskilt skall små och medelstora företags situation beaktas.

Stadga för europabolag- och europeiska kooperativa föreningar

I oktober 2001 antogs förordningen 2157/2001 om stadga för europabolag. Förordningen träder i kraft år 2004. Inom Regeringskansliet har ett arbete inletts med att ta fram förslag till svensk lagstiftning som skall komplettera EG-förordningen.

I maj 2002 godkände inre marknadsrådet ett utkast till en förordning om stadga för europeiska kooperativa föreningar. Rådet beslutade även om förnyad konsultation av Europaparlamentet.

3.12 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har avgivit revisionsberättelse med invändning för ITPS. Invändningen avsåg ITPS anslagsredovisning. Enligt revisionsberättelsen är utgående överföringsbelopp på ITPS förvaltningsanslag (38:03) 1,9 miljoner kronor för lågt på grund av en felbokföring. Enligt den vidhängande revisionsrapporten har anslaget belastats med lönekostnader som egentligen skulle ha finansierats av bidragsmedel. Anslagssparandet blev därmed för lågt. RRV anser att ITPS bör se över sina rutiner för hantering av bidragsmedel och införa en kvalitetskontroll som säkerställer att lönekostnader påförs rätt finansieringskälla. I övrigt anses års-

redovisningen vara upprättad i enlighet med gängse krav. I Ekonomistyrningsverkets EA-värdering för 2001 erhöLL ITPS omdömet tillfredsställande.

Med anledning av revisionsinvändningen har ITPS till regeringen inkommit med dels en korrigerad anslagsredovisning, dels en åtgärdsplan. Regeringen anser inte att ytterligare åtgärder är nödvändiga med anledning av revisionens iakttagelser.

RRV har inte haft någon invändning i revisionsberättelsen för övriga myndigheter inom politikområdet.

3.13 Budgetförslag

3.13.1 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader

Tabell 3.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2003	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	Utfall	215 813	-5 085	
2002	Anslag	232 497 ¹		208 836
2003	Förslag	207 719		
2004	Beräknat	210 323 ²		

¹ Varav 4 000 tkr på förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 205 677 tkr i 2003 års prisliv.

Anslaget täcker förvaltningskostnader för Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) och ALMI Företagspartner AB (ALMI).

Regeringens överväganden

Anslaget tillförs 10 miljoner kronor. Finansiering sker genom en överföring från utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder*.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	228 497	228 497
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	12 990	18 445
Beslut	-1 464	-1 497
Överföring till/från andra anslag	-32 304	-35 122
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	207 719	210 323

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.2 38:2 Näringslivsutveckling m.m.

Tabell 3.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2003	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	Utfall	169 760	96 179 ²	
2002	Anslag	153 062 ¹		240 828
2003	Förslag	219 562		
2004	Beräknat	229 562		

¹ Inklusivt en minskning med -30 000 tkr på förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Beloppet i Årsredovisning för staten 2001 (skr. 2001/02:101) bilaga 7 avseende utgående reservation och ramöverföringsbelopp 2001 har korrigerats.

Anslaget får användas till näringslivsfrämjande åtgärder. Anslaget tillförs 10 miljoner kronor fr.o.m. 2003 från utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling anslaget 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder*.

Anslaget höjs med 20 miljoner kronor för att stärka design som ett medel för näringslivsutveckling.

På anslaget finns även medel avsatta avseende statliga lån och garantier som lämnas till svensk industri från Riksgäldskontoret.

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:2 Näringslivsutveckling m.m.

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	183 062	183 062
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	26 500	36 500
Överföring till/från andra anslag	10 000	10 000
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	219 562	229 562

3.13.3 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader

Tabell 3.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	62 826	Anslags-sparande	8 478
2002	Anslag	67 182 ¹	Utgifts-prognos	68 202
2003	Förslag	72 460		
2004	Beräknat	74 102 ²		

¹ Inklusive en minskning med -4 000 tkr på förslag till tilläggsbudget i samband med denna budgetproposition.

² Motsvarar 72 460 tkr i 2003 års prisnivå.

Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS, har till uppgift att utföra tvärssektoriella analyser och utvärderingar samt omvärldsbevakning med relevans för närings- och innovationspolitiken samt den regionala utvecklingspolitiken. Insatser inom dessa politikområden skall analyseras utifrån ett tillväxt- och utvecklingsperspektiv för att ge kunskapsunderlag till Regeringskansliet och övriga beslutsfattare inom den statliga förvaltningen samt regionala organ och andra avnämare. Myndigheten skall även ha en aktiv roll i internationellt analysarbete och kunskapsutbyte.

ITPS skall fortlöpande verka för att metoder och teorier om utvärdering utvecklas och att denna kunskap sprids. Myndigheten skall också initiera och bedriva viss utvärderingsverksamhet samt på Regeringskansliets uppdrag beställa utvärderingar av olika politiska åtgärder.

Omvärldsbevakning av utvecklingen i utlandet inom de områden som berör myndighetens verksamhetsområden är också en viktig uppgift för ITPS. Särskilt viktigt är att utveckla metoder och arbetsformer för att ta vara på, lära av och sprida den kunskap som samlas in genom omvärldsbevakningen.

ITPS har även ett statistikansvar för delar av den officiella statistiken och skall förutom detta ha en viktig roll i styrningen av den statistik som har koppling till näringslivets och innovationssystemens utveckling.

Av anslagssparandet har 4 464 000 kronor dragits in. Av återstående anslagssparande står 4 000 000 kronor till regeringens disposition.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.11 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2001	2 380	2 380	0
Prognos 2002	500	500	0
Budget 2003	500	500	0

ITPS kan utföra uppdrag inom ramen för den utlandsbaserade omvärldsbevakningen. Uppdragen skall via avgifter finansieras av beställaren. Den avgiftsfinansierade verksamheten uppgick 2001 till 2 380 000 kronor. År 2001 slutförde ITPS uppdrag i STAT:s tidigare verksamhet.

ITPS disponerar även bidrag till den utlandsbaserade verksamheten som lämnas av Verket för innovationssystem (VINNOVA), Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) och Statens energimyndighet (STEM).

Regeringens överväganden

ITPS har under 2001 varit i ett uppbyggnads-skede. Det har tagit tid att rekrytera personal och att bygga upp verksamheten, samt även att smälta samman kontor, arbetsplatskulturer och administrativa system från tre myndigheter till en ny gemensam organisation. Kostnaderna under det första verksamhetsåret har därför inte motsvarat ett "normalår".

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.12 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader

Tusental kronor		
	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	71 182	71 182
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 790	3 443
Beslut	-511	-523
Överföring till/från andra anslag	-1	-1
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	72 460	74 102

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.4 38:4 Turistfrämjande

Tabell 3.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	82 217	Anslags- sparande	346
2002	Anslag	91 318	Utgifts- prognos	90 472
2003	Förslag	91 066		
2004	Beräknat	93 154 ¹		

¹ Motsvarar 91 066 tkr i 2003 års prisnivå.

Turistdelegationen är central förvaltningsmyndighet för turistfrågor.

Verksamheten inom turistområdet bedrivs dels i Turistdelegationen, dels i det av staten och turistnäringen gemensamt ägda bolaget Sveriges Rese- och Turistråd AB. Sveriges Rese- och Turistråd AB har ansvar för marknadsföringen av Sverige som turistland utomlands och har även ansvar för varumärket Sverige och för "Sverige-bilden" gentemot den inhemska marknaden.

Regeringens överväganden

Det av riksdagen våren 1995 beslutade övergripande målet, att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring, bör ligga fast.

Det samlade förslaget till åtgärder och nationell strategi för den svenska turistnäringen som den s.k. Framtidsgruppen presenterade i sin slutrapport bör utgöra en grund för arbetet med att utveckla den svenska turistnäringen.

Den omstrukturering av sin verksamhet som Sveriges Rese- och Turistråd AB har påbörjat för att få större flexibilitet och lägre fasta kostnader bör fortsätta. Minskade fasta kostnader och en mer flexibel organisation genom ett ökat användande av modern informationsteknik gör det bl.a. möjligt att få en bredare och mer kostnads-effektiv representation utomlands samt att medel frigörs till marknadsaktiviteter och till satsningar på nya marknader.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:4 Turistfrämjande

Tusental kronor		
	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	91 318	91 318
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	390	2 493
Beslut	-642	-657
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	91 066	93 154

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.5 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Tabell 3.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2001	Utfall	153 740	Anslags- sparande	28 015
2002	Anslag	170 656	Utgifts- prognos	168 777
2003	Förslag	166 792		
2004	Beräknat	170 497 ¹		

¹ Motsvarar 166 792 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Sveriges geologiska undersökning (SGU) för myndighetsverksamhet, Bergsstaten, förvaltning av anläggningar som tidigare använts för statens civila beredskapslager för olja samt av regeringen.

SGU är central förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering. I detta ingår att vara chefsmyndighet för Bergsstaten, som utfärdar tillstånd och bedriver tillsyn enligt minerallagen (1991:45). SGU har uppdraget att förvalta och miljösäkra anläggningar som tidigare använts för statens civila beredskapslager för olja samt det statliga gruvfältet i Adak. SGU ansvarar också för samordning, uppföljning och rapportering i fråga och miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet.

Anslagssparandet beror på sen tilldelning under 2001 av miljömålsmedel, av större intäkter via kundtjänst samt oväntade FoU-bidrag. Vidare har bidragit, sent inkommande bidrag för förvaltning av malpåseanläggningar samt att myndigheten lyckats förvalta de kvarvarande oljelagringsanläggningarna mer effektivt dvs. till

lägre kostnader än vad som ursprungligen planerats. Anslagssparandet kommer att upparbetas enligt plan.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.16 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2001	8 715	27	8 788	-46
Prognos 2002	7 000	50	8 574	-1 524
Budget 2003	8 000	50	8 485	-435

Tabell 3.17 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2001	16 448	16 557	-109
(varav tjänsteexport)	1 273	1 307	-34
Prognos 2002	19 000	19 000	0
(varav tjänsteexport)	500	500	0
Budget 2003	20 000	20 000	0
(varav tjänsteexport)	1 000	1 000	0

Regeringens överväganden

En anslagsminskning med 8 miljoner kronor genomförs inom oljelagerdelen.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

I övrigt fortsätter verksamheten med oförändrade ramar inklusive den ökning med 12,3 miljoner kronor till uppgifter inom miljömålsarbetet som aviserade i förra årets budgetproposition.

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	170 656	170 656
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	5 736	9 655
Beslut	-9 600	-9 814
<i>Överföring till/från andra anslag</i>		
<i>Övrigt</i>		
Förslag/beräknat anslag	166 792	170 497

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.6 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning m.m.

Tabell 3.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2001	5 328		3 616
2002	Anslag	9 072	12 523
2003	Förslag	9 228	
2004	Beräknat	5 262 ¹	

¹ Motsvarar 5 145 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget disponeras av SGU för att främja och stödja riktad geovetenskaplig forskning, tillämpad forskning och kompetensutveckling med anknytning till geovetenskap, malmgeologi och bergteknik. Anslagssparandet beror på sen tilldelning under 2001 och har därför inte kunnat upparbetats.

Regeringens överväganden

Stödet till geovetenskaplig forskning fortsätter inom oförändrade ramar. Detta inkluderar de insatser för hållbar utveckling samt kompetensutveckling inom gruvnäringen i Norrbottens och Västerbottens län åren 2001–2003 som beslutades i förra årets budgetproposition.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.20 Härlledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning m.m.

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	9 072	9 072
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	221	433
Beslut	-65	-4 243
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	9 228	5 262

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.7 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.

Tabell 3.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2001	Utfall	47 271		43 822
2002	Anslag	41 000	Utgifts-prognos	58 395
2003	Förslag	27 000		
2004	Beräknat	27 000		

Anslaget disponeras av SGU och regeringen för att täcka kostnader för efterbehandling av tömda oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun. Anslagssparandet beror på resterande medel för efterbehandling av det statliga gruvfältet i Adak samt på att miljösäkring av vissa oljelager kunnat anstå med hänsyn till att ny kunskap vunnits om användning av enklare miljösäkringsåtgärder än som tidigare planerats.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 6 miljoner kronor. Anslagssparandet kommer att ianspråkta enligt plan.

Miljösäkringen av det statliga gruvfältet i Adak kommer att slutföras under året. Därefter kvarstår genomförande och uppföljning av kontrollprogram.

Miljösäkringen av oljelagringsanläggningarna beräknas vara slutförd under 2004 bortsett från de två anläggningar som SGU håller i s.k. mal-

påse för det civila försvarets beredskapsbehov. När miljösäkringen är avslutad beräknas kontrollprogram att löpa fram till år 2050.

Tabell 3.22 Härlledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	41 000	41 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	-8 000	-8 000
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt	-6 000	-6 000
Förslag/beräknat anslag	27 000	27 000

3.13.8 38:8 Patentbesvärsträtten

Tabell 3.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2001	Utfall	14 752		1 329
2002	Anslag	14 189	Utgifts-prognos	15 414
2003	Förslag	14 575		
2004	Beräknat	14 893 ¹		

¹ Motsvarar 14 575 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget täcker förvaltningskostnader för Patentbesvärsträtten (PBR).

Anslaget motsvaras av inbetalningar från Patent- och registreringsverket (PRV) till inkomstitel 2529 Avgifter vid Patent- och registreringsverket. PRV:s verksamhet med patent, varumärken och mönster skall ge ett överskott motsvarande kostnaderna för PBR.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att myndighetens verksamhet under det kommande budgetåret skall bedrivas med samma inriktning som gällt för budgetåret 2002.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:8 Patentbesvärsträtten

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	14 189	14 189
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	489	809
Beslut	-103	-105
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	14 575	14 893

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.9 38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)

Tabell 3.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	7 808	Anslags-sparande	4 655 ¹
2002	Anslag	10 000	Utgifts-prognos	8 390
2003	Förslag	8 000		
2004	Beräknat	8 000		

¹ Beloppet i Årsredovisning för staten 2001 (skr. 2001/02:101) bilaga 7 avseende utgående reservation och ramöverföringsbelopp 2001 har korrigerats.

Anslaget är avsett för finansiering av verksamhet vid Patent- och registreringsverket (PRV) avseende kostnader i samband med likvidation av företaget.

Anslagssparandet har dragits in.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 2 miljoner kronor. Överföring sker till anslag 38:16 *Konkurrensverket*.

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:9 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	10 000	10 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut		
Överföring till/från andra anslag	-2 000	-2 000
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	8 000	8 000

3.13.10 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.

Tabell 3.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	18 626	Anslags-sparande	3 398
2002	Anslag	25 147 ¹	Utgifts-prognos	26 205
2003	Förslag	26 786		
2004	Beräknat	26 786		

¹ Varav 500 tkr på förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget finansierar bidrag till riksmätplatserna vid Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Statens strålskyddsinstitut (SSI).

Medlen används för drift- och underhåll av riksmätplatser, upprätthållande av internationell spårbarhet för mätstorheter, investeringar i metrologisk utrustning samt till metrologisk forskning och utveckling. Metrologirådet är rådgivande och granskande av riksmätplatsverksamheten, medan Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) svarar för tillsynen.

Det övergripande målet för riksmätplatsverksamheten är att riksmätplatserna skall upprätthålla en hög standard med normaler av tillräcklig omfattning och relevans. Spårbarhet för mätnormaler skall säkerställas och utvecklas genom internationella jämförelser samt FoU-insatser.

Regeringens överväganden

För att samordna finansieringen av riksmätplatsverksamheten under ett anslag föreslås en överföring av 2 330 000 kronor fr.o.m. 2003 från anslaget 34:9 *Statens strålskyddsinstitut* under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	24 647	24 647
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut		
Överföring till/från andra anslag	2 330	2 330
Övrigt	-191	-191
Förslag/beräknat anslag	26 786	26 786

3.13.11 38:11 Elsäkerhetsverket

Tabell 3.29 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	36 258	Anslags-sparande	4 484
2001	Utfall	36 258	Anslags-sparande	4 484
2002	Anslag	39 504	Utgifts-prognos	42 170
2003	Förslag	40 211		
2004	Beräknat	41 106 ¹		

¹ Motsvarar 40 211 tkr i 2003 års prisnivå.

Elsäkerhetsverket är förvaltningsmyndighet för tekniska säkerhetsfrågor på elområdet. De övergripande målen för verksamheten är att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Elsäkerhetsverket skall därvid svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Inkomster hos Elsäkerhetsverket som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomstiteln 2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.30 Offentligt rättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2001	257 001	3 895	1 173	2 722
Prognos 2002	256 750	2 500	1 100	1 400
Budget 2003	256 750	2 000	1 000	1 000

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under budgetåret 2003 bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för budgetåret 2002.

I anslutning till insatserna skall verket följa den internationella utvecklingen samt främja svenskt deltagande i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Regeringen förutsätter att Elsäkerhetsverket noga följer utvecklingen vad gäller elolycksfall

och elbränder för att bl.a. analysera de statliga insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling med särskild uppmärksamhet på elmaterielområdet.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:11 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	39 504	39 504
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	990	1 891
Beslut	-283	-289
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	40 211	41 106

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.12 38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.

Tabell 3.32 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	79 360	Anslags-sparande	51
2001	Utfall	79 360	Anslags-sparande	51
2002	Anslag	73 808	Utgifts-prognos	72 848
2003	Förslag	70 363		
2004	Beräknat	71 993 ¹		

¹ Motsvarar 70 363 tkr i 2003 års prisnivå.

Från anslaget betalas bidrag till den svenska standardiseringsorganisationen för att verka för svensk standardisering, nationellt, europeiskt och globalt.

Det övergripande målet för standardiseringen är att öppna marknader, höja produktiviteten och konkurrenskraften hos svenskt näringsliv samt att bidra till att statens specifika ansvar för medborgarnas skydd för liv, hälsa, miljö och egendom tillgodoses. Från anslaget lämnas också bidrag till forskning och utveckling inom experimentell teknik. För teknisk informationsförsörjning lämnas bidrag till AB Terminologicentrum (TNC) och Svenska föreningen för informationsspecialister.

Regeringens överväganden

Den svenska standardiseringsorganisationen har med framgång drivit svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet.

Sedan budgetåret 1999 anslås medel till vissa myndigheters medverkan i standardiseringen, i syfte att förstärka dessa myndigheters medverkan i standardiseringen. Anslagsbeloppen skall enligt regleringsbrev disponeras för uppdrag till den svenska standardiseringen för standardiseringsarbete inom dessa myndigheters ansvarsområde.

Regeringen föreslår att sammanlagt 4,75 miljoner kronor överförs till berörda myndigheters förvaltningsanslag fr.o.m. 2003 för medverkan i standardiseringsarbetet enligt följande:

- UO 6 Totalförsvaret, anslag 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor*; 300 000 kronor,
- UO 14 Arbetsliv, anslag 23:1 *Arbetsmiljöverket*; 2 500 000 kronor,
- UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, anslag 31:1 *Boverket*; 250 000 kronor,
- UO 23 Jord och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, anslag 43:12 *Livsmedelsverket*; 200 000 kronor,
- UO 24 Näringsliv, anslag 40:2 *Konsumentverket*; 1 500 000 kronor.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	73 808	73 808
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 801	3 553
Beslut	-496	-507
Överföring till/från andra anslag	-4 750	-4 860
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	70 363	71 993

¹Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.13 38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

Tabell 3.34 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2001	Utfall	18 975	Anslags-sparande	67
2002	Anslag	20 982	Utgifts-prognos	20 775
2003	Förslag	21 344		
2004	Beräknat	21 822 ¹		

¹Motsvarar 21 344 tkr i 2003 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid Rymdstyrelsen.

Regeringens överväganden

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	20 982	20 982
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	512	993
Beslut	-150	-153
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	21 344	21 822

¹Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.14 38:14 Rymdverksamhet

Tabell 3.36 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2001	Utfall	541 255	Anslags-sparande	2 379
2002	Anslag	518 237 ¹	Utgifts-prognos	563 514
2003	Förslag	512 855		
2004	Beräknat	545 307 ²		

¹Varav 15 000 tkr på förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

²Motsvarar 533 027 tkr i 2003 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för rymdforskning, fjärranalys och industriutveckling samt för deltagande i det europeiska rymdsamarbetet inom European Space Agency (ESA) och

Sveriges bilaterala samarbete främst med Frankrike.

Huvuddelen av anslaget, ca 80 procent, avser betalningar till ESA för deltagande i långsiktiga samarbetsprojekt. Anslaget disponeras av Rymdstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

För att möjliggöra att det för delar av verksamheten kan göras ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod föreslår regeringen ett bemyndigande om ekonomiska åtagande även för 2003.

Tabell 3.37 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2001	Prognos 2002	Beräknat 2003	Beräknat 2004	Beräknat 2005
Utestående åtaganden vid årets början	1 285 000	1 536 000	1 550 000	–	–
Nya åtaganden	770 000	558 000	170 000	–	–
Infriade åtaganden	519 000	544 000	539 000	448 000	505 000
Utestående åtaganden vid årets slut	1 536 000	1 550 000	1 181 000	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 550 000	1 600 000	1 400 000		

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att rymdverksamheten i allt väsentligt bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och att de resultat som uppnåtts väl svarar mot de fastställda målen.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.38 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:14 Rymdverksamhet

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	503 237	503 237
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	12 279	24 156
Beslut	-2 903	17 666
Överföring till/från andra anslag ²	242	248
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	512 855	545 307

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

² Varav 242 000 kronor i kompensation för premier för statliga avtalsförsäkringar avseende av myndigheten finansierad personal vid universitet och högskolor. En närmare beskrivning av fördelningen av dessa medel finns i budgetpropositionen, vol. 8, avsnitt 7.3.

3.13.15 38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

Tabell 3.39 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	5 359	Anslags-sparande	0
2002	Anslag	5 359	Utgifts-prognos	5 359
2003	Förslag	5 359		
2004	Beräknat	5 359		

Från anslaget lämnas statens bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademiens (IVA) grundläggande verksamhet, som till exempel ledningsfunktion, utrednings-, utlands-, informations- och ekonomiverksamhet. IVA:s verksamhet inriktas på att följa, analysera och sprida information om aktuella utvecklingstendenser, samt på att skapa och initiera samverkan mellan olika aktörer i samhället.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att IVA:s verksamhet bidrar till att stärka och utveckla Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft.

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	5 359	5 359
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut		
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	5 359	5 359

3.13.16 38:16 Konkurrensverket

Tabell 3.41 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2001	76 299	1 881	
2002	75 809		78 905
2003	Förslag	79 922	
2004	Beräknat	81 690 ¹	

¹ Motsvarar 79 922 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget täcker förvaltningskostnader för Konkurrensverket.

Regeringens överväganden

Konkurrensverket bedöms få ökade arbetsuppgifter till följd av de förslag som regeringen lade fram i proposition 2001/02:167 Ändringar i konkurrenslagen för effektivare kartellbekämpning, m.m. Anslaget ökas därför med 2 miljoner kronor. Ökningen finansieras från anslag 38:9 *Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)*.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.42 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:16 Konkurrensverket

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	75 809	75 809
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	2 676	4 413
Beslut	-563	-575
Överföring till/från andra anslag	2 000	2 044
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	79 922	81 690

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.17 38:17 Konkurrensforskning

Tabell 3.43 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2001	8 388	785	
2002	6 370		7 062
2003	Förslag	6 479	
2004	Beräknat	6 630 ¹	

¹ Motsvarar 6 479 tkr i 2003 års prisnivå.

Konkurrensverket disponerar medel under anslaget för att främja konkurrensrelaterad forskning inom i första hand disciplinerna ekonomi och juridik.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att inriktningen av konkurrensforskningen skall behållas oförändrad.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:17 Konkurrensforskning

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	6 370	6 370
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	155	307
Beslut	-46	-47
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	6 479	6 630

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.13.18 38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.

Tabell 3.45 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	2 742	Anslags-sparande	273 ¹
2002	Anslag	2 000	Utgifts-prognos	2 190
2003	Förslag	2 000		
2004	Beräknat	2 000		

¹Beloppet i Årsredovisning för staten 2001 (skr. 2001/02:101) bilaga 7 avseende utgående reservation och ramöverföringsbelopp 2001 har korrigerats.

Från anslaget täcks kostnader för räntestöd m.m. till varvsindustrin enligt förordningen (1989:824) om statligt stöd till fartygsfinansieringen (upphävd 1992:1064) eller motsvarande äldre bestämmelser.

Regeringens överväganden

Sedan 1993 fattas inga nya beslut om stöd enligt några av dessa bestämmelser. Några nya åtaganden som kan leda till utbetalningar från anslaget görs således inte längre.

Tabell 3.46 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:18 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	2 000	2 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut		
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	2 000	2 000

3.13.19 38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

Tabell 3.47 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	15 000	Anslags-sparande	0
2002	Anslag	15 000	Utgifts-prognos	15 000
2003	Förslag	15 000		
2004	Beräknat	15 000		

Anslaget disponeras för kostnader i samband med upprustning och drift av kanalen.

Regeringens överväganden

Riksdagen beslöt våren 1992 (prop. 1991/92:134, bet. 1991/92:NU33, rskr. 1991/92:351) bl.a. att finansiering av kanalens upprustning skall tillförsäkras genom statsmakternas försorg.

Varje budgetår sedan anslaget inrättades budgetåret 1992/93 har riksdagen anvisat 15 miljoner kronor för upprustning och drift av kanalen. De statliga insatserna har bidragit till att kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål ökat. Även för 2003 bedöms 15 miljoner kronor vara tillräckligt för att klara av nödvändig upprustning och drift av kanalen. Denna nivå bedöms även vara tillräcklig för 2004.

Tabell 3.48 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:19 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut		
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000

3.13.20 38:20 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.¹

Tabell 3.49 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	44 120	Anslags-sparande	82 175
2002	Anslag	5 000 ²	Utgifts-prognos	24 675
2003	Förslag	25 000		
2004	Beräknat	25 000		

¹Tidigare benämnt Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag m.m.

²Inklusive en minskning med -20 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2002.

Anslaget disponeras för kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag m.m. De utgifter som belastar anslaget är kostnader i samband med förvaltningen av företag med statligt ägande.

Regeringen föreslår att ändamålet för anslaget utvidgas till att även omfatta kostnader avseende sådana åtgärder som vidtas för att förbättra ge-

nomlysningen av statligt ägda företag. För framställning av kvartalsrapporter och verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande beräknas 4 miljoner kronor användas.

Regeringens överväganden

Regeringen arbetar med att genomföra de beslut riksdagen fattat avseende det statliga ägandet. Regeringen fortsätter arbetet med att utveckla förvaltningen av det statliga ägandet till att bli mer aktiv och professionell. Samtidigt förbereds och genomförs de beslut riksdagen fattat avseende ett antal specifika bolag. Regeringen lämnar varje år en skrivelse till riksdagen med redogörelse för företag med statligt ägande, (skr. 2001/02:120). I syfte att öka genomlysningen av företag med statligt ägande framställer regeringen årligen en verksamhetsberättelse samt fyra kvartalsrapporter. Genomlysning är ett viktigt verktyg i utvärderingen av förvaltningen av den del av statens tillgångar som finns i företag med statligt ägande. Verksamhetsberättelsen ingår i sin helhet i skrivelsen om företag med statligt ägande.

Belastningen av anslaget beräknas vara konstant utifrån de beräkningar regeringen tidigare gjort av anslagets nivå de kommande åren inklusive anslagssparandet.

Tabell 3.50 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:20 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	25 000	25 000
Förändring till följd av:		
Beslut		
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	25 000	25 000

3.13.21 38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer

Tabell 3.51 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2001	Utfall	6 685	Anslags-sparande	1 918
2002	Anslag	6 519	Utgifts-prognos	6 996
2003	Förslag	6 519		
2004	Beräknat	6 519		

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella näringspolitiska organ. Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen och för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden. Bidraget ges bl.a. till följande organisationer:

- Internationella byrån för mått och vikt (BIPM),
- Internationella organisationen för legal metrologi (OIML),
- Organisationen för intellektuell äganderätt (WIPO),
- Internationella bly- och zinkstudiegruppen (ILZSG),
- Internationella nickelstudiegruppen (INSG),
- Eureka,
- Efta, Ädelmetallkonventionen,
- COST, 4:th Fund (tekniskt-vetenskapligt samarbete),
- Internationella frysinstitutet samt
- Energistadgekonferensen.

Av anslagssparandet har 1 349 000 kronor dragits in.

Tabell 3.52 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	6 519	6 519
Förändring till följd av:		
Beslut		
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	6 519	6 519

3.14 Övrig statlig verksamhet

3.14.1 Patent- och registreringsverket

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.53 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2001	200 399	604 043	622 773	-18 730
Prognos 2002	260 000	636 100	652 500	-16 400
Budget 2003	260 000	623 155	624 861	-1 706

Patent- och registreringsverket (PRV) är central förvaltningsmyndighet för ärenden om patent, varumärken, mönster, efternamn, och förnamn samt för registerärenden angående aktiebolag, filialer och europeiska ekonomiska intressegrupperingar. Verket är också central förvaltningsmyndighet för handels- och föreningsregisterärenden. PRV för även register över konkurser samt näringsförbud. Verket registrerar vidare kommunala vapen, meddelar utgivningsbevis för utgivare av periodisk skrift och är tillståndsmyndighet för användning av vissa officiella beteckningar m.m. Förutom dessa uppgifter utför myndigheten uppdragstjänster inom sitt verksamhetsområde.

Verksamheten finansieras genom avgifter. Verksamheten med patent, varumärken och mönster skall ge ett överskott som motsvarar kostnaderna för PBR:s verksamhet.

3.14.2 Revisorsnämnden

Revisorsnämndens verksamhet är helt avgiftsfinansierad. Intäkterna uppgick under 2001 till drygt 16 miljoner kronor, varav årsavgifter utgjorde drygt 13,5 miljoner kronor. Nämndens driftskostnader uppgick till 15,3 miljoner kronor, varav personalkostnader utgjorde 11,4 miljoner kronor. Vid utgången av 2001 hade Revisorsnämnden ett positivt myndighetskapital om 241 000 kronor.

Under 2002 beräknas ett underskott om drygt 2,3 miljoner kronor att uppstå, hänförligt till den alltjämt bristande kostnadstäckningen inom examinationsverksamheten. Det prognostiserade underskottet 2002 beräknas vända till ett överskott 2003.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.54 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2001	16 159	15 323	836
Prognos 2002	16 820	19 175	-2 355
Budget 2003	19 360	17 915	1 445

4 Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

4.1 Omfattning

Politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande består av följande delområden:

- inre marknaden
- handelspolitik
- handels- och investeringsfrämjande
- näringslivsutveckling i Östersjöregionen.

Politikområdets verksamhet syftar till att skapa tillväxt och utveckling i Sverige genom att främja öppen handel och avveckla handelshinder i samklang med målet om en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling. Det sker genom att öka rörligheten på EU:s inre marknad, genom öppnare och rättvisare villkor för handel och investeringar i WTO och OECD samt genom att främja export, import och utländska investeringar i Sverige, liksom genom att främja

ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling i Östersjöregionen. Det sker också genom att stärka profileringen av Sverige i utlandet till stöd för svensk export och för att öka de utländska investeringarna i Sverige.

Inom politikområdet finns följande myndigheter och andra statliga verksamheter:

Kommerskollegium (KK), Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC), Sveriges exportråd (Exportrådet), AB Svensk Exportkredit (SEK), Exportkreditnämnden (EKN), Delegationen för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA), anslaget Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2) och anslaget Avgifter till internationella handelsorganisationer.

Utrikesdepartementet är inom Regeringskansliet ansvarigt för politikområdet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

Miljoner kronor	Utfall 2001	Anslag 2002	Utgiftsprognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	17,1	19,0	19,0	19,2	19,6
39:2 Kommerskollegium	58,3	58,7	59,0	63,2	64,6
39:3 Exportfrämjande verksamhet	171,7	182,0	186,9	234,0	294,0
39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	0,4	0,1	0,3	0,1	0,1
39:5 Investeringsfrämjande	54,7	56,8	61,4	70,7	72,4
39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen ¹	113,2	250,0	197,4	200,0	-
39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer	12,9	15,5	15,2	15,5	15,5
Totalt för politikområde 39 inom utgiftsområde 24	428,5²	582,1	539,4²	602,7	466,2

¹ Anslaget Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2) avser femårsperioden 1999-2003.

² Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

4.3 Mål

Målet är en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik i EU, ett förstärkt multilateralt handelssystem inom Världshandelsorganisationen (WTO), ökad svensk export och ökade utländska direktinvesteringar i Sverige.

4.4 Politikens inriktning

Sverige är en del i den internationella ekonomin och är för sitt välstånd och sin framtida utveckling beroende av ett omfattande ekonomiskt utbyte med omvärlden. Sveriges export motsvarar omkring 40 procent av landets samlade produktion.

Utrikesdepartementet är en av aktörerna inom regeringens samlade näringspolitik. Verksamheten inom politikområdet bidrar aktivt till att uppfylla regeringens tillväxt- och sysselsättningsmål, såväl genom arbetet med att utveckla EU:s inre marknad och det allmänna handelspolitiska arbetet som genom direkta främjandeåtgärder, främst i form av export- och investeringsfrämjande. Sverige är en betydande handelsnation, även i ett globalt perspektiv. Vårt land har en ledande position inom många branscher, såväl nya som etablerade. Väl fungerande marknader och ett väl fungerande regelverk för

världshandeln är av avgörande betydelse för vår ekonomi. Inte minst viktigt för Sverige är att EU:s inre marknad och det multilaterala handelsregelverket i WTO fungerar väl, att vårt land är attraktivt för utländska investeringar och att den ekonomiska utvecklingen i vårt närområde är gynnsam.

Arbetet med att utveckla EU:s gemensamma handelspolitik mot omvärlden är centralt i strävan mot en samstämmig politik där t.ex. handels-, jordbruks- och utvecklingspolitik samverkar till gagn för en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling.

Den svenska utrikesförvaltningens uppgift är att skapa bästa möjliga förutsättningar för regeringen att genomföra sin politik inom Utrikesdepartementets ansvarsområde. Det inkluderar uppdraget att aktivt främja svenska intressen i utlandet, inom alla samhällssektorer, med särskild inriktning på handel med varor och tjänster, utländska direktinvesteringar och Sverige-profiler till stöd för export- och investeringsfrämjande. Utrikesdepartementet har i uppdrag att prioritera arbetet med att främja svenska ekonomiska intressen i utlandet. Näringslivsfrämjandet har under senare år givits ökad vikt. Utrikesdepartementets organisation har förstärkts och arbetsformerna är under utveckling. Syftet är att utrikesförvaltningens globala nätverk skall vara till nytta för svenskt näringsliv och svenska ekonomiska intressen utomlands.

Inre marknaden

EU-området är den viktigaste regionen i Sveriges utrikeshandel med cirka 55 procent av exporten och 66 procent av importen år 2001. En väl fungerande inre marknad inom EU är därför av avgörande betydelse för Sveriges ekonomiska utveckling.

Arbetet med att utveckla EU:s inre marknad och externa handelspolitik är av avgörande betydelse för att främja såväl export som import. Tydliga regler och villkor underlättar handeln i bägge riktningar. Regelförenkling liksom åtgärder för att få till stånd en effektivare konkurrens är prioriterade insatser.

Den inre marknaden är en av hörnstenarna i EU-samarbetet. Genom reformarbetet på detta område får det europeiska näringslivet möjlighet till långsiktig konkurrenskraft och tillväxt. Europeiska rådet enades våren 2000 om en moderniseringsprocess som syftar till att EU till år 2010 skall vara den mest konkurrenskraftiga ekonomin i världen.

Regeringen verkar för en hållbar effektiv inre marknad i både företagens och konsumenternas intresse. Målet är att den inre marknaden skall ge konkreta fördelar i form av ett större utbud av säkra och miljöanpassade produkter och tjänster till konkurrenskraftiga priser. Det är därför viktigt att från svensk sida arbeta för en effektivare inre marknad, särskilt vad gäller den fria rörligheten för varor och tjänster, och göra dess fördelar tydliga för konsumenterna och företagen. De möjligheter som den inre marknaden ger till ökad export och den prispress som uppstår på importsidan lämnar således ett viktigt bidrag till den samhällsekonomiska utvecklingen.

I takt med att den inre marknaden allt mer blir en marknad där tydliga regler för fri rörlighet råder ökar även möjligheterna att förbättra relationerna till tredje land. Det sker bl.a. genom olika typer av åtgärder inom området tekniska regler. En av dessa åtgärder är avtal om förbättrat marknadstillträde, s.k. Mutual Recognition Agreements (MRA), och med kandidatländer, Protocols on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products (PECA). MRA-avtal har slutits mellan EG och Australien, Israel, Japan, Kanada, Nya Zeeland, Schweiz och USA. Dessa avtal är till stor del fullt operativa och ger förenklat marknadstillträde. PECA-avtal väntas under hösten ingås med ytterligare kandidatländer förutom de avtal som redan ingåtts med

Lettland, Litauen, Tjeckien och Ungern. PECA-avtalen är viktiga instrument i närmandet av kandidatländerna till EU. Sverige har varit aktivt när det gäller att understödja ingåendet av avtalen.

Handelspolitiken

Inom den globala handelspolitiken verkar Sverige för en öppen handel på basis av robusta, rättvisa och legitima spelregler. Sådana utgör en förutsättning för att alla länder skall få samma möjligheter oberoende av ekonomisk och politisk styrka. På global nivå står WTO i centrum för arbetet. På senare år har ansträngningarna inriktats på att utveckla WTO genom att dels undanröja ytterligare handelshinder, dels reformera och vidga WTO:s regelverk. Vår strävan efter en friare världshandel förenas inom den samlade utrikespolitiken med arbete för en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling samt ett förstärkt handelsrelaterat tekniskt bistånd. Det är av stor vikt att utvecklingsländerna fullt ut integreras i världshandelssystemet och bistås i att utnyttja dess fördelar.

De nya WTO-förhandlingar som lanserades i Doha i november 2001, den s.k. Doha-dagordningen för utveckling, innebar en stor framgång för Sveriges, och EU:s, ansträngningar. I kombination med det ökade intresset för handelspolitiska frågor leder förhandlingsrundan till ett växande behov av information och analys av relevanta handelspolitiska frågor. Sveriges positioner i förhandlingen bereds i den interdepartementala beredningsgruppen för WTO-frågor. Organisationer som företräder näringsliv, fackföreningar och frivilligorganisationer informeras och ger synpunkter på förhandlingarna i referensgruppen för WTO-frågor. Genom projektgruppen Globalt Ansvar främjas företagens etiska, miljömässiga och sociala agerande. Sverige är pådrivande vad gäller ökad öppenhet i EU:s handelspolitik gentemot andra länder.

Handels- och investeringsfrämjande

Exporten motsvarade 40 procent av bruttonationalprodukten år 2001 och spelar därmed en avgörande roll för den svenska ekonomin och hur den utvecklas. En ökad förmåga att exportera varor och tjänster är avgörande för tillväxten.

Sverige har goda traditioner som handelsnation, vilket ger ett försprång jämfört med länder med mindre erfarenhet av internationella affärer. I takt med den ökade internationaliseringen

måste dock ansträngningarna öka för att dra nytta av de möjligheter som erbjuds. Det framtida välståndet kommer i hög grad att avgöras av att vi ständigt förnyar oss och att fler företag får fotfäste på nya marknader. Allt fler företag måste för att kunna konkurrera inom sitt produktområde agera på en väsentligt större marknad än vad vårt eget land kan erbjuda. Det är också tydligt att nya marknader som traditionellt inte varit av någon större betydelse för svenska företag blir allt viktigare.

Internationaliseringen av svenskt näringsliv är en förutsättning för att Sverige skall vara ett ledande teknologismråde. Sverige har i internationell jämförelse hög kompetens och konkurrenskraft inom en rad olika näringsgrenar. På liknande sätt har också utländska direktinvesteringar stor betydelse för tillväxt och sysselsättning, genom att driva på den teknologiska utvecklingen, skapa nya arbetstillfällen och bidra till ökad konkurrens. De utländska direktinvesteringarnas betydelse för ekonomin ökar kraftigt i både Sverige och andra OECD-länder och den internationella konkurrensen om investeringarna är intensiv. För att attrahera och behålla en kritisk nivå av kapital, teknik och kompetens inom ledande svenska kompetensområden, såsom IT och telekommunikation, elektronik, fordons- och läkemedelsindustri, är det nödvändigt att attrahera utländska företags investeringar till Sverige. Mot denna bakgrund är det viktigt att den investeringsfrämjande verksamheten fungerar väl såväl på nationell som regional och lokal nivå.

Ett aktivt exportfrämjande ökar de svenska företagens, särskilt de små och medelstora företagens, förmåga till internationalisering, vilket skapar goda möjligheter för ökad tillväxt och sysselsättning i Sverige. Att attrahera utländska direktinvesteringar till Sverige är av stor vikt och har direkt påverkan på sysselsättningen.

Regeringen verkar för ett aktivt export- och investeringsfrämjande genom Sveriges exportråd respektive Invest in Sweden Agency (ISA). För åren 2003-2004 prioriterar regeringen en förstärkning av handels- och investeringsfrämjandet. Som ett led i export- och investeringsfrämjandet prioriterar regeringen satsningar på att marknadsföra högteknologiska områden och nya branscher där Sverige och svenska företag har en särskild kompetens - t.ex. IT, bioteknik, miljöteknik, förnybar energi och upplevelseindustrin. Det intresse som uppstått i utlandet kring

svenska spjutspetsområden är även till fördel för traditionella branscher.

Främjande av utrikeshandeln innefattar även främjande av import, som är lika viktig som exporten för att skapa välstånd och sysselsättning. Importfrämjande bidrar till sund konkurrens på den svenska marknaden samt till ökat utbud och lägre priser för konsumenterna. Bra insatsvaror till konkurrenskraftiga priser ökar konkurrenskraften för svensk industri. Importfrämjande är av stor betydelse för ansträngningarna att hålla nere den allmänna prisnivån i Sverige.

En viktig del av importfrämjandet är att vidareutveckla EU:s inre marknad. I Sveriges internationella utvecklingssamarbete spelar handeln en allt viktigare roll. Handeln med utvecklingsländer betonas i WTO-arbetet.

Regeringen lägger stor vikt vid ett offensivt och slagkraftigt Sverigefrämjande och att det genomförs på ett integrerat sätt genom att kombinationsmöjligheter mellan näringslivsfrämjande och allmänt Sverige- och kulturfrämjande tas tillvara.

Utrikesförvaltningen har under senare år haft en ökad fokusering på handels- och investeringsfrämjande verksamheter. Denna prioritering gäller även fortsättningsvis. Utrikesdepartementet med ambassader och konsulat har en given roll när det gäller arbetet med att stimulera tillväxt och sysselsättning och fungerar bl.a. som kontaktskapare, initiativtagare och medarrangör eller arrangör av näringslivsfrämjande aktiviteter. Arbetet sker i nära samråd med andra aktörer.

Regeringskansliets Projektexportsekretariat inom Utrikesdepartementet (PES) verkar bl.a. för att öka svensk projektexport och upphandling från svenska företag till projekt finansierade av internationella finansinstitutioner. På fem svenska utlandsmyndigheter finns särskilda projektexportfrämjare.

Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Riksdagen beslutade våren 1998 att anslå en miljard kronor för näringslivsutveckling i Östersjöregionen under en femårsperiod. Det övergripande målet för insatsen var att, utifrån ett svenskt intresse, stimulera näringslivsutveckling i och handel med länderna i denna region. I enlighet med förslag från Östersjöberedningen preciserades målet till att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen och att förbättra förutsättningarna för svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv.

Regeringen har såväl i regeringsdeklarationen som i propositionen 2001/01:119, "Europa i omvandling – Sveriges utvecklingsamarbete med Central- och Östeuropa", framhållit vikten av att främja samarbetet i närområdet och förverkliga visionen om Östersjöområdet som Europas mest dynamiska tillväxtregion.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

Inre marknaden

På inre marknadsområdet verkar Sverige för att konsumenternas intresse och moderniseringen av EU sätts i fokus. Bland de frågor som Sverige aktivt verkar för är ett EU-gemensamt modernt patent, avskaffandet av förbudet mot parallellimport och en ökad rörlighet för tjänster.

Sverige har även verkat för och påverkat moderniseringen av Europa genom beslut om ekonomiska reformer på den inre marknaden och operativa slutsatser om den strategi för den inre marknaden som Europeiska rådet har fastställt samt deltagit i framtagandet av en strategi för integrering av miljöhänsyn inom politikområdet. Vidare har, på högsta politiska nivå, regelförenkling lyfts fram av Sverige.

Genom det omfattande arbete, med deltagande från regeringskansliet och myndigheter, som pågår i tekniska kommittéer om standardisering m.m., i s.k. anmälningsprocedurer och i annat arbete på mer teknisk nivå finns många av nycklarna till att motverka handelshinder och skapa konkurrenskraft för svenskt och europeiskt näringsliv.

EU har under året upprättat ett nätverk för lösende av handelshinder på den inre marknaden, SOLVIT. Kommerskollegium, som sedan länge haft rollen som svensk klagoinstans angående handelshinder i andra länder och i Sverige, medverkar från svensk sida i nätverket.

Handelspolitiken

Sverige deltar i ett antal internationella handels- och näringspolitiska organisationer för att påverka den internationella utvecklingen samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden, såsom tull- och råvarufrågor. Som medlem av EU har Sverige att agera inom ramen för den gemensamma handelspolitiken, som ut-

vecklas i samråd mellan Kommissionen och medlemsländerna i den s.k. 133-kommittén, som möts varje vecka. Sverige är pådrivande när det gäller öppenhet i EU:s handelspolitik gentemot andra länder.

På global nivå är den nya WTO-rundan prioriterad. Doha-dagordningens betoning av u-ländernas intressen är av särskild vikt. Sverige avsätter även ökade resurser för det handelsrelaterade tekniska biståndet, särskilt för att höja u-ländernas kapacitet att delta och tillvarata sina intressen i pågående och kommande WTO-förhandlingar. Utöver arbetet med WTO-rundan är arbetet med att tillvarata svenska intressen i pågående och hotande handelstvister av vikt. Det pågår konflikter som hotar möjligheterna till fri handel mellan EU och USA p.g.a EU:s importrestriktioner för hormonbehandlat kött samt USA:s ståltullar och WTO-stridiga exportsubventioner.

Regeringen fäster också vikt vid att näringslivet tar sin del av ansvaret för att främja en hållbar utveckling. Därför har regeringen under 2002 startat projektet Globalt Ansvar för att främja företagens etiska, miljömässiga och sociala agerande.

Kommerskollegium har under 2001 gjort omfattande insatser på området EU:s gemensamma handelspolitik, inte minst med anledning av de nu inledda WTO-förhandlingarna. Bland viktigare WTO-relaterade utredningsinsatser kan bl.a. nämnas en bred kartläggning av typiska handelshinder som svenska företag möter på marknader utanför EU, samt en inventering av det svenska näringslivets prioriteringar och kollegiets bedömningar inför en kommande WTO-runda. I den uppföljning som nyligen gjorts av regeringens Asienstrategi föreslås att Kommerskollegium skall göra en analys av implikationerna för svenskt näringsliv av Kinas och Taiwans WTO-medlemskap.

Myndigheten har också vidareutvecklat och fått ett brett genomslag för sin funktion som central samordnare och kontaktpunkt för företag och enskilda som upplever problem på den inre marknaden. I kollegiets reguljära verksamhet har vidare ingått att allmänt bevaka och motverka handelshinder, bl.a. genom granskning av nya svenska och utländska förslag till föreskrifter enligt anmälningsprocedurerna i EU, EFTA och WTO, samt att medverka som svensk samordningscentral inom SOLVIT, EU:s nya nätverk

för lösande av handelshinder på den inre marknaden.

Inom de tidsbegränsade (1999-2001) programmen Marknadsplats Europa och Informationsteknik har Kommerskollegium fortsatt att driva de två projekten "Östersjöwebben" med syftet att främja handeln i Östersjöregionen, samt "Gränslösa affärer" med syftet att öka medvetandegraden hos företagen om betydelsen av ett aktivt deltagande i offentlig upphandling. Kollegiet har givits nya uppgifter rörande rådgivning i handelspolitiska frågor till u-länder i samarbete med Sida.

SWEDAC är central förvaltningsmyndighet för kontrollfrågor och har som sådan verkat för att svenska kontrollordningar utvecklas i öppna system, dvs. system för provning och kontroll av produkter m.m., som är öppna för deltagande av alla provningsorgan som kan styrka sin kompetens.

Myndigheten har också vidareutvecklat sin internationella uppdragsverksamhet på ackrediteringsområdet. SWEDAC har för Sveriges räkning ingått den internationella överenskommelsen för ömsesidigt erkännande av IT-certifikat avseende säkerhetsvalidering av IT-utrustning.

Under 2001 har SWEDAC också anordnat en internationellt uppmärksammas konferens om ömsesidigt erkännande av bedömning inom den icke-harmoniserade sektorn på den inre marknaden.

Handels- och investeringsfrämjande

I enlighet med budgetpropositionen för 2002 har ambitionsnivån för handels- och investeringsfrämjandet höjts. Regeringen har för åren 2002-2004 avsatt särskilda resurser om 50 miljoner kronor per år för näringslivsfrämjande på strategiska marknader och områden, exportutveckling, förstärkt närvaro i ekonomiskt särskilt dynamiska regioner, importfrämjande, särskilda handelsfrämjande och handelspolitiska åtgärder samt stöd till Sverigeprofilering. Detta sker genom uppdrag till myndigheter och andra statliga verksamheter inom politikområdet samt andra näringslivsfrämjande åtgärder, främst i samarbete med utrikesrepresentationen.

Inom exportfrämjandet har Exportrådet inom ramen för det s.k. statliga uppdraget och särskilda program med statlig finansiering, år 2001 bl.a. Marknadsplats Europa och Informationsteknik, genomfört åtgärder för att främja svensk export. Detta har bl.a. skett genom att förse

svenskt näringsliv, framför allt små och medelstora företag, med information och råd om exportmöjligheter och handelsteknik. Särskilda exportsatsningar på IT- och miljöområdet har genomförts. För budgetåren 2001 och 2002 har regeringen även gett Exportrådet i uppdrag att genomföra en särskild satsning för att främja export inom bioteknik, inkl. hälso- och sjukvård. Budgetåret 2002 har Exportrådet med statlig finansiering startat branschprogram för IT och telekom, förnybar energi och upplevelseindustrin. Marknadsplats Östersjön med finansiering ur Östersjömiljard 2, har genomfört sitt fjärde verksamhetsår med ett ökat deltagande av små och medelstora företag som erbjuder ett handelsinriktat stöd i alla faser av en marknadssatsning mot Östersjöregionen.

Nya handelssekreterarkontor har öppnats i Moskva i november 2001 och i Seoul i april 2002. Planer finns att hösten 2002 öppna ett kontor i Mexiko.

Verksamheten med statsstödda exportkreditgarantier spelar en central roll för att skapa förutsättningar för ökad svensk export. Exportkreditnämnden (EKN) har reserverat betydande medel för att kompensera sig för den ökade riskkoncentrationen som följer av stora enstaka affärer med vissa länder. Andra insatser i detta syfte är bl.a. återförsäkringar, höjda premier och minskade engagemang i vissa länder. Detta har bidragit till att EKN har kunnat redovisa ett överskott under första halvåret 2002. EKN har stora engagemang i enstaka länder och branscher. I synnerhet är engagemanget stort i Brasilien, Kina, Mexiko, Sydafrika och Turkiet. Under 2002 har garantiverksamheten fortsatt att öka, främst inom telekomsektorn.

Den särskilda miljöpolicy som EKN införde den 1 april 2000 har reviderats efter förhandlingar inom OECD och konsultationer med berörda intressenter i Sverige. EKN har med verkan från den 1 juli 2002 antagit nya miljöriktlinjer med ökad hänsyn till internationella standards och ökad transparens. Särskilda insatser har också gjorts för att främja garantigivningen till små och medelstora företag.

Verksamheten med statsstödda exportkrediter har setts över och regeringen har i prop. 2001/02:131 "Vissa ändringar i systemet för statsstödd exportfinansiering" föreslagit förbättringar. I propositionen föreslogs att den löftesprovision som AB Svensk Exportkredit (SEK) tar ut för krediter avskaffas, att banker

och andra kreditinstitut skall kunna få ersättning av staten för sin administration av sådana krediter och att ansökningar om dessa även skall kunna ske via EKN. Propositionen antogs av riksdagen (riksdagsskrivelse 2001/02:298) och berörda förordningar och avtal har ändrats i enlighet med riksdagens beslut.

Inom investeringsfrämjandet har den centrala myndigheten på detta område, Invest in Sweden Agency (ISA), verkat för att antalet utländska direktinvesteringar i Sverige skall fortsätta att öka.

Projektet "IT Sweden" som skall stärka Sveriges varumärke som en ledande IT-nation startades och principbeslut fattades under 2001 kring klusterinitiativet "Intelligenta system för fordonssäkerhet". Ett nytt projekt inom bioteknik "Swedish Brain Power" liksom en satsning på Kina har påbörjats under första halvåret 2002. Samarbetet med nationella, regionala och lokala aktörer i investeringsfrämjandet har stärkts. Ett viktigt inslag i detta var de särskilda medel, närmare 10 miljoner kronor, som under år 2001 avsattes för en särskild satsning på Skåne under en period om två och ett halvt år.

Utrikesdepartementet har under 2001 och första halvåret 2002 medverkat till främjandsatsningar på strategiska marknader och områden, bl.a. IT, bioteknik, miljöteknik, förnybar energi, en främjandeinsats med inriktning på Latinamerika samt en särskild Kina-satsning med anledning av Kinas inträde i WTO för att utveckla de svensk-kinesiska relationerna inom handel och näringsliv. I samarbete mellan offentliga och privata aktörer har ett stort antal främjandeaktiviteter genomförts för att internationellt marknadsföra särskilda branscher, framför allt IT och bioteknik. Svenska ambassader och konsulat med samarbetspartners har exempelvis under 2001 och första halvåret 2002 genomfört nära 150 näringslivsfrämjande aktiviteter i ett 50-tal länder.

Regeringen fäster stor vikt vid att ett långsiktigt importfrämjande kommer till stånd. Under första halvåret 2002 har insatser som syftar till att bygga upp ett aktivt importfrämjande initierats. Regeringen fattade i april 2002 beslut om bidrag till särskilda importfrämjande insatser via Svensk Handel i samverkan med Sida, Exportrådet, handelskamrar och andra handelsfrämjande organisationer och projekt.

Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

I enlighet med 1998 års ekonomiska vårproposition inrättades budgetåret 1999 anslaget Näringslivsutveckling i Östersjöregionen, den s.k. Östersjömiljarden 2. Anslagets användning följer rekommendationerna från Östersjöberedningen som tillkallades i december 1998 med uppgift att lämna förslag till prioriteringar, riktlinjer och beredningsordning. Verksamheten avser de baltiska länderna, Polen och nordvästra Ryssland inklusive Kaliningrad. Den samordnas med och kompletterar utvecklingssamarbetet med Östersjöländerna. Vissa av anslagets program har utvidgats till att gälla även Moskva-området och Ukraina.

Särskild tonvikt har lagts vid små och medelstora företags deltagande i Östersjöregionens näringsliv. Strävan är att delegera beslut om enskilda insatser till statliga myndigheter eller andra statsstödda organ. Till och med första halvåret 2002 har regeringen fattat beslut om insatser motsvarande cirka 645 miljoner kronor. Besluten har innefattat stöd till demonstrations- och pilotinsatser på miljö- och energiområdet (DemoÖst), internationella kurser, IT-satsningar, investeringsfrämjande insatser, åtgärder inom ramen för de regionala tillväxtavtalen och till programmet Marknadsplats Östersjön genom Exportrådet.

Medel har även avsatts för satsningar på riskkapital i Central- och Östeuropa genom delfinansiering av ett kapitaltillskott till det statliga riskkapitalbolaget Swedfund. Vidare avsätts medel för insatser i samband med S:t Petersburgs 300-årsjubileum.

Multilaterala insatser har främjats genom stöd till Nordiska Investeringsbanken, Nordiska projektexportfonden (Nopef) och International Finance Corporation (IFC). Medel ur anslaget har dessutom gått till projekt i Barentsregionen och Öresundsregionen. De år 2000 inledda stödinsatserna för "Aktiv Projektutveckling" och arbetet inom "Den nordliga dimensionen" har fortsatt. Medel har avsatts för "Northern Dimension Environmental Partnership" (NDEP), ett partnerskap på miljöområdet mellan fyra internationella finansieringsinstitutioner (EBRD, EIB, IBRD, NIB) och Europeiska kommissionen. Sammanlagt har drygt 385 miljoner kronor utbetalats från anslaget per den 30 juni 2002. Under 2002 har en studie genomförts om fortsatta särskilda statliga

insatser för att främja näringslivsutveckling i Östersjöregionen efter år 2003.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Inom export- och investeringsfrämjandet är ett flertal såväl statliga och kommunala som privata aktörer verksamma. Utrikesdepartementet, Exportrådet och ISA eftersträvar ett bredare samarbete med dessa inom sina respektive verksamhetsfält.

Inrättandet av de tre nya statliga myndigheterna för företagsutveckling, FoU och omvärldsanalys den 1 januari 2001 (Verket för Näringslivsutveckling NUTEK, Verket för innovationssystem VINNOVA resp. Institutet för Tillväxtpolitiska Studier ITPS) medför behov av samverkan med berörda myndigheter och organisationer inom export- och investeringsfrämjandet.

Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet (NSU) är ett forum för informationsutbyte, samordning och gemensamt agerande mellan de statliga och halvstatliga organisationerna inom Sverigefrämjandet. NSU tar initiativ till Sverigefrämjande projekt.

4.6 Resultatbedömning

Målet för politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande är en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik i EU, ett förstärkt multilateralt handelssystem inom WTO, ökad svensk export och ökade utländska direktinvesteringar i Sverige.

4.6.1 Resultat

Inre marknaden och handelspolitiken

På inre marknadsområdet har under 2001 viktiga steg tagits inom bl.a. finansiella tjänster och bolagsrätt. Frågan om gemenskapspatent har dock inte fått någon lösning även om vissa framsteg gjorts. Då patentsystemets utformning är mycket viktigt för industrins konkurrenskraft kommer denna fråga att även fortsättningsvis ha hög prioritet från svensk sida.

Sverige har också åstadkommit ett tydligt mål när de gäller genomförandet av direktiv. Till 2002 skall medlemsstaterna ha genomfört 98,5

procent av alla direktiv. Detta är ett viktigt led i säkerställandet av den inre marknaden och moderniseringen av Europa, vid sidan av de viktiga beslut som fattats om ekonomiska reformer och den av Europeiska rådet fastställda strategin för den inre marknaden.

När det gäller parallellimporten har Sverige starkt markerat att ett borttagande av förbud mot parallellimport från länder utanför EES leder till lägre priser för konsumenterna och att Europas producenter dessutom blir mer konkurrenskraftiga i det långa loppet. I denna fråga finns det dock många skilda åsikter inom EU, inte minst från olika intressegrupper.

Sverige har inom ramen för EU:s gemensamma externa handelspolitik aktivt verkat för och bidragit till att EU:s mål är fortsatta liberaliseringar och regelförstärkningar inom WTO. Sveriges och EU:s arbete kröntes med framgång i och med lanserandet av nya förhandlingar på många områden vid WTO:s ministermöte i Doha, den s.k. Doha-dagordningen för utveckling.

Förhandlingarna syftar till nya handelsöppningar på global nivå vilket kan ge ett viktigt bidrag till tillväxt och sysselsättning i Sverige och EU. De redan inledda förhandlingarna om jordbruksvaror och tjänster omfattas också av dagordningen och dess slutdatum som beslutades i Doha, och kan därmed avancera. Nya förhandlingar har startat avseende tullar för industrivaror och anti-dumpningsregler. Arbetet skall främja hållbar utveckling på global nivå. Förhållandet mellan handelsregelverket och miljökonventioner skall klargöras. Miljövaror och -tjänster skall bli föremål för särskilda förhandlingar. Sverige fäster även vikt vid de förhandlingar om att undanröja krångliga handelsprocedurer och om insyn i offentlig upphandling, som jämte förhandlingar om investeringar och konkurrens, skall starta efter WTO:s femte ministermöte, som äger rum i Mexico i september 2003. Sveriges och EU:s förslag om hur WTO skulle engageras för att främja mänskliga rättigheter i arbetslivet vann inte utvecklingsländernas gehör. Diskussionen i WTO bidrog dock sannolikt till att ILO i november 2001 kunde upprätta en särskild kommission för att analysera den sociala dimensionen av globaliseringen. WTO deltar i kommissionens arbete, som Sverige fäster stor vikt vid.

Miljöhänsynen har hamnat högre på den handelspolitiska dagordningen genom att detta om-

råde blir föremål för klargörande i WTO-förhandlingar. Utvecklingsländernas särskilda problem att implementera tidigare avtal kommer att hanteras inom ramen för Doha-dagordningen. Framsteg har också gjorts vad gäller WTO:s externa öppenhet även om många WTO-länder fortfarande är skeptiska till att ge andra än regeringsföreträdare insyn i WTO-arbetet. Ett annat viktigt framsteg vid ministermötet i Doha var en deklaration om handelsrelaterade immaterialrättsfrågor (TRIPS, Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights) och hälsa för att visa att WTO:s regler inte står i vägen för att ge t.ex. HIV-AIDS-sjuka i fattiga länder tillgång till läkemedel.

Kommerskollegium har bidragit till att svenska intressen tas tillvara i det handelspolitiska arbetet, bl.a. genom sin utredningsverksamhet och arbetet med att granska den handelshindrande effekten av nya regler samt bistå företag och enskilda när det gäller handelshinder och problem på den inre marknaden. Genom ett aktivt deltagande i arbetet inom olika internationella fora har kollegiet också medverkat till mer effektiva internationella handelsprocedurer.

I samarbete med samarbetspartners i andra länder har SWEDAC varit pådrivande för att stärka och utveckla samordningen av marknadskontrollen såväl nationellt som på EU-nivå samt bidragit till en mer överblickbar och enhetlig internationell lagstiftning avseende kontrollordningar. Myndigheten har vidareutvecklat och expanderat sin "twinning" - och projektverksamhet avseende östeuropeiska länder som kandiderar för medlemskap i Europeiska unionen. Dessa projekt är en viktig del av insatserna för att hjälpa kandidatländerna att snabbt få till stånd den lagstiftning och infrastruktur avseende bl.a. ackrediterings- och standardiseringsprogram samt den marknadskontroll som kommer att krävas av dem innan de kan bli medlemmar i EU.

Under 2001 har SWEDAC för Sveriges räkning blivit medlem i den internationella överenskommelsen för ömsesidigt erkännande av IT-certifikat, Common Criteria, som är en ISO-standard för säkerhetsvalidering av IT-utrustning.

Handels- och investeringsfrämjande

Under 2001 fick den internationella konjunkturnedgången effekt på svensk export. Sveriges varuexport sjönk 2001 med cirka 2 procent och

importen med cirka 3 procent. Handelsöverskottet är i stort sett oförändrat runt 130 miljarder kronor. Exporten gick främst till EU-länderna (cirka 55 procent). Nedgången skedde främst på Sveriges huvudmarknader i Västeuropa, medan exporten till länder utanför regionen ökade något. Nedgången inträffade framför allt inom IT- och telekomsektorn medan övriga varuområden ökade. Utsikterna för den svenska exporten 2002 är osäkra och beror på konjunkturutvecklingen på våra viktigaste marknader.

Exportrådet har under 2001 och första halvåret 2002 hjälpt ett stort antal företag i olika skeden av exportprocessen. Inom exportinformationen, som i huvudsak finansieras med statliga medel, besvarades mer än 75 000 affärsförfrågningar, varav cirka 50 000 vid egna kontor och genom representanter i totalt 40 länder. Detta innebar en minskning med cirka 20 procent jämfört med 2000 beroende på den kraftigt ökade trenden att söka svar på enklare frågor via webbplatser. Exportrådet ligger på detta område i den absoluta frontlinjen jämfört med motsvarande organisationer i andra länder. Den avgiftsfria rådgivningen har blivit alltmer kvalificerad. Undersökningar visar att många förfrågningar leder till nya exportaffärer. Ett stort antal avgiftsfria konsultationer för besökande svenska företag har utförts vid utlandskontoren.

Under 2001 har Exportrådet genomfört småföretagsprogram och projekt med 1 000 företag, i många fall med särskild statlig finansiering, såsom programmen Marknadsplats Europa, Informationsteknik, Marknadsplats Östersjön och "Swedish Bioscience Programme". Motsvarande siffra för 2000 var cirka 1 200. Därutöver har programmet Svensk Miljöteknikexport med statlig finansiering genomförts och ett nätverk med nära 600 företag har aktiverats. Under 2002 har Exportrådet med särskild finansiering inlett eller projekterat satsningar på bl.a. export av förnybar energi, marknadsintroduktion för småföretag och utbildning av exportsäljare för Latinamerika.

Inom Exportrådets konsultverksamhet, som är kundfinansierad, har under 2001 uppdrag för mer än 1 000 företag utförts på Exportrådets kontor, vilket var en betydande minskning jämfört med år 2000. Under första halvåret 2002 fortsatte affärsläget att uppvisa stor tröghet i orderingsgången.

Arbetet i EU:s rådsarbetsgrupp för exportkrediter och inom OECD är av betydelse för att

undvika handelssnedvridning mellan exporterande länder. I november 2001 beslöt 26 av de 28 OECD-länder som deltar i arbetet med exportfinansiering att införa nya regler för miljögranskning vid exportfinansiering i enlighet med ett OECD-förslag. Under 2002 har ett nytt avtal om fartygsexportkrediter slutits inom OECD, vilket ersätter ett föråldrat avtal från 1981. EKN har även i maj 2002 i enlighet med OECD-beslut fastställt riktlinjer för garantigivning till skuld-satta fattiga länder.

Verksamheten med statsstödda exportkreditgarantier har under 2001 fortsatt att öka genom nya garantiutfästelser till ett värde av 84 miljarder kronor. Per den 31 december 2001 hade EKN utestående garantier och bundna utfästelser på 101 miljarder kronor och ramutnyttjandet, vilket även inkluderar utfästelser, var 155 miljarder kronor. Ramutnyttjandet beräknas genom att garantier och bundna utfästelser räknades till 100 procent, obundna utfästelser till 40 procent och förhandsbesked till 20 procent. Regeringen medger att EKN:s avräkningsprocent för obundna utfästelser inom systemet för exportkredit- och investeringsgarantier ändras från 40 till 50 procent, eftersom numera cirka 50 procent av garantiutfästelserna blir förbindelser. Det nya avräkningsförfarandet gäller från och med den 1 september 2002. Detta innebär att ramutnyttjandet ökar med cirka 7 miljarder kronor. EKN:s vinst år 2001 på 356 miljoner kronor innebär att det ackumulerade resultatet åter är positivt (+ 81 miljoner kronor).

Inom investeringsområdet har den internationella utvecklingen under senare år varit mycket dynamisk och direktinvesteringarna har vuxit snabbare än både utrikeshandeln och BNP. År 2001 skedde dock en minskning för första gången sedan 1991. På global nivå uppgick de utländska direktinvesteringarna 2001 till 735 miljarder USD, en minskning med drygt 50 procent jämfört med år 2000. Större delen av flödena sker mellan i-länder.

I Sverige uppgick inflödet av utländska direktinvesteringar under 2001 till 131 miljarder kronor, jämfört med 214 miljarder kronor år 2000 och 503 miljarder kronor 1999. Inflödet under perioden 1997-2001 var cirka fem gånger så stort som för perioden 1992-1996. Under femårsperioden 1997-2001 var inflödet av utländska direktinvesteringar knappt 20 procent större än utflödet. Utflödet av direktinvesteringar uppgick 2001 till 79 miljarder kronor,

jämfört med 372 miljarder kronor år 2000 och 181 miljarder kronor 1999. Dessa siffror illustrerar att både ut- och inflödena av direktinvesteringar kan variera mycket mellan enstaka år, främst till följd av stora förvärv. I en global jämförelse låg Sverige år 2000 på en tolfte-plats bland mottagare av utländska direktinvesteringar.

ISA medverkade under 2001 i 173 nya etableringar, jämfört med 164 år 2000 och 111 år 1999. De fem viktigaste länderna och sektorerna var under 2001 i ordningsföljd Tyskland, USA, Storbritannien, Danmark och Japan respektive IT, tjänster, skog/trä, bank/finans samt hälso-/sjukvård. Dessa 173 etableringar ledde till cirka 1 840 nya arbetstillfällen i Sverige jämfört med 1 380 år 2000 och 1 300 år 1999. Cirka 900 arbetstillfällen bibehölls genom förvärv av utländska ägare jämfört med 2 640 år 2000. Under perioden 1996-2001 har ISA medverkat i 624 nya etableringar vilket skapat cirka 7 800 nya arbetstillfällen. De utländska investeringarna bidrar förutom med arbetstillfällen med ny teknik och nya arbetsmetoder och medför också skärpt konkurrens på den svenska marknaden. Vid årsskiftet 2001/2002 hade ISA en aktiv kundstock om 1 328 kvalificerade förfrågningar jämfört med 1 346 år 2000. Under första halvåret 2002 har ISA medverkat i 47 etableringar.

De näringslivs- och Sverigefrämjande aktiviteter som svenska ambassader och generalkonsulat med samarbetspartners genomfört, har inneburit goda exponeringsmöjligheter på olika marknader och har rönt stort intresse hos målgrupperna. Genomslaget i utländsk press har i många fall varit mycket positivt.

Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Verksamheten inom Östersjömiljard 2 startade i praktiken första halvåret 2000. Intresset från svenskt näringsliv, kommuner, länsstyrelser och samarbetsländerna är stort. Erfarenheterna av de insatser som hittills genomförts har varit goda. Exportrådet har genom Marknadsplats Östersjön besvarat närmare 16 000 förfrågningar inom området för affärs- och marknadsrådgivning. Drygt 450 företag har genom sitt deltagande i programmet givits möjlighet att besöka marknaderna i Östersjöregionen. Drygt 150 personer från samarbetsländerna har deltagit i de internationella kurserna och på så sätt lärt känna svensk affärskultur och svenska företag. Inom Demo-Öst har ett flertal demonstrations- och pilot-

projekt genomförts och samtliga partnerländer har genom programmet tagit del av svensk teknik på miljö- och energiområdet. Flera svenska företag kan genom marknadsetableringar och dylikt dra nytta av sitt deltagande i något av de projekt som kunnat genomföras med stöd från Östersjömiljard 2.

De medel som använts till stöd för svensk projektexport inom ramen för Projektexportsekretariatets (PES) uppdrag "Aktiv projektutveckling" bedöms kunna ge god utväxling. Detta gäller både kortsiktigt för att enskilda projekt skall kunna genomföras av svenska företag, liksom långsiktigt för att svenskt näringsliv skall kunna positionera sig på växande marknader präglade av en allt hårdare internationell konkurrens. Den snabba ökningen av projektförslag är ett mått på företagets stora intresse för uppdraget.

Ett flertal aktiviteter som syftar till att utveckla näringslivssamarbete på områden av strategisk betydelse för Östersjöregionens utveckling har även genomförts inom ramen för Projektexportsekretariatets uppdrag inom EU-initiativet "Den nordliga dimensionen".

4.6.2 Analys och slutsatser

Inre marknaden och handelspolitiken

Sverige har under 2001 och första halvåret 2002 bidragit till utvecklingen av en bättre fungerande inre marknad inom EU och verkat för fortsatta handelsliberaliseringar såväl regionalt som multilateralt.

Genom sina handelspolitiska utredningar och verksamheter på inre marknadsområdet har Kommerskollegium bidragit till att svenska intressen har tagits tillvara i det internationella och europeiska arbetet. Regeringen anser således att kollegiet har uppfyllt sitt uppdrag att verka för en väl fungerande inre marknad och ett öppet och starkt multilateralt handelssystem och fortsatt liberalisering av handeln.

Den inre marknads funktion beror till stora delar på hur frågor om fri varurörlighet hanteras, däribland bedömning av överensstämmelse med ställda säkerhetskrav. Det svenska systemet som administreras av SWEDAC har rönt internationell respekt. Regeringen anser att SWEDAC också gör viktiga analysinsatser för att bistå kandidatländerna med regeltekniska förutsättningar att ingå i EU:s inre marknad. Regeringen gör vi-

dare bedömningen att SWEDAC:s verksamhet även bidragit till en förbättrad marknadskontroll.

Handels- och investeringsfrämjande

Utvecklingen för den svenska exporten under 2001 innebär en utmaning för exportfrämjandet och ställer krav på långsiktighet och uthållighet.

Regeringen anser att Exportrådet under 2001 genomfört åtgärder för att främja svensk export på ett mycket positivt sätt. Genom Exportrådets verksamhet har små och medelstora företag fått tillgång till kvalificerad exportinformation, kompetensutveckling och rådgivning av stor betydelse för företagets exportansträngningar. Programmen Marknadsplats Europa och Informationsteknik, som genomförts med statlig finansiering under åren 1999-2001, liksom det särskilda uppdraget Marknadsplats Östersjön är exempel på framgångsrika exportsatsningar. Det kan också konstateras att förhållandevis många företag snabbt kommit i gång med affärer liksom att värdefulla order tecknats i anslutning till specifika exportfrämjande aktiviteter.

Under år 2000 var det statliga exportfrämjandet genom Sveriges exportråd föremål för särskild utredning. Betänkandet "Expert på export" (SOU 2000:109) överlämnades i november 2000. Utredningen konstaterade att exportfrämjandet är viktigt för att ta tillvara potentialen i ekonomin och att det finns samhällsekonomiska skäl för staten att engagera sig på detta område. Utredningen ansåg att Exportrådets inriktning och arbetsmetoder i huvudsak var bra, men att det var önskvärt med vissa förändringar, t.ex. bättre styrning av det statliga uppdraget till Exportrådet samt ett närmare samarbete mellan Utrikesdepartementet och Exportrådet. Utredningen föreslog vidare att Exportrådet borde omvandlas till ett aktiebolag. Efter remissbehandling har huvuddelen av förslagen genomförts liksom vissa andra förändringar. Samarbetet mellan Exportrådet och utrikesförvaltningen har exempelvis förstärkts och vidare har styrningen och avrapporteringen av det statliga uppdraget förbättrats. Vad gäller förslaget att omvandla Exportrådet till aktiebolag har de båda huvudmännen, staten och Sveriges Allmänna Exportförening, enats om att en förändring för närvarande inte är aktuell.

Satsningarna på projektexportfrämjande genom regeringskansliets Projektexportsekretariat är främst insatser av strategiskt värde, där de konkreta resultaten ofta märks först på längre

sikt. Klart är dock att svenska företags andelar av projekten inom flera multilaterala organ, bl.a. FN och av EU:s Tacis-program, ökat.

Verksamheten med statsstödda exportkrediter har 2001 och första halvåret 2002 utgjort ett viktigt bidrag för att stärka svensk industris internationella konkurrenskraft. Regeringen anser att det är viktigt att svenska företag har tillgång till statsstödda exportkrediter för att uppnå konkurrensneutralitet med utländska företag. Regeringen har sett över hur det svenska systemet med statsstödda exportkrediter kan utformas för att bli mer konkurrenskraftigt och har lämnat en proposition (2001/02:131) i detta syfte. Exportkreditgivning kommer härigenom ytterligare att öka svensk exportindustris konkurrenskraft.

För att tillförsäkra svenska exportföretag likartade förutsättningar som andra länders exportföretag är det angeläget att bilda ett helstatligt bolag för viss exportkreditgivning för att anpassa det svenska systemet till våra konkurrentländers. Bolaget skall i nära samverkan med AB Svensk Exportkredit lämna sådana exportkrediter där förmånliga villkor i köparlandet kan erhållas om en helstatlig organisation är kreditgivare. Kreditvolymen kommer att bli begränsad. Regeringen bedömer att det egna kapitalet behövs uppgå till 15 miljoner kronor.

Exportkreditnämnden har med sin garantigivning medverkat till att svenska exportföretag kan erbjuda med konkurrentländerna likvärdiga villkor i konkurrensen om exportkontrakt. Regeringen anser att EKN på ett framgångsrikt sätt har förenat målet om garantigivning för svensk exportindustri på gynnsamma villkor med målet att verksamheten skall vara självbärande på sikt. Insatserna med att komma tillrätta med problem med riskkoncentrationen i garantiportföljen har fungerat väl.

Främjandet av utländska direktinvesteringar i Sverige är av stor betydelse för tillväxt och sysselsättning och ISA fyller här en central funktion på ett mycket förtjänstfullt sätt. Regeringen bedömer att inte minst den aktiva bearbetningen av medier och det intresse som detta skapar för Sverige, har positiva effekter även utanför investeringsfrämjandet.

Regeringen ser det som angeläget att ISA också fortsättningsvis aktivt samverkar med nationella, regionala och lokala aktörer för att utveckla investeringsfrämjandet, bl.a. genom projektverksamhet, utbildningsverksamhet och samarbetsavtal.

Som ett led i regeringens styrning och uppföljning av ISA genomfördes 2001 en sedan flera år tidigare planerad utvärdering av ISA:s verksamhet. Utvärderingen resulterade i betänkandet ”Statens roll för att främja viktiga utländska investeringar i Sverige” (SOU 2001:109). Utredningen bedömde att verksamheten haft positiva samhällsekonomiska konsekvenser och att ISA:s verksamhet på det hela taget fungerade väl men att vissa förändringar var önskvärda, t.ex. ett ökat samarbete mellan ISA och Näringsdepartementets myndigheter liksom mellan ISA och utrikesförvaltningen. ISA-utredningens överväganden och slutsatser har i allt väsentligt bekräftats under den remissbehandling som skett. Flertalet av utredningens förslag är genomförda eller genomförs successivt i samråd med ISA och andra berörda aktörer.

Erfarenheterna från fokuserade satsningar för att främja svenska högteknologiska områden och nya branscher internationellt är mycket goda. Aktiviteterna har bidragit till att förstärka bilden av Sverige som ledande högteknologiskt land och har tjänat som plattform för affärsinriktade satsningar som givit nya kontaktnät för svenska företag och regioner. Samordningen har stärkts när det gäller den internationella marknadsföringen av särskilda branscher, t.ex. IT och bioteknik.

Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Östersjöregionen är en av världens snabbast växande regioner. Sverige och svenskt företagande har en nyckelroll i denna dynamiska process. Regeringen ser Östersjömiljarden 2 som ett viktigt instrument för att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen och att förbättra förutsättningarna för svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv. Erfarenheterna av hittills beslutade insatser för näringslivsutvecklingen i Östersjöregionen har varit goda. Anslaget avrapporteras årligen till riksdagen. Det kommer att utvärderas i sin helhet i anslutning till att samtliga insatser är genomförda.

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för år 2001 avseende myndigheterna inom politikområdet.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet

Tabell 4.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Totalt
2001	Utfall	17 112	Anslags-sparande	1 464
2002	Anslag	18 954	Utgifts-prognos	19 033
2003	Förslag	19 207		
2004	Beräknat	19 633 ¹		

¹ Motsvarar 19 207 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget finansierar Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) verksamhet. SWEDAC är central förvaltningsmyndighet för teknisk kontroll och nationellt ackrediteringsorgan för laboratorier och för certifierings-, provnings- och besiktningsorgan. Myndighetsverksamheten omfattar ansvar för den totala marknadskontrollen i Sverige (ett 20-tal myndigheters tillsyn på marknaden av att produkter uppfyller väsentliga säkerhets-, miljö- och hälsokrav). Härutöver har SWEDAC ett sektorsansvar för legal mätteknik, att varor håller mått och vikt, samt ädelmetallkontrollen.

Ackrediteringsverksamheten svarar för drygt 75 procent av SWEDAC:s omsättning. Som ackrediteringsorgan åligger det SWEDAC att i internt och externt arbete uppfylla högt ställda kvalitetskrav och genomgå internationella kvalitetsrevisioner.

Under 2001 har SWEDAC:s tillsyn av miljöackrediteringsorgan varit föremål för Riksrevisionsverkets effektivitetsrevision. Såvitt avser SWEDAC:s verksamhet var rapporten övervägande positiv, men dess slutsatser lämnade också utrymme för effektivisering inom ramen för SWEDAC:s tillämpning av standarden ISO 14001. SWEDAC kommer att beakta rapportens slutsatser i det fortsatta arbetet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Ackreditering

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2001	72 951	73 221	-270
(varav tjänsteexport)	8 438	8 357	81
Prognos 2002	81 800	82 400	-600
(varav tjänsteexport)	14 700	14 600	100
Budget 2003	79 200	79 200	0
(varav tjänsteexport)	10 400	10 200	200

Under 2001 uppgick intäkterna från uppdragsverksamheten till 73 miljoner kronor, vilket innebär ett något sämre resultat jämfört med föregående år. Kostnaderna översteg intäkterna med 270 000 kronor, vilket sammantaget innebär ett betydligt bättre resultat än föregående år (som redovisade ett underskott på 1 559 000 kronor). Kvaliteten i verksamheten är fortsatt hög.

Regeringens överväganden

Det är angeläget att SWEDAC fortsätter att verka för att utveckla svenska kontrollordningar i öppna system. I kraft av myndighetens internationella engagemang är det angeläget att arbetet med att förbättra och internationalisera bedömningskriterier avseende överensstämmelse av ställda säkerhetskrav drivs vidare.

SWEDAC har en viktig roll att fylla i analysarbetet avseende kandidatländernas förutsättningar att ingå i EU:s inre marknad.

Regeringen fattade den 19 juni 2002 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg 3 procent av anslaget för 2001 skall disponeras. Beslutet innebär att 917 000 kronor skall disponeras av myndigheten. Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 4.4 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	18 954	18 954
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	388	817
Beslut	-135	-138
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	19 207	19 633

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.2 39:2 Kommerskollegium

Tabell 4.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2001	58 327	1 407	
2002	Anslag	58 698	59 023
2003	Förslag	63 159	
2004	Beräknat	64 559 ¹	

¹ Motsvarar 63 159 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget finansierar Kommerskollegiums verksamhet. Kollegiet är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik. Kommerskollegium har tidigare också haft ett funktionsansvar för funktionen "Utrikeshandel" inom civilt försvar. Kollegiets funktionsansvar har emellertid upphört per den 1 juli 2002 i samband med att den pågående översynen av totalförsvaret medfört att den tidigare beredskapsförordningen har upphört. Förändringen saknar relevans för anslaget storlek.

Regeringens överväganden

Det är angeläget att Kommerskollegium fortsätter att ha kontinuerlig beredskap att bistå regeringskansliet i det löpande arbetet och förser regeringen med kvalificerat underlag inför beslut och förhandlingar. Detta gäller särskilt arbetet inom den gemensamma handelspolitiken, pågående WTO-förhandlingar, arbetet med EU:s anti-dumpningsåtgärder, arbetet för att förbättra den inre marknadens funktion och förhandlingsarbetet i förhållande till länder utanför EU.

Detsamma gäller kollegiets insatser för att öka kunskapen om handelspolitiska frågor i ett vidare perspektiv hos allmänheten. Vidare är kollegiets roller inom anmälningsprocedurerna och som samordningscentral och kontaktpunkt fortsatt viktiga. Regeringen ser också positivt på kollegiets fortsatta engagemang i webbplatserna "Östersjöwebben" och "Gränslösa affärer" samt ser det som angeläget att de lovande initiativen till "twinning" med kandidatländerna på reguljär basis införlivas i Kollegiets verksamhet.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 4.6 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:2 Kommerskollegium

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	58 698	58 698
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	4 906	6 316
Beslut	-445	-455
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	63 159	64 559

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.3 39:3 Exportfrämjande verksamhet

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2001	171 742	5 931 ¹	
2002	Anslag	181 956	186 949
2003	Förslag	233 956	
2004	Beräknat	293 956	

¹ Beloppet i Årsredovisningen för staten 2001 (skr. 2001/02:101) bilaga 7 avseende utgående reservation och ramöverföringsbelopp 2001 har korrigerats.

Anslaget finansierar det statliga uppdraget till Sveriges exportråd (Exportrådet), exportfrämjande insatser, importfrämjande, särskilda handelsfrämjande och handelspolitiska insatser samt Sverigeprofilering till stöd för främjande.

Exportrådets verksamhet inriktas på tre områden: exportinformation, exportutveckling och exportkonsulting. Exportinformationen finansieras i huvudsak med statliga medel. Många exportutvecklingsprojekt är delfinansierade med statliga medel, medan konsultverksamheten sker på marknadsmässiga grunder.

Regeringens överväganden

Under de närmaste åren är det angeläget att of-fensiva satsningar görs inom exportfrämjandet. Regeringen föreslår därför en särskild satsning på exportfrämjande under åren 2003-2004. För år 2003 prioriterar regeringen en förstärkning av exportfrämjandet med 52 miljoner kronor, varav 15 miljoner kronor avser finansiering av ett av staten helt ägt aktiebolag för exportkredit-givning. Detta sker utöver den förstärkning om 45 miljoner kronor per år åren 2003-2004 som beslutades i budgetpropositionen för 2002. Förstärkningen i budgetpropositionen för 2003 inriktas särskilt på exportinformation, exportfrämjande program för små och medelstora fö-retag på strategiska marknader och områden, exportutvecklingsprogram, internationell mark-nadsföring av särskilda branscher och svenskt spjutspetskunnande i samarbete mellan offentliga och privata aktörer, förstärkt svensk närvaro i ekonomiskt dynamiska regioner, importfräm-jande samt särskilda handelsfrämjande och han-delspolitiska åtgärder.

Regeringen fattade den 5 september 2002 beslut om bidrag om totalt 7 miljoner kronor för en fortsatt satsning på export av svensk miljöteknik genom Exportrådets program "Svensk miljöteknikexport", varav 3,5 miljoner kronor belastar 2003 års anslag. Regeringen kommer under 2003 att ta ställning till eta-blerandet av ett nationellt centrum för miljö-teknikexport.

Regeringen avsätter vidare 2 miljoner kronor till Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet (NSU) för vardera budgetåren 2003 och 2004 till stöd för Sverigeprofilering.

Regeringen fattade den 19 juni 2002 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg 3 procent av anslaget för 2001 skall disponeras. Beslutet innebar att 368 000 kronor ställs till re-geringens disposition och att 5 626 178 kronor disponeras av berörda myndigheter eller motsva-rande.

Tabell 4.8 Tabell Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:3 Exportfrämjande verksamhet

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	181 956	181 956
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	52 000	112 000
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	233 956	293 956

4.8.4 39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2001	Utfall	448	2001	Anslags-sparande	1 798
2002	Anslag	138	2002	Utgifts-prognos	345
2003	Förslag	141			
2004	Beräknat	144 ¹			

¹ Motsvarar 141 tkr i 2003 års prisnivå.

AB Svensk Exportkredits (SEK) verksamhet syftar främst till att främja svensk export genom att tillhandahålla medellång och lång exportfi-nansiering till svenska företag.

Anslaget disponeras för ersättning till AB Svensk Exportkredit för underskott som huvud-sakligen utgörs av valutakursskillnader mellan ränteintäkter och räntekostnader för vissa äldre krediter. Dessa kommer att förfalla inom några år.

Villkoren för statsstödda krediter följer den överenskommelse om statligt stöd vid export-kreditgivning inom ramen för OECD som Sve-rige godkänt. Systemet med statsstödda export-krediter gav 2001 ett överskott på 169 miljoner kronor. AB SEK budgeterar ett överskott i det statsstödda systemet såväl för budgetåret 2002 som för de närmast följande budgetåren.

Regeringens överväganden

Anslaget disponeras för ersättning för underskott som utgör skillnad mellan ränteintäkt och räntekostnad i olika valutor för vissa äldre krediter. Dessa ränteskillnader avtar i takt med att gamla krediter förfaller. Utgifterna belastar främst anslagssparandet.

Regeringen fattade den 19 juni 2002 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg 3 procent. Beslutet innebar att 294 000 kronor skall disponeras av Kammarkollegiet och 1 500 000 kronor föras bort som indragning. Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Regeringen avser att bilda ett av staten helt ägt exportfinansieringsbolag för att underlätta exportfinansiering på vissa marknader.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	138	138
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning	4	7
Beslut	-1	-1
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	141	144

4.8.5 39:5 Investeringsfrämjande

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2001	Utfall	54 706		Anslags-sparande	11 380
2002	Anslag	56 813		Utgifts-prognos	61 384
2003	Förslag	70 734			
2004	Beräknat	72 354 ¹			

¹ Motsvarar 70 734 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget finansierar verksamheten vid Delegationen för utländska investeringar i Sverige

(Invest in Sweden Agency, ISA). Invest in Sweden

Agency är den centrala myndigheten för investeringsfrämjande åtgärder i Sverige.

Verksamheten inriktas på informationsinsatser, marknadsföringsprojekt inom särskilda fokusområden samt regional samverkan och utbildningsverksamhet.

Verksamheten finansieras dels med anslagsmedel, dels med bidrag från regeringen avseende främst regionalpolitiska medel och från partners i projektverksamheten.

Regeringens överväganden

Under de närmaste åren är det angeläget med fortsatta offensiva satsningar inom investeringsfrämjandet. Regeringen föreslår därför en särskild satsning på investeringsfrämjande under 2003-2004. För år 2003 prioriterar regeringen en förstärkning av investeringsfrämjandet med 13 miljoner kronor utöver den förstärkning om 5 miljoner kronor per år för åren 2003 och 2004 som beslutades i budgetpropositionen för 2002.

Regeringen fattade den 19 juni 2002 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg 3 procent av anslaget för 2001 skall disponeras. Beslutet innebar att 9 419 000 kronor skall disponeras av myndigheten. Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:5 Investeringsfrämjande

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	56 813	56 813
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	1 420	2 754
Beslut	12 501	12 787
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	70 734	72 354

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.8.6 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	113 195	Anslags-sparande	269 762
2002	Anslag	250 000	Utgifts-prognos	197 400
2003	Förslag	200 000		
2004	- ¹			

¹ Anslaget Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2) avser femårsperioden 1999-2003.

Anslaget finansierar det tidsbegränsade (1999-2003) programmet Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2).

Medlen skall användas för näringslivssatsningar och omfatta stöd till företagsetableringar, projektexport och marknadssatsningar samt till angelägna miljö- och energisatsningar och andra främjandeinsatser. Särskild vikt skall fästas vid små och medelstora företags deltagande i Östersjöregionens näringsliv. Verksamheten skall samordnas med och komplettera utvecklings-samarbetet med Östersjöländerna.

Regeringens överväganden

Regeringen har under perioden 1999-2002 använt 800 miljoner kronor till programmet Näringslivsutveckling i Östersjöregionen. Regeringen föreslår att 200 miljoner kronor anslås för budgetåret 2003.

Inom ramen för stödet till näringslivsutveckling i Östersjöregionen avsattes i 2000 års ekonomiska vårproposition medel för att finansiera utgifter för integrationsfrämjande åtgärder i Öresundsregionen. De samlade utgifterna för perioden 2000-2003 beräknas till 60 miljoner kronor.

Eftersom programmet Näringslivsutveckling i Östersjöregionen temporärt ingår i Regeringskansliets verksamhet belastas anslaget med vissa förvaltningsutgifter. Utfallet 2002 beräknas till 3,5 miljoner kronor. För 2003 avses högst 3,5 miljoner kronor avdelas för administrativa utgifter.

Regeringen fattade den 19 juni 2002 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg 3 procent av anslaget för 2001 skall disponeras. Beslutet innebär att 219 935 022 kronor skall ställas till regeringens disposition och 41 771 255 kronor disponeras av berörda myndigheter. An-

slaget Näringslivsutveckling i Östersjöregionen upphör den 31 december 2003.

Tabell 4.14 Tabell Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Tusental kronor

	2003	2004 ¹
Anvisat i 2002 års statsbudget	250 000	-
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	-50 000	
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	200 000	-

¹ Anslaget Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2) avser femårsperioden 1999-2003.

4.8.7 39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	12 944	Anslags-sparande	5 722
2002	Anslag	15 510	Utgifts-prognos	15 226
2003	Förslag	15 510		
2004	Beräknat	15 510		

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella närings- och handelspolitiska organ.

Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser.

Anslaget disponeras av regeringen och belastas för avgifter och bidrag till nedanstående organ. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen, för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden. Anslaget täcker avgifter till följande organisationer:

- Världshandelsorganisationen (WTO)
- Internationella rådet för samarbete på tullområdet (WCO)
- Internationella Tulltariffbyrån (I.C.T.B)
- Internationella Kaffeorganisationen (ICO)
- Internationella Kakaoorganisationen (ICCO)
- Internationella Byrån för Utställningar i Paris (BIE)

- Europeiska Organisationen för Provning och Kontroll (EOTC).

Regeringen fattade den 19 juni 2002 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg 3 procent av anslaget för 2001 skall disponeras. Beslutet innebar att 5 218 000 kronor skall ställas till regeringens disposition.

Regeringens överväganden

Tabell 4.16 Tabell Härledning av anslagsnivå 2003-2004, för 39:7 Avgifter till internationella handelsorganisationer

Tusental kronor		
	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	15 510	15 510
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut		
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	15 510	15 510

4.8.8 Exportkreditnämnden

Exportkreditnämndens (EKN) uppgift är att främja svensk export genom utfärdande av garantier. Garantierna skyddar mot förlustrisk i samband med export till och investeringar i utlandet.

Verksamheten skall bedrivas så att den är självbärande över tiden och samtidigt ger ett stöd åt den svenska exporten som motsvarar vad konkurrerande företag i andra länder kan erhålla.

EKN uppvisade för 2001 ett positivt resultat, 356 miljoner kronor, trots stora avsättningar för riskkoncentration. För första halvåret 2002 var överskottet 220 miljoner kronor. Detta överskott har åstadkommit trots fortsatt stora avsättningar för riskkoncentration.

Ramutnyttjandet uppgick den 31 december 2001 till 143,8 miljarder kronor för ordinarie exportkreditgarantier och till 0,1 miljarder kronor för investeringsgarantier. Siffrorna avser netto-engagemang efter schablonmässiga justeringar av utfästelsebeloppen. Schablonen innebär att icke bindande utfästelser medräknas till 50 procent i ramutnyttjandet, förhandsbesked till 20 procent och bindande utfästelser och förbindelser till 100 procent. Utnyttjandet av investeringsgarantier har minskat kraftigt de senaste åren och beror till största delen på att man i invester-

ingsverksamheten i högre utsträckning använder sig av externa finansiärer.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.17 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2001	2 598 820	845 900	1 752 920
<i>(varav tjänsteexport)</i>			
Prognos 2002	3 532 600	847 100	2 685 500
<i>(varav tjänsteexport)</i>			
Budget 2003	3 264 300	685 000	2 579 300
<i>(varav tjänsteexport)</i>			

Budget och prognos är upprättade enligt kassamässiga principer till skillnad från EKN:s årsredovisning som upprättats enligt riskmässiga principer. De senare belastas även av reservationer för riskerna i engagemang och skadefordringar.

Utöver intäkter i form av garantipremier redovisar EKN stora intäkter i form av återvinningar. Av kostnaderna utgör huvuddelen skadeutbetalningar. Skadeutbetalningar och återvinningar är mycket svåra att prognostisera och beror till stor del på omvärldsfaktorer. Det kassamässiga resultatet 2002 beräknas bli 2,7 miljarder kronor. Prognoserna för kommande år är också positiva vilket innebär att likviditeten fortsätter att förbättras.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att Exportkreditnämnden har en låneram på 6 miljoner kronor för investeringar under 2003.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen beslutar att ramen för exportkreditgarantier skall uppgå till 200 miljarder, samt att ramen för investeringsgarantier under 2003 skall uppgå till 10 miljarder kronor. Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att för år 2003 besluta att EKN liksom tidigare får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalningar.

Regeringen avser att revidera reglerna för investeringsgarantier för att dessa skall vara i enlighet med förändringarna i investeringsmönstret

och anpassas till våra konkurrentsländers motsvarande system.

Investeringar finansieras i dag i större utsträckning med lån som finansieras av banker och andra kreditinrättningar, s.k. trepartslån. Investeringar finansieras i dag oftast till högre belopp än leveransvärdet eftersom man behöver finansiera lokala kostnader och rörelsekapital, vilket kallas merfinansiering. Ytterligare en för-

ändring är att investeringarna i dag oftast sker i utländsk valuta samt att investeraren behöver täcka kommersiella risker som valutadepreciering.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att vidga mandatet för investeringsgarantier till att omfatta trepartslån, merfinansiering, utfärda garantier i utländsk valuta samt att täcka kommersiella risker vid trepartslån.

5 Konsumentpolitik

5.1 Omfattning

Till konsumentområdet hör Marknadsdomstolen, Konsumentverket/Konsumentombudsmannen (inklusive Konsument Europa), Allmänna reklamationsnämnden, Fastighetsmäklarnämnden och Resegarantinämnden. Till

konsumentområdet hör även frågor som rör stöd till konsumentorganisationer och konsumentforskning samt bidrag till miljömärkning av produkter. Konsumentpolitiken består därutöver av en rad insatser inom andra politikområden som beskrivs nedan.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Utgifts- prognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
40:1 Marknadsdomstolen	7,8	7,7	7,1	8,5	8,7
40:2 Konsumentverket	91,8	102,4 ¹	102,0	107,7	100,0
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	18,2	19,9	19,9	20,3	20,7
40:4 Fastighetsmäklarnämnden	7,5	8,9 ¹	8,6	9,0	9,2
40:5 Åtgärder på konsumentområdet	7,2	36,0	38,1	16,0	16,0
40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	3,8	4,4	4,4	4,4	4,4
Totalt för politikområdet konsumentpolitik	136,9²	179,4	180,2	166,0	159,1

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Summan omfattar även äldre anslag om 700 tkr från anslaget F5 Stöd till konsumentorganisationer som upphörde 2001-01-01.

5.3 Politikens inriktning

5.3.1 Mål, villkor och resultatindikatorer

De nuvarande målen för konsumentpolitiken fastställdes av riksdagen den 28 november 2001 i enlighet med propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135, bet. 2001/02:LU2, rskr. 2001/2001:51). Propositionen föregicks av betänkandet *Starka konsumenter i en gränslös värld* (SOU 2000:29).

De övergripande målen för konsumentpolitiken är:

- Konsumenternas ställning och inflytande på marknaden skall stärkas, *inflytandemålet*.
- Hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, *hushållningsmålet*.
- Konsumenternas hälsa och säkerhet skall skyddas, *säkerhetsmålet*.
- Sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling, *miljömålet*.
- Konsumenterna skall ha tillgång till god vägledning, information och utbildning, *kunskapsmålet*.

Målen skall vara styrande för såväl det nationella konsumentpolitiska arbetet som Sveriges arbete i EU och andra internationella forum.

5.3.2 Mål som resultatbedömningen bygger på

De mål för konsumentpolitiken som resultatbedömningen bygger på fastställdes av riksdagen 1995 (prop. 1994/95:140, bet. 1994/95:LU32, rskr. 1994/95:438). Målen utgjorde även politikområdets fyra verksamhetsområden. Som nämnts ovan har dessa mål fr.o.m. budgetåret 2002 ersatts av nya konsumentpolitiska mål. Målen som resultatbedömningen bygger på är:

- Att ge hushållen goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, *hushållningsmålet*.
- Att ge konsumenterna en stark ställning på marknaden, *marknadsmålet*.

- Att skydda konsumenternas hälsa och säkerhet, *säkerhetsmålet*.
- Att medverka till att sådana produktions- och konsumtionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling, *miljömålet*.

5.3.3 Politikens inriktning

Övergripande inriktning

Konsumentpolitiken, vars övergripande inriktning är att konsumenterna skall vara starka och välinformerade, är en viktig förutsättning för en fungerande marknadsekonomi. Marknadsmekanismerna utgör ett signalsystem för producenter och konsumenter samt gör det möjligt för nya företag att växa fram som svar på konsumenternas efterfrågan. Statens uppgift är att skapa stabila spelregler och att tillhandahålla de marknadsberoende organ som behövs för att upprätthålla marknadsekonomi.

Konsumentpolitiken är också en del av välfärdspolitiken och skall stödja enskilda människor i deras egenskap av konsumenter för att ge dem ett större inflytande och för att få dem att känna sig trygga på marknaden. Samtidigt spelar konsumenterna en viktig roll i miljöpolitiken. Välinformerade konsumenter kan bidra till en förbättrad miljö och hållbar utveckling genom eget agerande vid inköp och användning av produkter och tjänster.

Den svenska konsumentpolitiken är en del av den europeiska konsumentpolitiken. Godkännandet av Amsterdamfördraget innebar en förstärkning av grunden för konsumentpolitiken inom EU. Konsumentfrågorna är prioriterade i Sveriges EU-arbete. I mars 2002 överlämnade regeringen skrivelsen *Mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU* (skr. 2001/02:148) som rör regeringens arbete under de kommande fem åren. Skrivelsen behandlar övergripande frågor om bl.a. harmonisering av konsumentskyddet, marknadskontroll och konsumentinflytande. Riksdagen har inte haft några invändningar mot regeringens skrivelse.

Prioriteringar under 2003

I propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135) anger regeringen de åtta delmål som gäller för perioden 2001–2005 och som tydliggör regeringens prioriteringar inom ramen för de fem övergripande målen för konsumentpolitiken. Delmålen utgör basen för de prioriteringar som kommer att utgöra politikområdets åtta verksamhetsområden 2001–2005:

1. Vägledning, information och utbildning
2. Inflytande
3. Finansiella marknader
4. Produktsäkerhet och marknadskontroll
5. Konsumentforskning
6. Prisinformation
7. Nyligen konkurrensutsatta marknader
8. Miljö

Följande prioriteringar per verksamhetsområde, föreslås gälla för konsumentområdet 2003.

Vägledning, information och utbildning

Vägledning, information och utbildning till konsumenter skall vidareutvecklas. 2002 års satsning om 20 miljoner kronor på kommunal konsumentvägledning skall utvärderas. Samtidigt fortsätter Konsumentverkets informationsaktiviteter riktade mot konsumentvägledare att vara avgiftsfria.

Boendefrågor skall prioriteras i Konsumentverkets arbete.

Inflytande

Ideella organisationer skall ges möjligheter till ökat inflytande i konsumentpolitiken. En särskild satsning om totalt 10 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden görs på ungdomsprojekt under åren 2002–2004.

Finansiella marknader

Konsumenterna skall ges en starkare ställning på de finansiella marknaderna. Utredningen om finansiell rådgivning till konsumenter presenterade sitt betänkande i maj 2002 (SOU 2002:41). En proposition planeras till 2003.

En utvärdering av lagen om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsument-

ombudsmannen i vissa tvister kommer att påbörjas.

Arbetet med att förbättra informationen om pensioner kommer att påbörjas.

Produktsäkerhet och marknadskontroll

Arbetet med genomförandet av det nya produktsäkerhetsdirektivet har påbörjats. En utredning har tillsatts med uppdrag att lämna förslag till hur direktivet skall genomföras i svensk lagstiftning (dir. 2001:51).

Konsumentverket skall få i uppdrag att närmare studera tjänstesäkerhet.

Konsumentforskning

Konsumentforskning skall stödjas. Regeringens tidigare beviljade stöd under perioden 2001–2003 med totalt 3,7 miljoner kronor till Centrum för konsumentvetenskap vid Göteborgs universitet har utökats.

Arbetet med att bilda ett vetenskapligt råd inom konsumentområdet fortsätter.

Prisinformation

Konsumenterna skall ges förbättrad information om priser. En översyn av prisinformationslagen presenterades våren 2002 (SOU 2002:54). En proposition planeras till 2003.

Arbetet med prisjämförelser skall utvecklas.

Nyligen konkurrensutsatta marknader

Konsumenterna skall ges bättre förutsättningar att agera på nyligen konkurrensutsatta marknader. Konsumentverket skall i samarbete med Konkurrensverket genomföra systematiska studier av vilka konsekvenser de nyligen konkurrensutsatta marknaderna har fått för konsumenterna.

Miljö

Arbetet skall utgå ifrån nya delmål som skall presenteras i en skrivelse till riksdagen i december 2002.

Sveriges ordförandeskap i det nordiska samarbetet

Sveriges ordförandeskap i det nordiska samarbetet kommer att uppmärksammas inom politikområdet, förutom ämbetsmannakommittémöten och konsumentministerråd kommer Sverige att arrangera bl.a. seminarium och workshops.

5.4 Insatser

Som tidigare nämnts utgjorde de fyra mål för konsumentpolitiken som gällde fram till 2001 politikområdets fyra verksamhetsområden:

1. Hushållsekonomi
2. Konsumenternas ställning på marknaden
3. Hälsa och säkerhet
4. Miljö

5.4.1 Insatser inom politikområdet

Under 2002 har regeringen gjort en satsning omfattande 20 miljoner kronor för att främja den kommunala konsumentvägledningen. Satsningen har tagit formen av ett utvecklingsstöd som administrerats av Konsumentverket. 43 projekt har beviljats stöd omfattande 19,9 miljoner kronor. Totalt 80 kommuner berörs av projekten.

För att underlätta integrationen av konsumentfrågor i andra politikområden har konsumentministern, i enlighet med Handlingsplanen för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135), under 2002 bildat ett råd för konsumentfrågor i Regeringskansliet, kallat Regeringens råd för konsumentfrågor. I rådet, som leds av konsumentministern, deltar ett tiotal myndigheter bl.a. Konsumentverket, Boverket, Finansinspektionen, Livsmedelsverket, Konkurrensverket och Naturvårdsverket. Rådet skall bl.a. diskutera tjänster av allmänt intresse, forskning och hur konsumenterna bättre skall kunna försäkras säkra produkter och livsmedel.

Regeringen har under flera år beviljat bidrag till paraplyorganisationerna Sveriges Konsumentråd och Sveriges Konsumenter i Samverkan samt till särskilda projekt. För 2002 fick Sveriges Konsumentråd 3 miljoner kronor, vilket innebar en ökning med 400 000 kronor jämfört med 2001. Sveriges Konsumenter i Samverkan fick för 2002, 1,2 miljoner kronor, och det innebar en ökning med 200 000 kronor. Bidragen till särskilda projekt, som administreras av Konsumentverket, ökade med 500 000 kronor och omfattade 5,2 miljoner kronor budgetåret 2002. Syftet med bidragen är att stimulera ideella organisationers arbete med konsumentfrågor, bl.a. för att de spelar en viktig roll i det europeiska samarbetet.

Verksamhetsområde 1: Hushållsekonomi

Inom verksamhetsområdet verkar Konsumentverket och Fastighetsmäklarnämnden.

Konsumentverket genomför pris- och matkostnadsundersökningar och ger praktiskt stöd till lokala konsumentvägledare, lärare m.fl. Verket gör också beräkningar av skäliga levnadsomkostnader som bl.a. används i Socialdepartementets arbete med försörjningsstöd. Hushållsekonomisk information lämnas också direkt till konsumenterna, bl.a. via verkets webbplats.

Fastighetsmäklarnämnden ansvarar för registrering av fastighetsmäklare enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400).

Verksamhetsområde 2: Konsumenternas ställning på marknaden

Inom verksamhetsområdet verkar Marknadsdomstolen, Konsumentombudsmannen, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarnämnden.

Marknadsdomstolen (MD) är en specialdomstol som enligt lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m. handlägger mål och ärenden enligt flera lagar. MD är enda instans i mål enligt avtalsvillkorslagarna, produktsäkerhetslagen, lagen om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling samt i vissa mål och ärenden enligt konkurrenslagen. MD är också enda instans i marknadsföringsmål ifråga om förbud och ålägganden enligt marknadsföringslagen.

MD följer EG-domstolens rättspraxis i konkurrens- och konsumentfrågor.

Konsumentombudsmannen (KO) arbetar för en hög efterlevnad av konsumentlagstiftning och branschöverenskommelser. Lagstiftningen omfattar ett tjugotal lagar och KO kan bl.a. ingripa genom ansökan hos domstol och genom utfärdande av vitesförelägganden. KO kan även i vissa fall biträda enskilda konsumenter i principiellt viktiga tvister som rör finansiella tjänster och föra grupp-talan i Allmänna reklamationsnämnden.

Konsumentverket driver, i samarbete med Allmänna reklamationsnämnden, rådgivningskontoret *Konsument Europa* som arbetar för att lösa tvister över EU:s gränser. Kontoret är även ett s.k. Euroguichet-kontor.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) prövar tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Nämnden ger rekommendationer om hur sådana tvister bör lösas. ARN yttrar sig också i konsumenttvister på begäran av domstol och stödjer den kommunala konsumentverksamhetens medling i konsumenttvister.

Fastighetsmäklarnämnden ansvarar för tillsynen av registrerade fastighetsmäklare, vilket innebär att nämnden prövar om de registrerade mäklarna följer fastighetsmäklarlagen och iakttar god fastighetsmäklarsed.

Verksamhetsområde 3: Hälsa och säkerhet

Inom verksamhetsområdet verkar Marknadsdomstolen och Konsumentverket.

Marknadsdomstolen prövar produktsäkerhetsmål på talan av Konsumentombudsmannen.

Konsumentverket genomför fortlöpande marknadskontroller för att kontrollera produkters säkerhet. Arbetet sker främst inom de prioriterade produktgrupperna "leksaker" och "personlig skyddsutrustning". Verket arbetar även för ökad produktsäkerhet genom att delta i det internationella standardiseringsarbetet.

Verksamhetsområde 4: Miljö

Inom verksamhetsområdet verkar Konsumentverket och SIS Miljömärkning AB.

Konsumentverket (KOV) ger ut föreskrifter om hur miljömärkning bör tillämpas och granskar miljöargument i marknadsföring. I syfte att underlätta för konsumenter att leva miljöanpassat inkluderar KOV miljöaspekter i sina konsumentvaruprovningar. I samma syfte innehåller verkets webbplats miljöinformation om hushållsprodukter, bl.a. om olika miljömärkningssystem och om KRAV-märkta livsmedel. KOV deltar även i nätverket för en integrerad produktpolitik (IPP).

SIS Miljömärkning AB är ett icke vinstdrivande bolag som på regeringens uppdrag sköter det nordiska miljömärkningssystemet *Svanen* och EU:s miljömärkningssystem *Blomman*. Bolaget samögs av staten och Sveriges Standardiseringsråd. Uppdraget till SIS Miljömärkning AB omfattar att utveckla, informera om och marknadsföra miljömärkningskriterier för konsumentvaror. Verk-

samheten finansieras dels genom statsanslag, dels genom omsättningsbaserade avgifter från de företag som har en miljömärkningslicens.

5.4.2 Insatser utanför politikområdet

Konsumentfrågor återfinns inom i stort sett alla samhällsområden och beaktas därför inom ramen för flera andra politikområden främst inom handels-, miljö-, närings-, livsmedels- och konkurrenspolitikområdena. Konsumentverket verkar även inom andra politikområden, t.ex. energipolitik och regional utvecklingspolitik.

Konsumentverket har 2002 fått i uppdrag av regeringen att utveckla och testa nya lösningar inom det kommersiella serviceområdet.

Riksdagen beslutade i juni 2002 om ett nytt femårigt program med åtgärder för en effektivare energianvändning i enlighet med regeringens energipolitiska proposition Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17, rskr. 2001/02:317). Beslutet innebär att Konsumentverket även fortsättningsvis kommer att arbeta med energideklaration av energikrävande utrustning, som t.ex. kylskåp. Åtgärderna redovisas under utgiftsområde 21, avsnitt 6.4.1.

Med anledning av propositionen Från patient till medborgare (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240) beslutade riksdagen våren 2000 att Konsumentverket skall ha ett samlat sektorsansvar för konsumentrelaterade handikappfrågor.

Inom området finansiella tjänster är stiftelserna Konsumenternas Försäkringsbyrå och Konsumenternas Bank- och finansbyrå verksamma. Byråerna arbetar med fördjupad konsumentrådgivning och bekostas av näringslivet. Staten deltar som stiftare genom Finansinspektionen och Konsumentverket. Under våren 2002 har Konsumenternas Elrådgivningsbyrå öppnats på initiativ av branschorganisationen Svensk Energi. Byrån syftar till att kostnadsfritt vägleda konsumenter i frågor som rör elmarknaden. Huvudmän för Konsumenternas Elrådgivningsbyrå är Konsumentverket, Energimyndigheten och Svensk Energi.

5.5 Resultatbedömning

5.5.1 Resultat

Verksamhetsområde 1: Hushållsekonomi

Inom ramen för verksamhetsområdet har *Konsumentverket* (KOV) använt ca 19,7 miljoner av sitt anslag. Verket har under 2001 genomfört matkostnadsundersökningar i 28 kommuner. Undersökningarna har omfattat butikernas service och ekologiska varuutbud. Den totala kostnaden för undersökningarna uppgick till 1,3 miljoner kronor. En utvärdering, genomförd 2001, visar att konsumenternas prismedvetenhet och vilja att pröva annan butik har påverkats av matkostnadsundersökningarna. Undersökningarna har också bidragit till mer prisvärda varor och till att konsumenterna i ökad utsträckning handlar ekologiskt.

Konsumentverkets informationsinsatser har under året främst varit koncentrerade till att utveckla verkets webbplats. Webbplatsen nominerades till Guldlänken 2002 och var den bäst placerade myndigheten på tidningen *Internetworlds* ranking av svenska webbplatser. På webbplatsen finns även information på 14 invandrarspråk. Internetsatsningen har under 2001 kostat 8 miljoner kronor och är en del av en treårig satsning omfattande totalt 20 miljoner kronor. Satsningen avser tiden 2001–2003.

KOV har lagt ökade resurser på utbildning av kommunala konsumentvägledare. Insatserna har kostat 660 000 kronor, vilket innebär en ökning med 32 %.

KOV har också arbetat med att utveckla den s.k. servicedatabasen.

Fastighetsmäklarnämnden (FMN) har under 2001 bifallit 248 ansökningar om registrering som fastighetsmäklare, en ökning med 100 bifall jämfört med föregående år. Ökningen beror på att de första studenterna med en sammanhållen fastighetsmäklarutbildning, som överensstämmer med de utbildningskrav som FMN fastställde 1998, har utexaminerats. Utbildningen har också bidragit till att färre ansökningar avslås samt att den genomsnittliga handläggningstiden för registreringsärenden minskat med nio dagar.

Verksamhetsområde 2: Konsumenternas ställning på marknaden

Verksamhetsområdet är *Konsumentverkets* (KOV) mest resurskrävande. År 2001 avsatte verket 34,7 miljoner kronor på området. Inom verksamhetsområdet ligger också största delen av *Konsumentombudsmannens* (KO) arbete.

KO har 2001 fört sju nya fall till Marknadsdomstolen, vilket innebär ökning med två ärenden i jämförelse med 2000. KO har utfärdat sammanlagt 30 förbuds- och informationsförelägganden, vilket innebär en minskning jämfört med 2000. Alla förelägganden utom ett har godkänts av näringsidkarna, vilket innebär en ökning med 29 % i jämförelse med 2000. KO har i två fall ansökt hos tingsrätten om utdömande av vite. KO har anmält grupptalan i Allmänna reklamationsnämnden vid ett tillfälle under året. I 12 fall har KO prövat ansökningar om biträde i enskilda finansiella tvister. Flera ärenden har rört ersättning i samband med förlust av bankkort.

Antalet inkomna ärenden till KO minskade med 3 % under 2001 efter föregående års uppgång. Flest ärenden rör marknadsföringsmetoder.

I samverkan med branschorgan har KOV slutit flera överenskommelser, bl.a. med dagligvarubranschen om hur jämförande prisuppgifter skall presenteras. Överläggningar med Petroleumhandelns Riksförbund har resulterat i att förbundet skall verka för tydligare cirkaprisjämförelser i butiker i anslutning till bensinstationer. KOV har dessutom utarbetat nya regler för postorderbranschen i samarbete med Svenska postorderföreningen.

KOV har också granskat ett hundratal e-handelswebbplatser samt ett femtiotal elbolag. Granskningarna har lett till att majoriteten av de granskade e-handelswebbplatserna anpassat sin marknadsföring till gällande regler samt till att förhandling med elbranschen inletts.

För att bidra till att fler konsumenttvister löses lokalt har Svensk Handel i samråd med KOV tagit fram boken "Handbok för handlare". Boken är en lathund till konsumentköplagen och har distribuerats till organisationens medlemmar samt till kommunal konsumentvägledare.

Rådgivningskontoret *Konsument Europa* har haft nära 1 200 konsumentkontakter sedan starten i mars 2001. Det vanligaste problemet har

varit tidsdelat boende (s.k. timeshare-avtal) (28%).

Antalet inkomna mål och ärenden till *Marknadsdomstolen* (MD) ligger på samma nivå som föregående år, vilket innebär en viss minskning i förhållande till 1999. Fördelningen av mål som rör konkurrenslagen respektive marknadsföringslagen är också i stort sett densamma som 1999 och 2000. I likhet med föregående år har inte något mål enligt lagen om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling inkommit.

MD har slutfört arbetet med att ta fram en webbplats. Webbplatsen innehåller information om domstolen och dess avgöranden.

Ärendetillströmningen till *Allmänna reklamationsnämnden* (ARN) låg 2001 i huvudsak på samma höga nivå som 2000, då antalet ärenden ökade kraftigt. Nämnden har inte heller under 2001 haft möjlighet att avgöra lika många ärenden som antalet inkomna ärenden, vilket bidragit till att de genomsnittliga handläggningstiderna ökat ytterligare. Följsamheten till nämndens beslut ligger på en oförändrad hög nivå (74 %). Högst följsamhet uppvisas på bankavdelningen (100 %).

Ökade resurser har gått till de utbildningsinsatser som ARN i samverkan med KOV genomför för att stödja den kommunala konsumentverksamhetens medling i lokala konsumenttvister.

Rådgivningen till konsumenter, som i huvudsak sker per telefon, har legat på en oförändrad nivå. I de ärenden som inkommit till nämnden under 2001 har 54 % av anmälarna dessförinnan varit i kontakt med den kommunala konsumentverksamheten. Det innebär en viss minskning i jämförelse med föregående år.

Information om nämndens praxis sker främst per telefon, men också via nämndens utbyggda webbplats. Webbplatsen har i genomsnitt 400 besökare per dygn.

Verksamhetsområdet är *Fastighetsmäklar-nämndens* (FMN) mest resurskrävande. FMN har avgjort nära 1 000 tillsynsärenden under 2001. Dessutom har 851 mäklare kontrollerats avseende eventuell brottslighet och restförda skulder. Kontrollen ledde till att mer ingående utredningar gjordes i 1,3 % av fallen.

Under 2001 initierades 274 lämplighetsprovningar av registrerade mäklare, av vilka 243 ärenden avgjordes. I jämförelse med föregående år innebär det att fler ärenden initierats men

färre avgjorts. Av ärendena har 18 % initierats av nämnden och resten av allmänheten. 24 % av anmälningarna har lett till varning, återkallelse av registrering eller åtalsanmälan.

För att informera fastighetsmäklarna om vad nämnden anser vara god fastighetsmäklarsed har FMN under 2001 framställt en årsbok med nämndens avgöranden 2000. På nämndens webbplats finns dessutom information om aktuella ställningstaganden i fråga om god sed. Nämndens personal har också informerat mäklare och mäklarstudenter om god sed genom att hålla föredrag.

Den information som riktar sig till konsumenter sprids huvudsakligen genom information via telefon, nämndens webbplats samt genom utbildning av kommunala konsumentvägledare.

Verksamhetsområde 3: Hälsa och säkerhet

Verksamhetsområdet är det område som Konsumentverket lägger minst resurser på, under 2001 drygt 14 miljoner kronor.

Under året har *Konsumentverket* (KOV) ökat de resurserna som används till marknadskontroller med 39 %, till 1,1 miljoner kronor. Verket har genomfört tio marknadskontroller av bl.a. leksaker och personlig skyddsutrustning, vilket innebär en ökning med tre i jämförelse med 2000. I flera av fallen har KOV lyckats få näringsidkarna att stoppa produktförsäljningen. Provningsresultaten och annan information rörande produktsäkerhet sprids via Råd & Rön, anslagstavlan i SVT, Internet, konferenser och seminarier.

Konsumentverket deltar även aktivt i det europeiska standardiseringsarbetet. Under 2001 har säkerhetsnivån för bl.a. leksaker med knallpulver och kvävningrisker förbättrats. Detta har bl.a. lett till att en av de största tillverkarna av knallpulverpistoler i Europa har anpassat sina produkter efter de nya bestämmelserna.

Verksamhetsområde 4: Miljö

Verksamhetsområdet är Konsumentverkets näst mest resurskrävande. För 2001 avsattes drygt 20 miljoner kronor till området.

Konsumentverkets (KOV) verksamhet inom området omfattar bl.a. varuprovning av produkters miljö- och hälsopåverkan. Under 2001 har 16 produktslag och drygt 150 märken provats, omfattande bl.a. gräsklippare och tvättmedel. Resultaten sprids främst genom tidningen Råd & Rön, men också via webbplatsen "Köpguiden", som finns på KOV:s webbplats. På webbplatsen finns också information om mat och fakta om ekologisk odling.

KOV deltar också i arbetet med såväl den nordiska som den EU-baserade miljömärkningen samt med att sprida information till konsumenterna bl.a. genom konsumentvägledare och informationsmaterial. En broschyr med uppgifter om nya bilars bränsleförbrukning, koldioxidutsläpp och pris har distribuerats till olika försäljningsställen i 175 000 exemplar.

Statsanslaget till *SIS Miljömärkning AB* omfattade 2001 4,4 miljoner kronor och utgjorde då 10 % av bolagets intäkter. Anslaget skall finansiera kriteriutveckling. Den största andelen av anslaget, 70 %, går till EU:s miljömärkningssystem Blomman, som fortfarande är under uppbyggnad. Anslaget resterande 30 % går till Svanen. I Sverige är Svanen välkänd, med sammanlagt 616 aktiva licenser inom 51 produktgrupper. Blomman är däremot fortfarande relativt okänd, med endast 14 licenser inom två produktgrupper i Sverige. Svanen har 2001 arbetat fram kriterier för två nya produktgrupper, samma antal som föregående år. Under året fick Sverige de första textilierna märkta med Blomman. Tidigare har det i Sverige bara funnits Blommanmärkt färg.

Under 2001 har *SIS Miljömärkning AB* arbetat med att förbättra informationen om Svanen, bl.a. genom aktiviteter för skolor och ungdomar.

5.5.2 Analys och slutsatser

Konsumentområdet fortsätter att utgöra ett viktigt politikområde som berör alla medborgare. Genom Handlingsplanen för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135), som riksdagen slog fast hösten 2001 (bet. 2001/02:LU2, rskr. 2001/2001:51), har konsumentfrågorna fått en starkare roll i regeringens arbete. Handlingsplanen har bl.a. inneburit att ett vidare grepp tas om konsument-

frågorna, som nu uttalat omfattar frågor som rör finansiella tjänster, boende, nyligen konkurrensutsatta marknader m.m.

Handlingsplanen har tillsammans med budgetproposition för 2002 inneburit att nya satsningar gjorts på området. Bl.a. har de konsumentpolitiska myndigheternas anslag nivåhöjts och en satsning på konsumentvägledning genomförts. Inom respektive verksamhetsområde har många aktiviteter genomförts. Det gäller främst *Konsumentverket* (KOV), som är den centrala myndigheten inom politikområdet med ansvar inom ramen för alla politikområdets mål. KOV har kommit långt i utvecklandet av sin webbplats (www.konsumentverket.se). Webbplatsen innehåller idag information inom ramen för alla de fem konsumentpolitiska målen och utgör en god informationskälla. Det vittnar den höga rankningen på tidningen Internetworlds lista och nomineringen till Guldlänken 2002 om. KOV har dessutom ökat webbplatsens tillgänglighet genom att delar av informationen finns på 14 olika språk.

KOV och Konsumentombudsmannens tillsynsarbete bedöms också som värdefullt. Arbetet med marknadskontroller har utökats något och tillsammans med standardiseringsarbetet utgör det en viktig del av verkets arbete.

Frågan om en eventuell sammanslagning av KOV och Konkurrensverket har under året analyserats inom Regeringskansliet. Den slutsats som har dragits är att synergierna i dagsläget inte är så stora att det motiverar en sammanslagning av myndigheterna. Däremot bör det samarbete som finns mellan myndigheterna förtydligas i de fall det gynnar konsumenterna.

De andra myndigheterna inom politikområdet har också satsat mer på sina webbplatser. *Marknadsdomstolens* webbplats är den senaste (www.marknadsdomstolen.se).

P.g.a. ekonomiska svårigheter har *Allmänna reklamationsnämnden* (ARN) haft svårt att klara de utsatta målen och korta handläggningstider. Förra årets ökade anslag kommer dock förhoppningsvis att på sikt ge resultat. Den höga följsamheten av ARN:s beslut är mycket positiv.

De nya utbildningskrav för fastighetsmäklare, som infördes 1998, bedöms ha en positiv inverkan på *Fastighetsmäklarnämndens* verksamhet genom att registreringsförfarandet nu kan göras mer effektivt.

Verksamheten vid det nya rådgivningskontoret *Konsument Europa* bedöms som

relevant med avseende på de många konsumentkontakter kontoret haft under sitt första verksamhetsår.

SIS Miljömärkning AB:s arbete är positivt. Svanen är enligt undersökningar känd av 91 % av befolkningen. Arbetet med att göra EU-blomman mera känd bör nu tydligare prioriteras.

Satsningen på kommunal konsumentvägledning har varit lyckosam. Den har bidragit till att frågan om kommunal konsumentvägledning aktualiserats i kommunerna. Totalt deltar 80 kommuner i något projekt och flera kommuner samarbetar med varandra, vilket ses som särskilt positivt.

5.6 Revisionens iakttagelser

Åtgärder med anledning av Riksrevisionsverkets rapport Att skapa aktiva konsumenter – Energimyndighetens och Konsumentverkets stöd till konsumenterna på elmarknaden (RRV 2001:10) som presenterades i april 2001 redovisas under utgiftsområde 21, verksamhetsområdet Elmarknadspolitik, avsnitt 4.4.2.

Riksrevisionsverket har vidare uppmärksammat att Konsumentverket i sin årsredovisning inte redovisat myndighetens kostnader och intäkter fördelat på verksamhetsgren, i enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter.

Utöver detta bedömer Riksrevisionsverket att revisionsberättelserna för politikområdets myndigheter för 2001 i allt väsentligt är rättvisande.

5.7 Budgetförslag

5.7.1 40:1 Marknadsdomstolen

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	7 782	Anslags-sparande	-857
2002	Anslag	7 713	Utgifts-prognos	7 147
2003	Förslag	8 539		
2004	Beräknat	8 729 ¹		

¹ Motsvarar 8 539 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

I budgetpropositionen för 2002 ökades anslaget med 1 miljoner kronor för att säkerställa verksamhetens kvalitet.

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2003–2004, för 40:1 Marknadsdomstolen

Tusental kronor

	2003	2004
Anslagsnivå 2002	7 713	7 713
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	886	1 077
Beslut	-60	-61
Överföring från anslag	0	0
Summa förändring	826	1 016
Förslag/beräknat anslag	8 539	8 729

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.2 40:2 Konsumentverket

Tabell 5.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	91 789	Anslags-sparande	2 295
2002	Anslag	102 435 ¹	Utgifts-prognos	101 999
2003	Förslag	107 743		
2004	Beräknat	99 963 ²		

¹ Varav en minskning på 1 000 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetproposition för 2003.

² Motsvarar 97 799 tkr i 2003 års prisnivå.

I budgetproposition för 2002 tillfördes anslaget ökade medel för nya aktiviteter i enlighet med propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135) bl.a. för att utöka informationen till konsumentvägledare.

Konsumentverket tilldelades 20 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2001 för en treårig IT-satsning med syftet att genom nyttjande av den nya tekniken öka konsumentinformationens tillgänglighet och effektivitet. Av dessa medel tilldelades Konsumentverket 8 miljoner kronor för 2001, 6 miljoner kronor för 2002 och för 2003 föreslås 6 miljoner kronor.

Anslaget tillförs 1,5 miljoner kronor avseende bidrag till standardisering, forskning och utveckling. Konsumentverket har tidigare disponerat medel för denna verksamhet under utgiftsområde 24, anslag 38:12 *Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.*

För att bidra till finansieringen av regeringens ökade satsning på demokratiforskning i enlighet med propositionen Demokrati för det nya seklet (prop. 2001/02:80) föreslås att 1 000 000 kronor förs till anslaget 46:1 *Allmänna val*, utgiftsområde 1 Rikets styrelse fr.o.m. 2003. Vidare föreslås att 1 000 000 kronor förs till anslaget 40:4 *Fastighetsmäklarnämnden*, för att finansiera den föreslagna anslagsökningen fr.o.m. 2003.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Råd & Rön

Tabell 5.5 Råd & Röns utveckling

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2001	0	19 761	19 952	-191
Prognos 2002	0	20 000	20 000	0
Budget 2003	0	21 000	21 000	0

Råd & Röns upplaga uppgick under 2001 till drygt 132 000 exemplar. Den prenumererande genomsnittsupplagan var ca 128 000 exemplar, vilket innebär en minskning med 6 000 i jämförelse med föregående år. Andelen prenumeranter som förnyar sin prenumeration är drygt 85 %.

Antalet besök på Råd & Röns webbplats har fördubblats under året. I slutet av 2001 hade hemsidan ca 100 000 besök i månaden. Under hösten genomfördes en undersökning bland webbesökarna. Undersökningen visar att besökarna ger högt betyg till sidans information och att besökarna är yngre än den genomsnittlige tidningsprenumeranten. En majoritet av hemsidans besökare är inte prenumeranter av pappers-tidningen.

Varuprovning

Tabell 5.6 Varuprovning på uppdrag

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2001	0	2 852	2 721	131
Prognos 2002	0	2 200	2 400	-200
Budget 2003	0	2 400	2 400	0

Konsumentverkets varuprovningar på uppdrag omfattar framförallt hushållsapparater. De största enskilda produktgrupperna var spisar och tvättmaskiner.

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivån 2003–2004, för 40:2 Konsumentverket

Tusental kronor

	2003	2004
Anslagsnivå 2002	103 435	103 435
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	2 296	4 636
Beslut	2 765	-751
Överföring till/från andra anslag	-500	-511
Övrigt	-253	-6 846
Summa förändring	4 308	-3 472
Förslag/beräknat anslag	107 743	99 963

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.3 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2001	Utfall	18 179		Anslags- sparande	280
2002	Anslag	19 884		Utgifts- prognos	19 902
2003	Förslag	20 268			
2004	Beräknat	20 716 ¹			

¹ Motsvarar 20 268 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

För att säkerställa verksamhetens kvalitet och omfattning nivåhöjdes Allmänna reklamationsnämndens anslag med 3 miljoner kronor fr.o.m. budgetåret 2002.

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2003–2004, för 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

	2003	2004
Anslagsnivå 2002	19 884	19 884
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	527	978
Beslut	-143	-146
Överföring från andra anslag	0	0
Summa förändring	384	832
Förslag/beräknat anslag	20 268	20 716

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.4 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tabell 5.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2001	Utfall	7 472		-181
2002	Anslag	8 896 ¹	Utgifts-prognos	8 602
2003	Förslag	9 041		
2004	Beräknat	9 243 ²		

¹ Varav 1 000 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen 2003.

² Motsvarar 9 041 tkr i 2003 års prisenivå.

För att säkerställa en kontinuerlig verksamhet föreslås en nivåhöjning om 1 miljon kronor fr.o.m. 2003. Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Anslaget tillfördes även en ökning i budgetpropositionen för 2002 omfattande 1,2 miljoner kronor.

Tabell 5.11 Intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter från fastighetsmäklare

Tusental kronor

	Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2001		7 689	0	0	7 689
Prognos 2002		8 100	0	0	8 100
Budget 2003		8 100	0	0	8 100

De utbildningskrav som infördes för fastighetsmäklare 1998 har initialt påverkat antalet registrerade mäklare negativt. Antalet ansökningar har dock 2001 återigen börjat öka och väntas öka mer vart efter högskolorna

utexaminerar fler studenter med en sammanhållen högskoleutbildning för fastighetsmäklare.

Tabell 5.12 Härledning av anslagsnivån 2003–2004, för 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tusental kronor

	2003	2004
Anslagsnivå 2002	7 896	7 896
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	209	390
Beslut	-64	-65
Överföring från andra anslag	1 000	1 022
Summa förändring	1 145	1 347
Förslag/beräknat anslag	9 041	9 243

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.5 40:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tabell 5.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2001	Utfall	7 156		3 429
2002	Anslag	36 025	Utgifts-prognos	38 102
2003	Förslag	16 025		
2004	Beräknat	16 025		

Anslagen 40:5 *Stöd till konsumentorganisationer* och 40:6 *Stöd till konsumentforskning* slogs samman fr.o.m. budgetåret 2001.

Fasta bidrag och projektstöd ges till lokala och nationella projekt som på olika sätt främjar en god konsumentpolitik. Statsbidrag utgår bl.a. till de svenska konsumentorganisationerna Sveriges Konsumentråd och Sveriges Konsumenter i Samverkan.

För budgetåret 2002 tillfördes anslaget ett engångsvis tillskott om 20 miljoner kronor för projekt för kommunal konsumentvägledning.

Tabell 5.14 Härledning av anslagsnivån 2003–2004, för 40:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

	2003	2004
Anslagsnivå 2002	36 025	36 025
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	-20 000	-20 000
Överföring från anslag	0	0
Summa förändring	-20 000	-20 000
Förslag/beräknat anslag	16 025	16 025

5.7.6 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tabell 5.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Utfall	3 800	Anslags-sparande	0
2002	Anslag	4 400	Utgifts-prognos	4 400
2003	Förslag	4 400		
2004	Beräknat	4 400		

Anslaget är ett bidrag ställt till SIS Miljömärkning AB som av regeringen har fått i uppdrag att utveckla, informera om och marknadsföra miljömärkningskriterier för konsumentvaror.

Fr.o.m. budgetåret 2001 bytte anslaget nummer från 40:7 Bidrag till miljömärkning till nuvarande beteckning 40:6.

Tabell 5.16 Härledning av anslagsnivån 2003–2004, för 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tusental kronor

	2003	2004
Anslagsnivå 2002	4 400	4 400
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	0	0
Överföring från anslag	0	0
Summa förändring	0	0
Förslag/beräknat anslag	4 400	4 400

6 Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

6.1 Budgetförslag

6.1.1 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader

Tabell 6.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Ändring	Belopp
2001	Utfall	114 233	Anslags-sparande	7 962
2002	Anslag	108 087	Utgifts-prognos	113 012
2003	Förslag	110 171		
2004	Beräknat	112 620 ¹		

¹ Motsvarar 110 171 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget finansierar förvaltningskostnader vid Verket för innovationssystem som bildades 2001.

Regeringens överväganden

Myndighetens uppgift är att främja hållbar tillväxt för näringsliv, samhälle och arbetsliv genom utveckling av effektiva innovationssystem och finansiering av behovsmotiverad forskning och utveckling.

Anslagsnivån har justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

Tabell 6.1 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	108 087	108 087
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	2 861	5 327
Beslut	-777	-794
Överföring till/från andra anslag		
Övrigt		
Förslag/beräknat anslag	110 171	112 620

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.1.2 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Ändring	Belopp
2001	Utfall	990 982	Anslags-sparande	575
2002	Anslag	923 465	Utgifts-prognos	937 650
2003	Förslag	1 035 541		
2004	Beräknat	1 028 310 ¹		

¹ Motsvarar 1 005 541 tkr i 2003 års prisnivå.

Anslaget finansierar behovsmotiverad forsknings- och utvecklingsverksamhet samt utveckling av innovationssystemet. Inriktningen för de närmaste årens verksamhet beskrivs i propositionen Forskning och förnyelse (prop.

2000/01:3) samt i propositionen FoU och samverkan i innovationssystemet (prop. 2001/02:2).

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tabell 6.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2001 utfall	2002 prognos	2003 beräknat	2004 beräknat	2005 beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	1 098 000	1 020 000	1 112 000		
Nya åtaganden	824 000	950 000	1 736 000		
Infriade åtaganden	902 000	858 000	1 453 000	1 703 000	1 856 000
Utestående åtaganden vid årets slut	1 020 000	1 112 000	1 395 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 850 000	1 900 000	1 900 000		

Regeringens överväganden

För 2003 föreslås en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor för uppbyggnad av ett nationellt inkubatorprogram.

Därutöver har anslagsnivån justerats i syfte att begränsa statlig konsumtion, se volym 1, avsnitt 6.2.1.

**Tabell 6.1 Härledning av anslagsnivå 2003-2004 för 26:2
Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling**

Tusental kronor

	2003	2004
Anvisat i 2002 års statsbudget	923 465	923 465
<i>Förändring till följd av:</i>		
Pris- och löneomräkning ¹	22 533	43 954
Beslut	53 789	24 327
Överföring till/från andra anslag ²	35 754	36 564
Övrigt	0	0
Förslag/beräknat anslag	1 035 541	1 028 310

¹Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2002 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

²Varav 10 230 000 kronor i kompensation för premier för statliga avtalsförsäkringar avseende av myndigheten finansierad personal vid universitet och högskolor. En närmare beskrivning av fördelningen av dessa medel finns i budgetpropositionen, vol. 8, avsnitt 7.3.